

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення Рахункової палати
від 14.09.2021 № 20-1

Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету для здійснення діяльності Національним інститутом раку та зміцнення його матеріально-технічної бази

Київ 2021

Рахункова палата від імені Верховної Ради України здійснює контроль за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використанням (стаття 98 Конституції України).

Організацію, повноваження та порядок діяльності Рахункової палати визначає Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII "Про Рахункову палату".

Згідно із цим Законом повноваження, покладені на Рахункову палату Конституцією України, здійснюються через провадження заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту).

Державний зовнішній фінансовий контроль (аудит) забезпечується Рахунковою палатою шляхом здійснення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу та інших контрольних заходів.

Рахункова палата застосовує у своїй діяльності основні принципи діяльності Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI), Європейської організації вищих органів фінансового контролю (EUROSAI) та Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI) в частині, що не суперечить Конституції та законам України.

Зміст

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	4
УЗАГАЛЬНЮЮЧІ РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ	9
1. ПЕРЕДУМОВИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ	23
1.1. <i>Підстава для аудиту</i>	23
1.2. <i>Мета аудиту</i>	24
1.3. <i>Обсяг аудиту.....</i>	24
1.4. <i>Методика та методи аудиту</i>	25
1.5. <i>Початкові обмеження щодо проведення аудиту</i>	26
1.6. <i>Критерії, які застосовано</i>	26
2. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ	27
2.1. <i>Оцінка ефективності діяльності Національного інституту раку</i>	27
2.2. <i>Результати аудиту планування та використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Національного інституту раку та зміцнення його матеріально-технічної бази</i>	46
2.2.1. <i>Аналіз використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності.....</i>	60
2.2.2. <i>Аналіз використання бюджетних коштів на зміцнення матеріально-технічної бази</i>	71
2.3. <i>Оцінка ефективності управління та використання бюджетних коштів на реалізацію державних інвестиційних проєктів</i>	76
2.4. <i>Оцінка стану функціонування системи внутрішнього контролю.....</i>	90
Додатки.....	97

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Бюджетний кодекс ДП "ДБЦ МОЗ" ДП "Укрмедпроектбуд"	Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI Державне підприємство "Державний будівельний центр МОЗ" Державне підприємство "Укрмедпроектбуд"
Загальні умови № 668	Загальні умови укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2005 № 668
Закон № 2801	Закон України від 19.11.1992 № 2801 "Основи законодавства України про охорону здоров'я"
Закон № 996	Закон України від 16.07.1999 № 996 "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні"
Закон № 2623	Закон України від 11.07.2001 № 2623 "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки"
Закон № 848	Закон України від 26.11.2015 № 848 "Про наукову і науково-технічну діяльність"
Закон № 922	Закон України від 25.12.2015 № 922 "Про публічні закупівлі"
Закон № 2168	Закон України від 19.10.2017 № 2168 "Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення"
Закон № 2246	Закон України від 07.12.2017 № 2246 "Про Державний бюджет України на 2018 рік"
Закон № 2629	Закон України від 23.11.2018 № 2629 "Про Державний бюджет України на 2019 рік"
Закон № 2646	Закон України від 06.12.2018 № 2646 "Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження середньострокового бюджетного планування"
Закон № 157	Закон України від 03.10.2019 № 157 "Про оренду державного та комунального майна"
Закон № 294	Закон України від 14.11.2019 № 294 "Про Державний бюджет України на 2020 рік"
Закон № 530	Закон України від 17.03.2020 № 530 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)"
Закон № 1082	Закон України від 15.12.2020 № 1082 "Про Державний бюджет України на 2021 рік"
Зміни від 06.12.2018 № 2648	Закон України від 06.12.2018 № 2648 "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2018 рік""
Інститут КК України Колективний договір	Національний інститут раку Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341 Колективний договір між адміністрацією та трудовим колективом Інституту на 2018–2021 роки у редакції, схваленій загальними зборами трудового колективу Інституту (протокол № 1 від 19.09.2018) та зареєстрований в управлінні праці та соціального захисту населення Голосіївської районної в місті Києві державної адміністрації 25.09.2015 за № 136
КПК України	Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-IV

ЛЗ та МВ Ліки України Мінекономіки Мінфін Мін'юст Методика № 346	Лікарські засоби та вироби медичного призначення ПАТ "Державна акціонерна компанія "Ліки України" Міністерство економіки України Міністерство фінансів України Міністерство юстиції України Методика розрахунку орієнтовної середньої вартості підготовки одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2013 № 346
МОЗ МОН Наказ № 176	Міністерство охорони здоров'я України Міністерство освіти і науки України Наказ МОЗ від 23.01.2019 №176 "Про забезпечення реалізації державних інвестиційних проектів"
Наказ № 385	Наказ МОЗ від 28.10.2002 № 385 "Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад, посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою, посад професіоналів у галузі охорони здоров'я та посад фахівців у галузі охорони здоров'я та посад професіоналів з вищою немедичною освітою у закладах охорони здоров'я" (zareestrovano v Min'yosti 12.11.2002 za № 892/7180)
Наказ № 1850	Наказ МОЗ від 11.08.2020 № 1850 "Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних кадрів, підвищення кваліфікації лікарів та провізорів у 2020 році"
Наказ № 1891	Наказ МОЗ від 17.08.2020 № 1891 (із змінами від 24.09.2020 № 2173) "Про затвердження проекту "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики онкологічних захворювань в Україні Реконструкція лабораторії молекулярно-генетичної діагностики та експериментальної онкології в лабораторному корпусі із конференц-залом та частини приміщень в радіологічному корпусі Інституту по вул. Ломоносова, 33/43 в Голосіївському районі м. Києва"
Наказ № 2021	Наказ МОЗ від 03.09.2020 № 2021 "Про затвердження переліку типів закладів охорони здоров'я та переліку посад медичних та інших працівників, для яких встановлюються доплати до заробітної плати медичним та іншим працівникам закладів охорони здоров'я, які надають медичну допомогу хворим на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2, та тим, що забезпечують життєдіяльність населення, що мають право на встановлення доплати до заробітної плати з 01 вересня 2020 року до 31 грудня 2020 року" (із змінами, внесеними наказом МОЗ від 29.09.2020 № 2215)
Національний перелік	Національний перелік основних лікарських засобів, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2009 № 333 "Деякі питання державного регулювання цін на лікарські засоби і вироби медичного призначення"
НДР НП(С)БОДС № 123	Науково-дослідні роботи Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 "Запаси", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 12.10.2010 № 1202, zareestrovanim v Min'yosti 01.11.2010 za № 1019/18314

Перелік № 501	Перелік закладів охорони здоров'я та програм у галузі охорони здоров'я, що забезпечують виконання загальнодержавних функцій, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.2011 № 501
ПКД	Проектно–кошторисна документація
Положення № 88	Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України 24.05.1995 № 88, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05.06.1995 за № 168/704
Положення № 830	Постанова Кабінету Міністрів України від 20.07.1996 № 830 "Про затвердження Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково–дослідних та дослідно–конструкторських робіт".
Положення № 879	Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.10.2014 за № 1365/26142
Положення № 267	Положення про Міністерство охорони здоров'я України, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 267
Положення про преміювання	Положення про преміювання працівників Інституту, затверджене додатком 1 до Колективного договору
Порядок № 228	Порядок складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228
Порядок № 903	Порядок здійснення авторського та технічного нагляду під час будівництва об'єкта архітектури, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2007 № 903
Порядок № 1001	Порядок здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001
Порядок № 44	Порядок складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, затверджений наказом Мінфіну від 24.01.2012 № 44 та зареєстрований у Міністерстві юстиції України 09.02.2012 за № 196/20509
Порядок № 931	Порядок організації системи лікувального харчування хворих у закладах охорони здоров'я, затверджений наказом МОЗ від 29.10.2013 № 931 "Про удосконалення організації лікувального харчування та роботи дієтологічної системи в Україні" (зареєстрований в Міністерстві юстиції України 26.12.2013 за № 2205/24737)
Порядок № 684	Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реалізації державного інвестиційного проекту "Реконструкція і розширення Національного інституту раку по вул. Ломоносова, 33/43 в Голосіївському р-ні м. Києва", затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29.08.2018 № 684
Порядок № 749	Порядок використання електронних довірчих послуг в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, підприємствах,

Порядок № 225	установах та організаціях державної форми власності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 № 749 Порядок проведення закупівель товарів, робіт і послуг, необхідних для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на території України, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2020 № 225
Порядок № 623	Порядок використання коштів, виділених для здійснення доплат до заробітної плати медичним та іншим працівникам закладів охорони здоров'я, які надають медичну допомогу хворим на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2, та тим, що забезпечують життєдіяльність населення, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.07.2020 № 623 "Про виділення коштів для здійснення доплат до заробітної плати медичним та іншим працівникам закладів охорони здоров'я, які надають медичну допомогу хворим на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2, та тим, що забезпечують життєдіяльність населення"
Порядок № 484	Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для створення сучасної клінічної бази для лікування онкологічних захворювань у Національному інституті раку, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17.05.2021 № 484
Постанова № 1138	Постанова Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1138 "Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних і комунальних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах"
Постанова № 1548	Постанова Кабінету Міністрів України від 25.12.1996 № 1548 "Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)"
Постанова № 1298	Постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 № 1298 "Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери"
Постанова № 1180	Постанова Кабінету Міністрів України від 28.07.2003 № 1180 "Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними науковими установами"
Постанова № 571	Постанова Кабінету Міністрів України від 22.07.2015 № 571 "Деякі питання управління державними інвестиціями"
Постанова № 1062	Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062 "Про затвердження Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 р. № 1001"
Постанова № 610	Постанова Кабінету Міністрів України від 19.06.2020 № 610 "Деякі питання оплати праці медичних та інших працівників закладів охорони здоров'я"
Правила № 1098	Правила складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання затверджені наказом Міністерства фінансів України 29.12.2002 № 1098 "Про паспорти бюджетних програм"

Правила № 584	Правила зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах, затверджені наказом МОЗ від 16.12.2003 № 584 (зі змінами)
Проект Рекомендації парламентських слухань № 862 Статут	Державний інвестиційний проект Постанова Верховної Ради України про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Організація протиракової боротьби в Україні. Проблеми та шляхи їх вирішення" від 02.09.2020 № 862-IX Статут Національного інституту раку, затверджений наказом МОЗ від 17.01.2015 № 14
"Запровадження інформаційної системи"	Проект "Запровадження медичної інформаційної системи в Національному інституті раку"
"Покращення якості променевої терапії"	Проект "Покращення якості променевої терапії при лікуванні онкологічних захворювань в Національному інституті раку" (2018 рік), "Реалізація державного інвестиційного проекту "Покращення якості променевої терапії при лікуванні онкологічних захворювань в Національному інституті раку" (2019 рік)
"Реконструкція і розширення Інституту"	Проект "Реконструкція і розширення Національного інституту раку по вул. Ломоносова, 33/43 в Голосіївському р-ні м. Києва"
"Створення сучасної клінічної бази"	Проект "Створення сучасної клінічної бази для лікування онкологічних захворювань у Національному інституті раку"
"Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики"	Проект "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики онкологічних захворювань в Україні"

УЗАГАЛЬНЮЮЧІ РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

1. МОЗ не забезпечено на належному рівні формування та реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я, спрямованої на зниження рівня онкологічної захворюваності населення. МОЗ, як головний розпорядник бюджетних коштів, і Інститут, як провідний науковий заклад онкологічного профілю та розпорядник бюджетних коштів нижчого рівня, у 2018–2021 роках не вжили достатніх заходів для ефективного використання коштів державного бюджету на здійснення основної діяльності Інституту та зміцнення його матеріально-технічної бази.

Україна є лідером на Європейському континенті за рівнем онкозахворюваності. На 1 січня 2021 року перебувало на обліку в закладах охорони здоров'я понад мільйон громадян. Смертність від раку в Україні займає друге місце після серцево-судинних захворювань. Незважаючи на це, в державі відсутній програмний документ, яким би визначались основні заходи боротьби з онкологічними захворюваннями. В умовах проведення медичної реформи в Україні належним чином не урегульовано питання участі наукових установ медичного спрямування у наданні необхідних пацієнтам послуг з медичного обслуговування (медичних послуг) за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення (програма медичних гарантій). Не актуалізовано галузевих стандартів в частині визначення нормативів обладнання та показників якості послуг із діагностики та лікування злоякісних новоутворень, не завершено процесу адаптації до практики вітчизняної галузі охорони здоров'я міжнародних клінічних протоколів з онкології, не затверджені тарифи на платні послуги, які надаються Інститутом, які відповідали б реальним витратам на їх надання.

Обсяги фінансування не забезпечили ефективної роботи Інституту як провідного наукового закладу онкологічного профілю, метою якої є надання високоспеціалізованої лікувально-діагностичної та консультативної допомоги населенню із застосуванням та впровадженням нових наукових розробок, проведення підготовки та підвищення кваліфікації наукових кадрів за профілем його діяльності. На наукову діяльність спрямовано лише 3 відс. (29637,8 тис. грн) загальних витрат 2018–2020 років і I кварталу 2021 року (985568,7 тис. грн), на реалізацію проєктів щодо зміцнення матеріально-технічної бази Інституту, яка має бути основою наукових клінічних досліджень, використано 3,5 відс. (34075,0 тис. грн) загальних витрат.

1.1. На здійснення діяльності Інституту та зміцнення його матеріально-технічної бази за 9-ма бюджетними програмами у періоді 2018–2020 років і I кварталі 2021 року використано 985568,7 тис. грн, за рахунок чого надана високоспеціалізована лікувально-діагностична та консультативна допомога населенню у тому числі із застосуванням наукових розробок у сфері онкології.

Найбільша частина обсягу використаних бюджетних коштів – 910237,1 тис. грн (92,4 відс.) була спрямована на медичну діяльність Інституту, завдяки чому проліковано 150122 пацієнтів з різних регіонів України та забезпечено функціонування установи.

У 2020 році за КПКВК 2301190 видатки в сумі 8925,5 тис. грн (0,9 відс.) спрямовані на оплату праці у вигляді стимулюючих надбавок медперсоналу Інституту, який забезпечував життєдіяльність населення в умовах пандемії.

За рахунок резервного фонду на капітальний ремонт покрівлі Інституту використано 2693,3 тис. грн (0,2 відсотка).

Разом з тим через незадовільний стан організації медичної діяльності 81263 пацієнти стаціонару не отримали у повному обсязі передбачену державою безоплатну допомогу у стаціонарі, у тому числі в окремих випадках – у післяопераційному періоді.

1.2. Наглядова рада Інституту, яка мала проводити незалежну оцінку результатів наукової діяльності Інституту у 2018–2020 роках та I кварталі 2021 року, не функціонувала. Лише через 10 років після її створення, у червні цього року Урядом визначено її склад. Діяльність Інституту неодноразово розглядалася на засіданнях Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування.

Відсутня ефективна господарська взаємодія між керівництвом Інституту і керівництвом клініки, адміністративними і клінічними структурними підрозділами Інституту та їх посадовими особами. Внаслідок цього, зокрема, накопичуються залишки ЛЗ та МВ, не усунено неузгодженості в організаційно-управлінській діяльності, що підвищує ризики недостовірного обліку матеріальних цінностей і крадіжок.

1.3. Спрямовані Інститутом на наукову діяльність кошти (29637,8 тис. грн) сприяли участі у міжнародній співпраці, завершенню 13 НДР, результати яких впроваджено у 28 медичних закладах та установах України, у тому числі в Інституті, отриманню 13 патентів, опублікуванню 123 статей у міжнародних виданнях, 89 статей у фахових виданнях.

Водночас без визначених критеріїв здійснювалися відбір НДР на 2018–2019 роки для фінансування за кошти державного бюджету та оцінка наукових розробок. У результаті, із 17 НДР, відібраних комісією з питань науково-дослідних робіт МОЗ для фінансування у 2018–2019 роках у сумі 16585,6 тис. грн, було припинено рішенням МОЗ у 2020 році виконання двох НДР (витрачено 1631,7 тис. грн), не впроваджено одну завершену НДР (вартістю 1343,6 тис. грн), а бюджетні кошти на впровадження результатів наукових досліджень у 2018–2020 роках Інституту взагалі не виділялися. МОЗ, як власником ОПІВ, не здійснено передання майнових прав на 13 наукових винаходів (патентів), створених Інститутом за державні кошти (не укладено договори), що може свідчити про відсутність попиту на них. Облікована Інститутом вартість окремих ОПІВ становить 1 гривню. Окремі патенти взагалі

не перебувають на обліку як ОПВ, через що можуть бути втрачені в майбутньому як актив Інституту і об'єкт державної власності.

1.4. Із передбачених у 2018–2020 роках на реалізацію проєктів щодо розвитку матеріальної бази Інституту 540358,0 тис. грн (КПКВК 2301130, КПКВК 2301830, КПКВК 2301840 та КПКВК 2301850) використано 34075,0 тис. грн, або 3,5 відс. загальних витрат. Відповідно цілі їх спрямування, які полягали у забезпеченні удосконалення молекулярно-генетичної діагностики для профілактики раннього виявлення та своєчасного лікування онкологічних захворювань; покращенні якості променевої терапії шляхом встановлення нового обладнання для забезпечення більш ефективних та сучасних методів лікування; завершенні реконструкції і розширення Інституту; запровадженні єдиної інформаційної системи в Інституті, не досягнуті.

На 2021 рік на розвиток матеріальної бази Інституту затверджено 1609724,6 тис. грн (КПКВК 2301100 та КПКВК 2301130), але у I кварталі касові видатки не здійснено.

1.5. Довготривале невирішення низки проблем суттєво погіршує лікувально-профілактичну спроможність Інституту:

- не оновлено застарілу матеріально-технічну базу установи (16 основних клінічних будівель зношені, вичерпаний ресурс 917 од. медичного обладнання, половина з якого в очікуванні ремонту взагалі не використовується в лікувальному процесі);

- накопичено невикористані залишки ЛЗ та МВ, які на початок 2021 року перевищували вартісний обсяг їх використання у 2020 році на 15052,0 тис. грн та станом на 01.04.2021 становили 263370,9 тис. грн, при тому, що, як правило, для забезпечення лікування пацієнти або їх родичи були змушені їх придбавати самостійно. До того ж, благодійні внески пацієнтів становили ще 1706,6 тис. грн, що є прихованою формою надання платних послуг;

- Інститутом скорочено висококваліфікований науковий потенціал (докторів філософії, магістрів), не укомплектовано на 23 відс. середній і молодший медичний персонал;

- не організовано належного харчування хворих (добовий обсяг харчування дорослого онкохворого коливалася від 35,5 до 78,8 відс., дитини – від 36,2 до 72,6 відс. затвердженої добової норми, яка становить для дорослих – 2358,1 ккал, дітей – 2597,0 ккал);

- не створено умов пожежобезпечного перебування медперсоналу і пацієнтів в приміщеннях Інституту і на прилеглий території, чим не забезпечено виконання заходів у сфері цивільного захисту на об'єктах Інституту, як встановлено Кодексом цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403.

2. МОЗ та Інститутом у 2018–2021 роках не забезпечено належного планування та затвердження кошторисів за КПКВК 2301170 на здійснення діяльності та зміцнення матеріально-технічної бази Інституту в обсязі 340138,6 тис. грн (МОЗ – 214021,9 тис. грн, Інститутом – 126116,7 тис. грн):

2.1. МОЗ у порушення:

- пункту 29 Порядку № 228, затверджено Інституту в кошторисах на 2021 рік видатки для придбання предметів та матеріалів, ЛЗ та МВ на загальну суму 116935,3 тис. грн за відсутності підтверджених розрахунків та обґрунтувань;

- вимог абзацу п'ятого пункту 43 Порядку № 228 у кошторисах на 2018 – 2021 роки затверджено Інституту видатки для проведення розрахунків за теплопостачання, водопостачання, водовідведення, електричну енергію, оплату інших енергоносіїв на загальну суму 96514,3 тис. грн без наявності затверджених лімітів споживання;

- абзацу десятого пункту 47 Порядку № 228, при внесенні змін до кошторису Інституту на 2020 рік затверджено фінансування спеціального фонду за рахунок залишку бюджетних коштів на початок року в обсязі, що на 572,2 тис. грн перевищив суму самого залишку.

2.2. Інститутом у порушення:

- пункту 22 Порядку № 228 потребу в коштах загального фонду для придбання ЛЗ необґрунтовано завищено на 121087,3 тис. грн, а на надання послуг (крім комунальних) не обґрунтовано відповідними розрахунками на 162,3 тис. грн;

- пункту 17 Порядку № 228, при плануванні доходів спеціального фонду на 2019–2020 роки не враховано рівня фактичних надходжень за попередні роки, як наслідок, обсяги доходів занижені на загальну суму 4867,1 тис. гривень.

Зазначені порушення створили умови для подальшого неефективного використання бюджетних коштів.

3. Використані у 2018–2020 роках 34075,0 тис. грн на реалізацію державних інвестиційних проєктів Інституту становили лише 6,3 відс. затверджених в державному бюджеті на ці роки призначень (540358,0 тис. гривень). На 2021 рік на розвиток матеріальної бази Інституту затверджено 1609724,6 тис. грн, у I кварталі касові видатки не здійснено. МОЗ, як головним розпорядником бюджетних коштів, не забезпечено розвитку матеріально-технічної бази Інституту, встановлення сучасного обладнання, розширення лікувальних можливостей закладу, підвищення якості медичної онкологічної допомоги, не створено належних передумов для запровадження фінансування закладу за програмою медичних гарантій.

МОЗ неодноразово змінено відповідальних виконавців державних інвестиційних проєктів, не забезпечено належного здійснення ними функцій замовника робіт, що призвело до неодноразового перенесення термінів виконання проєктів, збільшення їх вартості. Як результат, реалізація державних інвестиційних проєктів була зірвана. У зв'язку з цим Міжвідомчою комісією з питань державних інвестиційних проєктів проєкти Інституту були визначені ризиковими, а обсяг бюджетних призначень 2018–2020 років зменшений на

467527,6 тис. грн (з 540358,0 до 72830,4 тис. грн), або у 7,4 рази, та перерозподілений на більш успішні проекти інших головних розпорядників бюджетних коштів та самого МОЗ.

3.1. Утвореним МОЗ ДП "ДБЦ МОЗ" протягом 2018–2019 років жодного проекту не реалізовано, його діяльність була збитковою та неефективною. Сплачені ДП "ДБЦ МОЗ" у 2018 році кошти у сумі 31993,5 тис. грн за передпроектні та проектні роботи для реалізації державного інвестиційного проекту "Реконструкція і розширення Інституту" використані нерезультативно, оскільки у 2021 році розроблятиметься нова ПКД. Із них кошти в сумі 20385,1 тис. грн не підтверджені актами виконаних робіт, чим заподіяно матеріальної шкоди. Остаточний розрахунок за проектні роботи в сумі 2752,2 тис. грн ДП "ДБЦ МОЗ" у 2018 році здійснено за відсутності позитивного експертного звіту та кінцевого акта приймання-передачі виконаних робіт. Зазначений факт містить ознаки кримінального правопорушення та потребує оцінки правоохоронних органів.

Через неспроможність ДП "ДБЦ МОЗ" реалізувати проекти, окремі з яких розпочаті у 2011–2012 роках, МОЗ започаткувало у 2021 році новий проект "Створення сучасної клінічної бази", до якого, зокрема, включені роботи, передбачені проектами "Покращення якості променевої терапії", "Реконструкція та розширення Інституту". Проте за КПКВК 2301100 Порядок № 484 затверджений тільки в травні, із затримкою на 3,5 місяця, паспорт бюджетної програми – наприкінці липня, план використання бюджетних коштів на 2021 рік ДП "Укрмедпроектбуд" – лише у серпні 2021 року. Це призвело до затримки відкриття асигнувань та створило ризики невикористання **1505000,0 тис. грн** до завершення року.

Реконструкція та введення в експлуатацію нових клінічних корпусів, технологічне переоснащення медичних служб, впровадження сучасних технологій, як матеріально-технічної основи наукових досліджень, передбачалося заходами Генеральної концепції розвитку Інституту на 2012–2032 роки, розробленої Інститутом та погодженої МОЗ 5 березня 2012 року. Однак жоден із запланованих до 2020 року заходів не виконано.

Зокрема, не проведено будівництво та оснащення центру дитячої онкології, реконструкцію лабораторного центру та його оснащення, патологоанатомічного корпусу, віварію, аптеки, харчоблоку, адміністративного корпусу, приміщень для створення центру реабілітації, зон відпочинку для персоналу і пацієнтів та інших заходів зі зміцнення матеріально-технічної бази Інституту. Ризики невиконання I етапу Концепції розвитку до передбаченого 2022 року є високими. МОЗ не здійснював управління ризиками та внутрішній контроль і моніторинг стану виконання заходів Концепції розвитку.

3.2. У періоді, охопленому аудитом, реалізація двох проектів – "Покращення якості променевої терапії" та "Запровадження інформаційної системи" – не проводилася; лише частково реалізовано проект "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики"; скоригована ПКД, яка мала бути

результатом використання коштів на проєкт "Реконструкція і розширення Інституту", – відсутня.

3.3. Відсутність реалізації розпочатого у 2011 році проєкту "**Покращення якості променевої терапії**" спричинила недоступність більшості онкологічних хворих до високоякісної третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та розширення спектру можливостей лікувальних процедур у комплексній променевій терапії. За таких обставин лінійний прискорювач вартістю 26550,0 тис. грн вже понад 10 років перебуває на відповідальному зберіганні в Міноборони, його апаратне та програмне забезпечення застарілі та потребують оновлення.

3.4. Невизначеність строків реалізації та джерел фінансування проєкту "**Запровадження інформаційної системи**" створює ризики його зриву. Як наслідок, медична інформаційна система в Інституті та персоніфікований контроль за використанням лікарських засобів і товарів медичного призначення не впроваджено, не модернізовано програмного забезпечення Національного канцер-реєстру. Отже, не здійснено запровадження медичної інформаційної системи в Інституті, яка є однією з передумов переходу Інституту на фінансування за програмою медичних гарантій.

3.5. У разі відсутності додаткового фінансування в сумі 9915,5 тис. грн існує ризик незавершення в поточному році проєкту "**Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики**", реалізація якого триває. За таких умов, строки закінчення реконструкції лабораторії та її оснащення, яка має забезпечити всі види молекулярно-генетичної діагностики для всіх верств населення та дослідження донорів для трансплантації кісткового мозку, знову будуть відтерміновані.

3.6. Внаслідок нереалізації проєкту "**Реконструкція і розширення Інституту**" не забезпечено збільшення ліжкового фонду Інституту, приведення у відповідність із сучасними нормативами умов перебування пацієнтів у стаціонарі для надання високоякісної медичної допомоги онкохворим. Після 2013–2014 років, з часу початку реконструкції клініки № 1 та закладення фундаменту клініки № 3, вже сьомий рік поспіль роботи не проводяться.

4. Інститутом належним чином не організовано систему внутрішнього контролю, передбачену Постановою № 1062. Внутрішні документи щодо управління ризиками, здійснення заходів контролю, інформаційного та комунікаційного обміну і моніторингу відсутні, що є порушенням пункту 8 (підпунктів 2-5) зазначених Основних засад, чим не забезпечено продуктивного, економного, результативного, з дотриманням вимог законодавства використання бюджетних коштів.

Як наслідок, у 2018–2020 роках та I кварталі 2021 року з порушенням чинного законодавства витрачено 60291,5 тис. грн (з них з порушенням Бюджетного кодексу – 58317,1 тис. грн), із заподіянням матеріальної шкоди – 9796,7 тис. грн, нерезультативно – 9648,0 тис. грн, неекономно – 2865,5 тис. грн,

непродуктивно – 925,8 тис. грн, створено ризики нерезультативного використання коштів – 4864,4 тис. грн, допущено порушень Закону № 922 – на загальну суму 25224,9 тис. гривень.

До такого стану використання коштів призвело і незабезпечення належного контролю з боку МОЗ, як головного розпорядника бюджетних коштів, який відповідно до пункту 7 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу "здійснює управління бюджетними коштами у межах встановлених йому бюджетних повноважень, забезпечуючи ефективне, результативне і цільове використання бюджетних коштів, організацію та координацію роботи розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів у бюджетному процесі".

4.1. У порушення частини третьої статті 51 Бюджетного кодексу Інститутом у 2018–2020 роках укладено договори на електричну та теплову енергію, водопостачання, водовідведення, комунальні послуги за відсутності встановлених МОЗ лімітів споживання, за якими проведені розрахунки на загальну суму 57954,0 тис. гривень.

4.2. Загальна сума встановлених аудитом порушень законодавства та умов Колективного договору при здійсненні видатків на оплату праці становить 1092,8 тис. гривень. Зокрема, з порушенням вимог підпункту 2 Положення про преміювання, та без обґрунтування розміру трудового внеску кожного працівника у 2018 і 2020 роках виплачені премії щомісячні та до державних свят на суму 871,6 тис. гривень.

З порушенням Закону № 848, яким визначено проведення лише фундаментальних і прикладних наукових досліджень, Інститут у 2018 та 2020 роках виконував чотири ініціативні (пошукові) роботи, що не передбачено вказаним Законом, на що незаконно витрачено 881,6 тис. гривень.

Передання Інститутом у 2020 році ЛЗ та продуктів харчування на відповідальне зберігання постачальникам відповідно на суми 5202,4 тис. грн та 447,2 тис. грн, які понад рік не використовуються, свідчить про нерезультативне витрачання коштів на їх придбання. Після завершення аудиту частина ЛЗ повернена зберігачем Інституту, станом на 01.09.2021 на відповідальному зберіганні залишаються ЛЗ на суму 2790,2 тис. грн та фактично не використовуються для лікування пацієнтів.

Станом на 01.05.2021 в Інституті зберігаються і підлягають утилізації в зв'язку з псуванням і заборобою використання ЛЗ та МВ, термін придатності яких минув, на загальну суму 8292,7 тис. грн (з них закуплені у період 2018–2020 років за кошти КПКВК 2301170 – 21946 од. на суму 3004,6 тис. грн), чим завдано матеріальної шкоди. Зазначений факт містить ознаки кримінального правопорушення та потребує оцінки правоохоронних органів.

Внаслідок несвоєчасних розрахунків з постачальником ЛЗ (Ліки України) за наказами Господарського суду м. Києва з Інституту в безспірному порядку в

2021 році списані штрафні санкції та судовий збір на загальну суму 948,6 тис. грн, що призвело до нерезультативного витрачання коштів.

Інститутом у 2018–2020 роках та протягом I кварталу 2021 року на забезпечення стипендією аспірантів, за відсутності затверджених тем кандидатських дисертацій та індивідуальних планів наукових робіт, витрачено 401,7 тис. грн, що свідчить про непродуктивне їх використання.

Бюджетні кошти на придбання ЛЗ, продуктів харчування та медичного обладнання за завищеними цінами, оплату послуг із зберігання матеріальних цінностей, які тривалий час не використовуються, а також на виплату стипендії аспірантці, зарахованій понад державне замовлення, у сумі 2865,5 тис. грн витрачено неекономно.

Накопичення Інститутом значних залишків ЛЗ, термін придатності яких мине найближчим часом (4365,0 тис. грн), несвоєчасні розрахунки за поставлені ЛЗ з постачальником та звернення до суду щодо стягнення боргів і штрафних санкцій (499,4 тис. грн) спричинило утворення ризиків заподіяння матеріальної шкоди на суму 4864,4 тис. гривень.

4.3. Кошти в сумі 2975,3 тис. грн на виконання трьох НДР, дві з яких МОЗ призупинені, а одна не впроваджена, використані у 2018–2020 роках нерезультативно.

Здійснені Інститутом видатки у 2018 році за рахунок коштів резервного фонду в сумі 515,1 тис. грн на улаштування системи водостоку при проведенні капітального ремонту покрівлі, яка через два роки потребує проведення повторних робіт, свідчить про непродуктивне використання коштів резервного фонду державного бюджету.

Витрачено Інститутом у 2018–2020 роках кошти в сумі 1504,0 тис. грн на послуги з виготовлення ПКД з проведення капітального ремонту та технічного переоснащення трьох об'єктів, яка фактично в Інституті відсутня, на проведення незалежної оцінки п'яти транспортних засобів без отримання Звіту про незалежну оцінку вартості майна, чим завдано матеріальної шкоди. Ці факти містять ознаки кримінальних правопорушень та потребують оцінки правоохоронними органами.

У порушення Закону № 922 у 2019–2020 роках здійснено закупівлю на загальну суму 25224,9 тис. грн: ЛЗ (14739,1 тис. грн) та медичного обладнання (9580,0 тис. грн) без застосування процедур закупівель (частина десята статті 3 Закону); послуг з проведення поточного ремонту огорожі на території Інституту (595,7 тис. грн), харчових продуктів (310,1 тис. грн) – з поділом предметів закупівлі з метою уникнення відкритих торгів (частина сьома статті 2 Закону).

4.4. Відсутність контролю з боку керівництва Інституту за обґрунтованістю планування, своєчасним укладанням та виконанням договорів, своєчасністю розрахунків за ними, призвело до повернення наприкінці 2018, 2019 та 2020 років до державного бюджету коштів, як невикористаних, у загальній сумі **17089,1 тис. грн, що свідчить про неефективне управління**

коштами державного бюджету.

Щорічні інвентаризації активів і зобов'язань в Інституті проводилися формально і з порушенням встановленого порядку, а незастосування затвердженої у бюджетній установі облікової політики призвело до недостовірності даних бухгалтерського обліку та створило передумови для незаконного і неефективного використання бюджетних коштів.

Відсутність належного внутрішнього контролю за використанням Інститутом матеріальних цінностей призводило до їх значних залишків і нестач.

Встановлено несвоєчасне та неправильне відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності Інститутом фінансово-господарських операцій на суму 280368,0 тис. грн, із порушенням стандартів, принципів, методів і процедур облікової політики.

Рівень імплементації рекомендацій за результатами здійснених МОЗ внутрішніх аудитів був вкрай низьким.

5. Інститутом не забезпечено повноти надходження до спеціального фонду державного бюджету плати за надані медичні послуги та від здачі в оренду приміщень, достовірності фінансової і бюджетної звітності в частині власних надходжень.

Зокрема, надходження до спеціального фонду в сумі 313,1 тис. грн від наданих за умовами договорів іноземним громадянам медичних послуг, що підтверджені записами у медичних картках, на рахунок Інституту не надійшли. Факт втрати надходжень спеціального фонду державного бюджету містить ознаки кримінального правопорушення.

5.1. Господарські операції з надання медичних послуг іноземцям на платній основі у бухгалтерському обліку Інституту протягом 2018–2020 років та I кварталу 2021 року не відображалися, що призвело до внесення недостовірної інформації до бюджетної звітності.

5.2. Інститутом недоотримано надходжень до спеціального фонду на суму 157,7 тис. грн від організацій, які розміщуються на площах, що належать Інституту, у зв'язку з неналежним оформленням договорів оренди, а також 96,4 тис. грн – у зв'язку з невиконанням боржниками судових рішень щодо погашення заборгованості перед Інститутом.

5.3. Непроведення належної претензійно-позовної роботи спричинило прострочення дебіторської заборгованості у сумі 48,8 тис. грн за орендну плату і відшкодування комунальних послуг, що є ризиком втрат надходжень до спеціального фонду.

5.4. Наповнення спеціального фонду державного бюджету відбувалося за відсутності затверджених та економічно обґрунтованих тарифів на платні медичні послуги. Незабезпечення перегляду калькуляції вартості платних послуг спричинило користування Інститутом шість років поспіль нечинними тарифами. При цьому благодійні внески пацієнтів становили 1706,6 тис. грн, що

є прихованою формою надання платних послуг. Зазначений стан справ містить ризики корупційних дій і ненадходжень доходів.

5.5. Не затверджено платних послуг з підготовки до захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата або доктора медичних наук, підвищення кваліфікації медичних кадрів, передбачених пунктами 11, 12 Постанови № 1180, що призводить до втрати власних надходжень Інституту.

6. Нормативно-правова база з питань здійснення заходів щодо боротьби з онкологічними захворюваннями, у тому числі й діяльності Інституту, потребує суттєвого удосконалення, а саме:

- затвердження Національної стратегії контролю онкологічних захворювань до 2030 року визначить основні цілі і завдання держави в цій сфері, інструменти для реалізації, ключові цільові показники та індикатори оцінки результативності;

- підготовка необхідних законопроектів для приведення засад фінансування медичних послуг, які надаються клініками та/або лікувально-діагностичними підрозділами наукових установ медичного спрямування, у відповідність із вимогами законодавства щодо державних фінансових гарантій надання необхідних пацієнтам послуг з медичного обслуговування (медичних послуг) забезпечить поступове впровадження та реалізацію нового механізму фінансового забезпечення надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги, у тому числі в Інституті;

- визначення переліку платних послуг третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги, що надаються Інститутом на підставі Постанови № 1138, сприятиме припиненню практики здійснення населенням неофіційних платежів за медичні послуги;

- економічне обґрунтування тарифів на платні послуги, які надаються Інститутом, та їх регулювання згідно з Постановою № 1548 сприятимуть надходженню коштів до спеціального фонду державного бюджету;

- визначення єдиних методологічних засад собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, що виконуються за кошти державного бюджету, оскільки Положення № 830 втратило чинність з 01.01.2020;

- розроблення порядку визначення вартості підготовки за державним замовленням одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, слухача за освітньо-кваліфікаційним рівнем, науковим ступенем, спеціальністю, напрямом підготовки, галуззю знань, видом економічної діяльності забезпечить виконання положень Методики № 346.

Потребує нормативного врегулювання з боку МОЗ:

- встановлення ефективного і прозорого механізму надходження благодійних внесків до спеціального фонду державного бюджету;

- визначення заходів на середньостроковий період, що мають забезпечити в повному обсязі виконання МОЗ Рекомендацій парламентських слухань № 862;

– вжиття заходів щодо фінансового забезпечення в Інституті розвитку фундаментальних та прикладних наукових досліджень та посилення кадрового потенціалу, розширення участі в міжнародній співпраці.

Потребує розроблення і затвердження Інститутом:

– перелік платних послуг третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги відповідно до Постанови № 1138 та регулювання тарифів на платні послуги згідно з Постановою № 1548.

Рекомендації:

1. Про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету для здійснення діяльності Національним інститутом раку та зміцнення його матеріально-технічної бази поінформувати **Президента України**.

2. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету для здійснення діяльності Національним інститутом раку та зміцнення його матеріально-технічної бази і рішення Рахункової палати надіслати **Верховній Раді України** протягом 15 днів із дня затвердження цього Звіту.

3. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету для здійснення діяльності Національним інститутом раку та зміцнення його матеріально-технічної бази і рішення Рахункової палати надіслати **Комітету Верховної Ради України** з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування, рекомендувати розглянути їх на засіданні.

4. Відомості про результати аудиту ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету для здійснення діяльності Національним інститутом раку та зміцнення його матеріально-технічної бази у формі рішення Рахункової палати надіслати **Кабінету Міністрів України** та рекомендувати:

– затвердити невідкладно Національну стратегію контролю онкологічних захворювань до 2030 року;

– забезпечити розроблення та внесення на розгляд Верховної Ради України проєктів законів:

про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки на 2022–2025 роки, включивши до їх числа нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань, у тому числі онкологічних;

про загальнодержавну цільову програму боротьби з онкологічними захворюваннями;

про фінансування медичних послуг, які надаються клініками та/або лікувально-діагностичними підрозділами наукових установ медичного спрямування, на засадах державних фінансових гарантій надання необхідних пацієнтам послуг з медичного обслуговування (медичних послуг);

– доручити Міністерству освіти і науки України разом з Міністерством економіки України та Міністерством фінансів України:

розробити положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, що виконуються, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету;

розробити та затвердити Порядок визначення вартості підготовки за державним замовленням одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, слухача за освітньо-кваліфікаційним рівнем, науковим ступенем, спеціальністю, напрямом підготовки, галуззю знань, видом економічної діяльності, як це передбачено Методикою № 346;

– доручити МОЗ запровадити дієвий механізм збору якісної інформації щодо управління ЛЗ, МВ та медичним обладнанням, контролю за доступністю та якістю надання медичної допомоги пацієнтам, з урахуванням можливостей електронної системи охорони здоров'я "eHealth" цифровізації процесів моніторингу, планування закупівель, розподілу та обліку ЛЗ та МВ, фіксування причин відмов пацієнтів від медичних послуг.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати МОЗ та рекомендувати:

– розробити та внести на розгляд Кабінету Міністрів України проекти законів про:

загальнодержавну цільову програму боротьби з онкологічними захворюваннями;

фінансове забезпечення медичних послуг, які надаються клініками та/або лікувально-діагностичними підрозділами наукових установ медичного спрямування, на засадах державних фінансових гарантій медичного обслуговування (медичних послуг);

– вжити заходів щодо фінансового забезпечення в Інституті розвитку фундаментальних та прикладних наукових досліджень та посилення кадрового потенціалу, розширення участі в міжнародній співпраці;

– забезпечити розроблення Інститутом економічно обґрунтованих розрахунків вартості медичних послуг, що надаватимуться платно, та ефективного і прозорого механізму надходження благодійних внесків від фізичних осіб до спеціального фонду державного бюджету;

– забезпечити процес завершення адаптації до практики вітчизняної галузі охорони здоров'я міжнародних клінічних протоколів з онкології та розроблення на їх основі клінічних маршрутів пацієнта при наданні онкологічної допомоги та розглянути можливість формування окремого пакета гарантованих державою медичних послуг за напрямом післяопераційного забезпечення дорослих та дітей у стаціонарних умовах онкологічного профілю;

– здійснити контроль за реалізацією ДП "Укрмедпроектбуд" проєктів "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики" та "Створення сучасної клінічної бази";

- прийняти рішення щодо завершення реалізації проекту "Запровадження медичної інформаційної системи" в Інституті;
- вжити заходів щодо погашення дебіторської заборгованості в сумі 20385,1 тис. грн;
- посилити контроль за ефективним використанням коштів та збереженням майна Інституту;
- забезпечити постійний моніторинг за виконанням рекомендацій за результатами здійснених в Інституті заходів внутрішнього аудиту;
- розглянути питання створення комісії із залученням представників громадських організацій для вивчення порушень у зверненнях громадян питань щодо доступності та якості надання медичних послуг у медичних закладах та наукових установах сфери охорони здоров'я;
- притягнути до дисциплінарної відповідальності посадових осіб, які здійснювали керівництво Інститутом та не вжили достатніх заходів для законного та ефективного використання коштів державного бюджету на здійснення діяльності Інституту та зміцнення його матеріально-технічної бази;
- розглянути питання про результати аудиту на засіданні колегії МОЗ.

6. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати Інституту і рекомендувати:

- розробити економічно обґрунтовані тарифи на платні послуги, які надаються Інститутом, та забезпечити їх регулювання згідно з Постановою № 1548;
- забезпечити пацієнтів стаціонару ЛЗ та МВ, закупленими за кошти державного бюджету, у тому числі отриманими централізовано, в необхідних для лікувального процесу обсягах та безоплатно;
- вжити заходів щодо укомплектування стаціонарних відділень медичним персоналом;
- забезпечити пацієнтів стаціонару основними продуктами харчування в кількісних нормах, затверджених Порядком № 931;
- забезпечити укладення договорів з аспірантами, які навчаються за державним замовленням;
- розробити та затвердити перелік платних послуг, які можуть надаватися Інститутом як бюджетною науковою установою, включивши до нього послуги, пов'язані з підготовкою та проведенням захисту дисертацій, підвищенням кваліфікації медичних кадрів, передбачені пунктами 11, 12 Постанови № 1180;
- визначити перелік медичних послуг, що можуть надаватися усім пацієнтам безоплатно;
- забезпечити повноту надходження благодійних внесків від фізичних осіб до спеціального фонду державного бюджету;
- оформити правовідносини з релігійною громадою Української православної церкви щодо розміщення тимчасових споруд на земельній ділянці

площею 0,089 га відповідно до вимог законодавства та статуту, за погодженням з МОЗ;

- забезпечити укладання договорів оренди на фактично зайняті площі Інституту відповідно до Закону № 157 та відшкодування йому комунальних послуг, забезпечити повноту надходження до спеціального фонду державного бюджету орендної плати;

- розробити та забезпечити виконання заходів цивільного захисту на об'єктах Інституту відповідно до пункту 1 частини першої статті 20 Кодексу цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403;

- планування видатків на закупівлю ЛЗ та МВ здійснювати з урахуванням: показників Національного канцер-реєстру, наявних залишків і централізованих поставок ЛЗ та МВ;

- з метою уникнення утилізації залишків ЛЗ, термін придатності яких минув, удосконалити їх закупівлю в децентралізованому порядку;

- з метою недопущення подальшого накопичення ЛЗ, термін придатності яких минув, неефективного використання коштів та запобігання нанесенню матеріальної шкоди, організувати належний контроль за своєчасністю використання ЛЗ або їх перерозподілом;

- вжити заходи щодо утилізації ЛЗ, термін придатності яких минув, та повернення з відповідального зберігання ЛЗ і продуктів харчування;

- розглянути питання щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності посадових осіб, обов'язками яких визначені: придбання, збереження і розподіл, облік ЛЗ, МВ та продуктів харчування, контроль за якістю і термінами придатності ЛЗ та МВ, перевірка їх наявності; надання інформації завідуючим відділеннями, лікарям, старшим медичним сестрам про наявність та кількість ЛЗ та МВ;

- забезпечити ефективне функціонування системи внутрішнього контролю, як це передбачено Постановою № 1062. Розробити внутрішні документи щодо управління ризиками, здійснення заходів контролю, інформаційного та комунікаційного обміну і моніторингу;

- розробити план заходів щодо усунення виявлених Рахунковою палатою в ході аудиту недоліків і порушень, із визначенням термінів і відповідальних осіб, забезпечити його виконання.

7. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати ДП "Укрмепроектбуд".

8. Повідомити Офіс Генерального прокурора про виявлені в ході аудиту ознаки кримінальних правопорушень шляхом направлення рішення Рахункової палати та Звіту про результати аудиту.

1. ПЕРЕДУМОВИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ

1.1. Підстава для аудиту

Злоякісні новоутворення є однією з найнебезпечніших медико-біологічних і соціально-економічних проблем.

Смертність від раку в Україні посідає друге місце у загальній структурі смертності населення і поступається за цим показником лише серцево-судинним захворюванням. Щорічно рак вперше діагностують у близько 140 тис. дорослих і у понад 1 тис. дітей, до 2030 року цей показник може збільшитися до 180 тис. осіб на рік, а за рівнем захворюваності (380 випадків на 100 тис. населення) країна є лідером на Європейському континенті¹. У 2020 році злоякісні новоутворення стали причиною смерті 77175 громадян². На 1 січня 2021 року перебувало на обліку в закладах охорони здоров'я понад мільйон громадян³.

Головною державною науково-дослідною та лікувально-профілактичною установою у сфері боротьби з онкологічними захворюваннями є Інститут, що належить до сфери МОЗ. Користувачами медичних послуг Інституту щорічно є близько 25 тис. громадян, з яких майже 1000 – діти. Інститут має власну клінічну базу для здійснення науково-дослідної роботи.

Для розширення можливостей Інституту з надання високоспеціалізованої лікувально-діагностичної та консультативної допомоги населенню із застосуванням та впровадженням нових наукових розробок у періоді 2018–2020 років за кошти державного бюджету передбачалося фінансування чотирьох державних інвестиційних проєктів: "Реконструкція і розширення Національного інституту раку", "Покращення якості променевої терапії при лікуванні онкологічних захворювань в Національному інституті раку", "Запровадження медичної інформаційної системи в Національному інституті раку", "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики онкологічних захворювань в Україні". Реалізація цих проєктів мала сприяти розвитку матеріально-технічної бази Інституту та, відповідно, підвищенню якості медичної онкологічної допомоги.

Враховуючи соціальну значущість питання та значний обсяг бюджетних призначень на 2018–2021 роки на здійснення діяльності Інституту та зміцнення його матеріально-технічної бази – майже 3 млрд. грн, здійснено захід державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) "Аудит ефективності використання коштів, виділених з державного бюджету для здійснення

¹ Рекомендації парламентських слухань № 862.

² За даними Державної служби статистики України.

³ 1040137 осіб (Бюлетень Національного канцер-реєстру № 22 "Рак в Україні 2019–2020").

діяльності Національним інститутом раку та зміцнення його матеріально-технічної бази".

Аудит за вказаною тематикою проведено Рахунковою палатою вперше.

Підставами для проведення аудиту є: стаття 98 Конституції України, статті 4 і 7 Закону України від 02.07.2015 № 576 "Про Рахункову палату", План роботи Рахункової палати на 2021 рік, затверджений рішенням Рахункової палати від 30.11.2020 № 32-1 (зі змінами), доручення для виконання повноважень члена Рахункової палати та забезпечення здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) від 09.12.2020 № 05-52.

1.2. Мета аудиту

Встановлення фактичного стану справ та надання оцінки щодо своєчасності і повноти бюджетних надходжень, продуктивності, результативності, економності використання бюджетних коштів, виділених для здійснення діяльності Національним інститутом раку та зміцнення його матеріально-технічної бази, законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу та стану внутрішнього контролю розпорядників бюджетних коштів.

1.3. Обсяг аудиту

Предмет аудиту:

– кошти державного бюджету за бюджетними **програмами**: КПКВК 2301020 "Дослідження, наукові і науково-технічні розробки, виконання робіт за державними цільовими програмами і державним замовленням, підготовка та підвищення кваліфікації наукових кадрів у сфері охорони здоров'я, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури та об'єктів, що становлять національне надбання" (2018–2019 роки) та КПКВК 2301020 "Наукова і науково-технічна діяльність у сфері охорони здоров'я" (2020–2021 роки) в частині, що стосується Національного інституту раку (далі – КПКВК 2301020); КПКВК 2301100 "Створення сучасної клінічної бази для лікування онкологічних захворювань у Національному інституті раку" (2021 рік) (далі – КПКВК 2301100); КПКВК 2301130 "Реалізація державного інвестиційного проекту "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики онкологічних захворювань в Україні" (2019–2021 роки) (далі – КПКВК 2301130); КПКВК 2301170 "Діагностика і лікування захворювань із впровадженням експериментальних та нових медичних технологій у закладах охорони здоров'я науково-дослідних установ та вищих навчальних медичних закладах Міністерства охорони здоров'я України" (2018–2021 роки) в частині, що стосується Національного інституту раку (далі – КПКВК 2301170); КПКВК 2301190 "Здійснення доплат медичним працівникам та іншим працівникам закладів охорони здоров'я, які надають медичну допомогу хворим на

гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2, та тим, що забезпечують життєдіяльність населення за рахунок коштів, виділених з фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками" (2020–2021 роки) в частині, що стосується Національного інституту раку (далі – КПКВК 2301190); КПКВК 2301700 "Здійснення заходів, пов'язаних із запобіганням виникненню надзвичайної ситуації у клінічному корпусі № 2 Національного інституту раку" (2018 рік) (далі – КПКВК 2301700); КПКВК 2301830 "Покращення якості променевої терапії при лікуванні онкологічних захворювань в Національному інституті раку" (2018 рік); КПКВК 2301830 "Реалізація державного інвестиційного проекту "Покращення якості променевої терапії при лікуванні онкологічних захворювань в Національному інституті раку" (2019 рік) (далі – КПКВК 2301830); КПКВК 2301840 "Запровадження медичної інформаційної системи в Національному інституті раку" (2018 рік) (далі – КПКВК 2301840); КПКВК 2301850 "Реконструкція і розширення Національного інституту раку" (2018 рік) та КПКВК 2301850 "Реалізація державного інвестиційного проекту "Реконструкція і розширення Національного інституту раку по вул. Ломоносова, 33/43 в Голосіївському р-ні м. Києва" (2019 рік) (далі – КПКВК 2301850);

- нормативно-правові, організаційно-розпорядчі акти та інші документи, які регулюють отримання та використання коштів, виділених з державного бюджету для здійснення діяльності Національного інституту раку та зміцнення його матеріально-технічної бази;

- бюджетна та фінансова звітність; первинні документи та документи бухгалтерського обліку; бюджетні запити, паспорти бюджетних програм, звіти про їх виконання, кошториси, інформація та документи, пов'язані з організацією та здійсненням внутрішнього контролю об'єктів аудиту – розпорядників бюджетних коштів, та інші документи об'єктів аудиту, що стосуються питань аудиту.

Об'єкти аудиту: МОЗ, Інститут, ДП "Укрмедпроектбуд". За результатами аудиту **складено три акти**, з яких два підписано із зауваженнями, розглянутими в установленому порядку.

1.4. Методика та методи аудиту

Під час аудиту застосовувалися такі методи:

- аналіз нормативно-правових, організаційно-розпорядчих актів та документів, що регламентують питання використання коштів, передбачених у державному бюджеті за КПКВК 2301020, КПКВК 2301100, КПКВК 2301130, КПКВК 2301170, КПКВК 2301190, КПКВК 2301700, КПКВК 2301830, КПКВК 2301840, КПКВК 2301850;

- аналіз та перевірка показників паспортів бюджетних програм на 2018–

2021 роки, звітів про виконання паспортів бюджетних програм на 2018–2020 роки;

– аналіз показників бюджетної, фінансової, статистичної та оперативної звітності;

– аналіз первинних документів, бюджетних запитів, кошторисів, планів асигнувань бюджетних коштів та інших документів об'єктів аудиту, що відображають їх діяльність та стосуються предмета аудиту.

1.5. Початкові обмеження щодо проведення аудиту

– часові: 2018–2020 роки, 1 квартал 2021 року;

– територіальні: м. Київ.

1.6. Критерії, які застосовано

щодо оцінки продуктивності: встановлення співвідношення між результатами діяльності розпорядників та одержувача бюджетних коштів і обсягами використаних бюджетних коштів для досягнення таких результатів;

щодо оцінки результативності: встановлення ступеня відповідності фактичних результатів діяльності розпорядників та одержувача бюджетних коштів запланованим результатам;

щодо оцінки економності: встановлення стану досягнення розпорядниками та одержувачем бюджетних коштів запланованих результатів за рахунок використання мінімального обсягу бюджетних коштів або досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів;

щодо оцінки законності:

– дотримання вимог чинного законодавства під час управління наявними фінансовими та матеріальними ресурсами, спрямованими на досягнення результативних показників у ході виконання бюджетних програм;

– дотримання законодавства під час придбання товарів, робіт та послуг, здійснення розрахункових операцій за отримані на виконання умов договорів матеріальні цінності, виконані роботи, отримані послуги;

щодо оцінки своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень: встановлення стану своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень, що стосуються використання бюджетних коштів, виділених для здійснення діяльності Інститутом та зміцнення його матеріально-технічної бази;

щодо оцінки внутрішнього контролю за використанням бюджетних коштів: стан внутрішнього контролю за використанням бюджетних коштів.

2. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

2.1. Оцінка ефективності діяльності Національного інституту раку

На момент проведення аудиту в державі відсутній програмний документ, яким би визначалися основні заходи боротьби з онкологічними захворюваннями. В умовах проведення медичної реформи в Україні належним чином не урегульовано питання участі наукових установ медичного спрямування у наданні необхідних пацієнтам послуг з медичного обслуговування (медичних послуг) за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення (програма медичних гарантій). Не актуалізовано галузеві стандарти в частині визначення нормативів обладнання та показників якості послуг із діагностики та лікування злоякісних новоутворень, не завершено процес адаптації до практики вітчизняної галузі охорони здоров'я міжнародних клінічних протоколів з онкології, не затверджені тарифи на платні послуги, які надаються Інститутом, які відповідали б реальним витратам на їх надання.

Обсяги фінансування не забезпечили ефективної роботи Інституту як провідного наукового закладу онкологічного профілю, метою якої є надання високоспеціалізованої лікувально-діагностичної та консультативної допомоги населенню із застосуванням та впровадженням нових наукових розробок, проведення підготовки та підвищення кваліфікації наукових кадрів за профілем його діяльності. На наукову діяльність спрямовано лише 3 відс. (29637,8 тис. грн) загального обсягу витрат 2018–2020 років і I кварталу 2021 року (985568,7 тис. грн), на реалізацію проєктів щодо зміцнення матеріально-технічної бази Інституту, яка має бути основою наукових клінічних досліджень, використано 3,5 відс. (34075,0 тис. грн) загальних витрат.

Наглядова рада Інституту, яка мала проводити незалежну оцінку результатів наукової діяльності Інституту у 2018–2020 роках та I кварталі 2021 року, не функціонувала. Лише через 10 років після її створення, у червні цього року Урядом визначено її склад. Діяльність Інституту неодноразово розглядалася на засіданнях Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування.

Відсутня ефективна господарська взаємодія між керівництвом Інституту і керівництвом клініки, адміністративними і клінічними структурними підрозділами Інституту та їх посадовими особами. Внаслідок цього, зокрема, накопичуються залишки ЛЗ та МВ, не усунено неузгодженості в організаційно-управлінській діяльності, що підвищує ризики недостовірного обліку матеріальних цінностей і крадіжок.

Спрямовані Інститутом на наукову діяльність кошти (29637,8 тис. грн) сприяли участі у міжнародній співпраці, завершенню 13 НДР, результати яких впроваджено у 28 медичних закладах та установах України, у тому числі в

Інституті, отриманню 13 патентів, опублікуванню 123 статей у міжнародних виданнях, 89 статей у фахових виданнях.

Водночас без визначених критеріїв здійснювався відбір НДР на 2018–2019 роки для фінансування за кошти державного бюджету та оцінка наукових розробок. У результаті, із 17 НДР, відібраних комісією з питань науково–дослідних робіт МОЗ для фінансування у 2018–2019 роках у сумі 16585,6 тис. грн, було припинено рішенням МОЗ у 2020 році виконання двох НДР (витрачено 1631,7 тис. грн), не впроваджено одну завершену НДР (вартістю 1343,6 тис. грн), а бюджетні кошти на впровадження результатів наукових досліджень у 2018–2020 роках Інституту взагалі не виділялися. МОЗ, як власником прав об'єктів інтелектуальної власності (ОПІВ), не здійснено передання майнових прав на 13 наукових винаходів (патентів), створених Інститутом за державні кошти (не укладено договори), що може свідчити про відсутність попиту на них. Облікована Інститутом вартість окремих ОПІВ становить 1 гривню. Окремі патенти взагалі не перебувають на обліку як ОПІВ, через що можуть бути втрачені в майбутньому як актив Інституту і об'єкт державної власності.

Довготривале невирішення низки проблем суттєво погіршує лікувально-профілактичну спроможність Інституту:

- не оновлено застарілу матеріально-технічну базу установи (16 основних клінічних будівель зношені, вичерпаний ресурс 917 од. медичного обладнання, половина з якого в очікуванні ремонту взагалі не використовується в лікувальному процесі);

- накопичено невикористані залишки ЛЗ та МВ, які на початок 2021 року перевищували вартісний обсяг їх використання у 2020 році на 15052,0 тис. грн та станом на 01.04.2021 становили 263370,9 тис. грн, при тому, що, як правило, для забезпечення лікування пацієнти або їх родичи були змушені їх придбавати самостійно. До того ж, благодійні внески пацієнтів становили 1706,6 тис. грн, що є прихованою формою надання платних послуг;

- Інститутом скорочено висококваліфікований науковий потенціал (докторів філософії, магістрів), не укомплектовано на 23 відс. середній і молодший медичний персонал;

- не організовано належного харчування хворих (добовий обсяг харчування дорослого онкохворого коливалася від 35,5 до 78,8 відс., дитини – від 36,2 до 72,6 відс. затвердженої добової норми, яка становить для дорослих – 2358,1 ккал, дітей – 2597,0 ккал);

- не створено умов пожежобезпечного перебування медперсоналу і пацієнтів в приміщеннях Інституту і на прилеглий території, чим не забезпечено виконання заходів у сфері цивільного захисту на об'єктах Інституту, як встановлено Кодексом цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403.

Нормативно-правова база з питань здійснення заходів щодо боротьби з онкологічними захворюваннями, у тому числі й діяльності Інституту, потребує суттєвого удосконалення.

Законодавча база

Статтею 49 Конституції України встановлено, що держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно; існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена.

Відповідно до частини третьої статті 54 Конституції України держава сприяє розвитку науки, встановленню наукових зв'язків України зі світовим співтовариством.

Україна у 2007 році підписала Паризьку хартію боротьби з раком від 04.02.2000, мета якої – поліпшити доступ населення до медичних послуг та підвищити якість самих послуг, пришвидшити необхідні наукові дослідження, сприяти підготовці лікарів та відповідних громадських служб. Підписання Хартії означає, зокрема, визнання потреби в інтенсивному залученні інноваційних технологій у всі галузі наукових досліджень з раку, профілактики та лікування раку, прагнення до створення непереможного союзу – науковців, фахівців галузі охорони здоров'я, хворих, урядових організацій, промислового сектора та засобів масової інформації; необхідність створення національної політичної стратегії боротьби з раком відповідно до власних потреб і такого розподілу коштів, який дасть можливість досягти найвищих результатів; зобов'язання активно підтримувати концепцію національної програми боротьби з раком відповідно до потреб та виділених на фінансування коштів.

Закон № 2623⁴ визначає правові та організаційні засади цілісної системи формування та реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки в Україні.

Правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності визначає Закон № 848. Основна діяльність наукових установ – проведення фундаментальних досліджень, прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, надання науково-технічних послуг, проведення наукової і науково-технічної експертизи, підготовка наукових кадрів, розвиток і збереження наукової інфраструктури (пункт 29 статті 1 Закону № 848). Згідно з частиною п'ятнадцятою статті 7 Закону № 848 до складу наукових установ медичного спрямування можуть входити клініки, лікувально-діагностичні підрозділи.

Рекомендаціями парламентських слухань № 862, зокрема, передбачено затвердження національної стратегії контролю онкологічних захворювань до 2030 року та плану дій на її виконання, закону про загальнодержавну цільову програму боротьби з онкологічними захворюваннями, вдосконалення галузевих

⁴ У редакції, що діяла до внесення змін згідно із Законом України від 29.01.2021 № 1162 "Про внесення змін до статті 3 Закону України "Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки".

стандартів профілактики, діагностики та лікування онкологічних захворювань. МОЗ розроблено проєкт національної стратегії контролю онкологічних захворювань до 2030 року, який подано на розгляд Кабінету Міністрів України в червні 2021 року.

Указом Президента України від 18.08.2021 № 369 "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року "Про стан національної системи охорони здоров'я та невідкладні заходи щодо забезпечення громадян України медичною допомогою" доручено Кабінету Міністрів, зокрема: забезпечити до 1 грудня 2021 року розроблення та затвердження Стратегічного плану розвитку системи охорони здоров'я населення на період до 2030 року, визначивши строки, відповідальних за виконання та чіткі механізми для забезпечення рівного доступу громадян України до своєчасної, безпечної та якісної екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої), паліативної медичної допомоги та реабілітації у сфері охорони здоров'я; підготовку та внесення на розгляд Верховної Ради України необхідних законопроєктів, забезпечення внесення в установленому порядку змін до інших нормативно-правових актів з метою приведення до 1 квітня 2022 року засад фінансування медичних послуг, які надаються всіма закладами охорони здоров'я державної та комунальної форм власності, клініками та/або лікувально-діагностичними підрозділами наукових установ медичного спрямування, у відповідність з вимогами законодавства щодо державних фінансових гарантій надання необхідних пацієнтам послуг з медичного обслуговування (медичних послуг).

Згідно зі статтею 4 Закону № 2801 основними принципами охорони здоров'я в Україні є визнання охорони здоров'я пріоритетним напрямом діяльності суспільства і держави, одним із головних чинників виживання та розвитку народу України. Згідно зі статтею 35³ Закону № 2801 третинна (високоспеціалізована) медична допомога – медична допомога, що надається в амбулаторних або стаціонарних умовах у плановому порядку або в екстрених випадках і передбачає надання консультації, проведення діагностики, лікування хвороб, травм, отруєнь, патологічних станів, ведення фізіологічних станів (під час вагітності та пологів) із застосуванням високотехнологічного обладнання та/або високоспеціалізованих медичних процедур високої складності. Надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги здійснюється високоспеціалізованими багатопрофільними або однопрофільними закладами охорони здоров'я. Третинна (високоспеціалізована) медична допомога надається безоплатно в закладах охорони здоров'я, з якими укладено договори про медичне обслуговування населення. Третинна (високоспеціалізована) медична допомога надається відповідно до медичних показань за направленням лікуючого лікаря з надання первинної чи вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги або закладу охорони здоров'я, який забезпечує надання первинної,

вторинної (спеціалізованої) чи третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги, у тому числі й іншої спеціалізації.

Водночас підпунктом "б" пункту 8 частини першої статті 87 Бюджетного кодексу передбачено, що з Державного бюджету України здійснюються видатки на охорону здоров'я, зокрема на спеціалізовану, високоспеціалізовану амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу (клініки науково-дослідних інститутів, спеціалізовані лікарні, центри, лепрозорії, госпіталі для осіб з інвалідністю внаслідок війни, спеціалізовані поліклініки, спеціалізовані стоматологічні поліклініки згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України). Інститут включено до Переліку № 501, зокрема до розділу "Клініки науково-дослідних інститутів та закладів вищої освіти" розділу "Заклади охорони здоров'я, що забезпечують надання спеціалізованої, високоспеціалізованої амбулаторно-поліклінічної та стаціонарної допомоги (клініки науково-дослідних інститутів, спеціалізовані лікарні, центри, лепрозорії, госпіталі (центри) для ветеранів війни, спеціалізовані поліклініки, спеціалізовані стоматологічні поліклініки)".

Однак у зв'язку з реалізацією Закону № 2168, що передбачив здійснення спочатку з 1 січня 2020 року, а потім з 1 квітня 2020 року реалізацію державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій для всіх видів медичної допомоги, пунктом 1-1 розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу встановлено, що окремі положення цього Кодексу застосовуються таким чином, зокрема: підпункти "а", "б", "в" і "г" пункту 8 частини першої статті 87 цього Кодексу діють до 1 січня 2020 року, а підпункти "є", "є" і "ж" вводяться в дію з 1 січня 2020 року.

Бюджетним кодексом України з 1 січня 2020 року передбачено припинення здійснення видатків з державного бюджету на спеціалізовану, високоспеціалізовану амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу (клініки науково-дослідних інститутів, спеціалізовані лікарні, центри, лепрозорії, госпіталі для осіб з інвалідністю внаслідок війни, спеціалізовані поліклініки, спеціалізовані стоматологічні поліклініки згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України) та запровадження здійснення видатків на державні програми розвитку та підтримки закладів охорони здоров'я, що перебувають у державній власності, згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України (підпункт "є"), та програму державних гарантій медичного обслуговування населення (підпункт "ж").

Враховуючи зазначене, питання фінансового забезпечення медичних послуг, що надаються клініками наукових установ медичного спрямування на підставі програми медичних гарантій, потребує правового урегулювання шляхом внесення відповідних змін до чинних актів законодавства.

Згідно із Положенням № 267 (пункт 1) МОЗ є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

МОЗ відповідно до покладених на нього завдань, зокрема, координує проведення наукових досліджень, спрямованих на зниження рівня захворюваності населення, затверджує галузеві стандарти у сфері охорони здоров'я, зокрема клінічні протоколи і стандарти, здійснює контроль за їх дотриманням; здійснює контроль і нагляд за додержанням законодавства про охорону здоров'я, зокрема галузевих стандартів медичного обслуговування; виконує в межах повноважень, передбачених законом, інші функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери його управління.

Постановою № 1138 затверджено Перелік платних послуг, які надаються в державних і комунальних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах, а Постановою № 1180 – Перелік платних послуг, які можуть надаватися бюджетними науковими установами.

Наказом МОЗ від 26.01.2018 № 152⁵ затверджено, зокрема, перелік закладів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління МОЗ, до якого віднесено Інститут.

Наказом МОЗ від 17.01.2015 № 14⁶ затверджено Статут Національного інституту раку (нова редакція) (далі – Статут). Згідно із пунктом 1.1 Статуту Інститут є головною державною науково-дослідною установою у сфері боротьби з онкологічними захворюваннями, а також з питань променевої діагностики, променевої терапії та ядерної медицини в галузі онкології, що належить до сфери управління МОЗ.

Водночас потребують нормативно-правового врегулювання питання діяльності Інституту, а саме:

- визначення переліку платних послуг високоспеціалізованої медичної допомоги, шляхом внесення змін до Постанови № 1138;
- економічного обґрунтування тарифи на платні послуги, які надаються Інститутом, та їх регулювання згідно з Постановою № 1548;
- поступового впровадження та реалізації нового механізму фінансового забезпечення надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги в Інституті та визначення переліку високоспеціалізованих медичних послуг, які надаватимуться ним населенню безоплатно і на платних умовах;
- розроблення ефективного і прозорого механізму надходження благодійних внесків до спеціального фонду державного бюджету;
- вдосконалення галузевих стандартів профілактики, діагностики та лікування онкологічних захворювань; забезпечення офіційного перекладу та адаптації до практики вітчизняної галузі охорони здоров'я міжнародних клінічних протоколів з онкології та на їх підставі розроблення клінічних

⁵ "Про затвердження переліків закладів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України".

⁶ "Про затвердження Статуту Національного інституту раку (нова редакція)".

маршрутів пацієнта при наданні онкологічної допомоги; розроблення ключових показників та індикаторів оцінки результативності, як визначено Рекомендаціями парламентських слухань № 862.

- розроблення заходів на середньостроковий період, що мають забезпечити в повному обсязі виконання Рекомендацій парламентських слухань № 862, зокрема вдосконалення галузевих стандартів профілактики, діагностики та лікування онкологічних захворювань;

- визначення єдиних методологічних засад собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, що виконуються за кошти державного бюджету, оскільки Положення № 830 втратило чинність з 01.01.2020;

- встановлення порядку визначення вартості підготовки за державним замовленням одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, слухача за освітньо-кваліфікаційним рівнем, науковим ступенем, спеціальністю, напрямом підготовки, галуззю знань, видом економічної діяльності, який мав бути розроблений МОН з Мінекономіки та Мінфіном відповідно до пункту 3 Методики № 346.

Виявлений стан справ

Відповідно до Статуту (пункт 3.2.) предметом діяльності Інституту, зокрема, є: надання високоспеціалізованої лікувально-діагностичної та консультативної допомоги населенню із застосуванням та впровадженням нових наукових розробок; проведення науково-дослідних робіт у галузі епідеміології раку, організації онкологічної допомоги лікування та діагностики в галузі онкології; здійснення фундаментальних та прикладних наукових досліджень в галузі онкології; проведення підготовки та підвищення кваліфікації наукових кадрів за профілем діяльності Інституту.

В Інституті функціонує клініка, ліжковий фонд якої налічує 600 ліжок, в тому числі: онкологічні для дорослих – 475; онкологічні для дітей – 45; радіологічні – 56; відділення реанімації та інтенсивної терапії – 24 ліжка; консультативна поліклініка на 400 відвідувань у зміну.

Матеріально-технічна база Інституту включає: 28 будівель загальною площею 58202,7 кв. м, земельну ділянку площею 8,0940 га, понад 5,1 тис. од. медичного обладнання тощо.

Однак стан матеріально-технічної бази критичний:

- повністю зношені 16 основних клінічних будівель (первісна вартість 15082,9 тис. грн), зокрема, лабораторний та радіологічний корпуси, клінічний корпус № 1, поліклініка, господарські корпуси № 2 і № 3. У зв'язку з необхідністю проведення ремонтних робіт, не використовується 8612,6 кв. м площ будівель, або 14,8 відс. загальної площі (58202,7 кв. м), зокрема перший і другий блоки клінічного корпусу № 1, які виведені з експлуатації під

реконструкцію у 2014 році. Через це скорочено площі приміщень клініки з 21025,5 кв. м до 12666,6 кв. метрів.

У зв'язку з недостатністю площ приміщень для зберігання лікарських засобів і виробів медичного призначення, Інститутом у 2018–2021 роках прийняті рішення⁷ про зберігання наркотичних засобів у відділеннях і кабінетах в обсягах **місячної потреби в них**. Це **суперечить пункту 23** Порядку придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я, затвердженого наказом МОЗ від **13.05.2013 № 333**, яким дозволено зберігання наркотичних засобів в обсязі **семиденної потреби**⁸;

– через відсутність моргу, Інститут змушений користуватися послугами сторонніх організацій;

– вичерпано технічний ресурс 917 од. медичного обладнання, з них 451 од. вартістю 50780,5 тис. грн не використовуються в діагностично-лікувальному процесі в зв'язку з перевищенням технічного ресурсу та виходом з ладу. Працююче у відділеннях клініки технічно застаріле обладнання неспроможне забезпечити потреб усіх пацієнтів, що є однією з причин зниження показників діагностичних досліджень у 2020 році порівняно з 2018 – на 126276⁹. Зокрема, у відділенні дистанційної променевої терапії функціонує єдиний лінійний прискорювач електронів "Varian Clinac 2100C/D" (дата виготовлення 2012 року). За період 2018–2020 років у відділенні проліковано 2675 пацієнтів, що становить 20 відс. тих, хто їх потребував. У відділенні радіології з 1989 року працює єдиний в Інституті гама-терапевтичний апарат "Агат-ВУ" виробництва Естонія, який забезпечує лікуванням лише 12 відс. тих, хто його потребував. У зв'язку з відсутністю сучасного медичного обладнання Інститут рекомендує пацієнтам звертатись до інших закладів охорони здоров'я або лікуватись за кордоном. **Отже, стан наявного медичного обладнання не забезпечує діагностично-лікувальних потреб пацієнтів.**

Реконструкція та введення в експлуатацію нових клінічних корпусів, технологічне переоснащення медичних служб, впровадження сучасних технологій, як матеріально-технічної основи наукових досліджень, передбачалося заходами Генеральної концепції розвитку Інституту на 2012–2032 роки (далі – Концепція розвитку), розробленої Інститутом та погодженої МОЗ 5 березня 2012 року. Однак жоден із запланованих до 2020 року заходів не виконано.

⁷ Накази від 30.01.2018 № 25 кн, від 22.01.2019 № 10, від 19.02.2020 № 30 кн, від 25.03.2021 № 69 кн.

⁸ "Зберігання препаратів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у відділеннях, на постах та в кабінетах лікувально-профілактичних закладів може здійснюватися в обсягах, що не перевищують семиденної потреби в них".

⁹ 2018 – 1465281, 2019 – 1463517, 2020 – 1339005, перший квартал 2021 року – 240464 дослідження.

Зокрема, не проведено будівництво та оснащення центру дитячої онкології, реконструкцію лабораторного центру та його оснащення, патологоанатомічного корпусу, віварію, аптеки, харчоблоку, адміністративного корпусу, приміщень для створення центру реабілітації, зон відпочинку для персоналу і пацієнтів та інших заходів зі зміцнення матеріально-технічної бази Інституту. Існують суттєві ризики невиконання у цілому 1 етапу Концепції розвитку, передбаченого до 2022 року. **При цьому МОЗ взагалі не володіє інформацією про стан виконання заходів Концепції розвитку.**

Станом на 01.04.2021 у складі Інституту функціонувало **68 структурних підрозділів** (20 наукових, 41 клінічний, 7 адміністративних) штатною чисельністю 1378 одиниць, у тому числі 78,5 штатних одиниць наукових підрозділів, 1299,5 – медичних та інших (штатні розписи затверджені окремо для наукових та медичних підрозділів), працювало 24 докторів наук, 23 докторів філософії.

Проблеми у кадровому забезпеченні Інституту не вирішені. За останні три роки кількість штатних посад наукових підрозділів зменшилась на 11,7 шт. од. (3 відс.), а укомплектованість – на **7,8 відсотка**. У 2020 році порівняно з 2018 роком кількість докторів філософії зменшилась на 5 осіб (з 39 до 44), магістрів – на 5 осіб (з 28 до 23), що істотно впливає на науково-прикладну спроможність закладу **як провідної наукової установи у сфері онкології**. Однією з причин цього є низький рівень заробітної плати (посадовий оклад завідуючого науковим відділенням становить 8010 грн, старшого наукового співробітника – 6461 грн, що майже на рівні мінімальної заробітної плати, яка станом на 01.01.2021 встановлена у розмірі 6000 гривень). З таких самих причин низькою є укомплектованість Інституту середнім і молодшим медичним персоналом (77 відс.), з урахуванням зовнішніх і внутрішніх сумісників – до 89 відсотків. **Недостатня забезпеченість середнім і молодшим медичним персоналом клінічних підрозділів Інституту ускладнює створення належних умов для лікування пацієнтів.**

У 2018–2020 роках і I кварталі 2021 року **результатами наукової діяльності** Інституту є: впровадження у 28 медичних закладах та установах МОЗ результатів 13 НДР, публікація 123 статей у міжнародних виданнях, 89 статей – у фахових виданнях, видання трьох методичних посібників, впровадження в Інституті 27 нових методів (17 лікування, 3 діагностики та 7 профілактики), завершено 33 клінічних випробування, які за оцінкою МОЗ є єдиною можливістю отримати інноваційні ліки¹⁰. Інститут має сумісні наукові розробки з провідними зарубіжними науковими закладами, такими як, наприклад, Кавендійська лабораторія Кембриджського університету Великої

¹⁰ Клінічні дослідження: навіщо вони потрібні [Електронний ресурс]. – Доступний з: <https://moz.gov.ua/article/health/klinichni-doslidzhennja-navischo-voni-potribni>.

Британії. На базі Інституту функціонує національний канцер-реєстр, визнаний міжнародною онкологічною спільнотою, дані якого є персоніфікованими з рівнем простежуваності 93 відс., що є одним із найкращих показників у Європі. Національний канцер-реєстр співпрацює з Міжнародною агенцією з вивчення раку ВООЗ, інформація канцер-реєстру включена у міжнародне видання "Cancer Incidence in 5 Continents. Volume X-XI" (Рак на 5 континентах).

У 2019 році Інститут отримав сертифікат членства в Міжнародному об'єднанні по боротьбі з раком ("Union for International Cancer Control" (UICC)).

Починаючи з 2019 року відповідно до Угоди про надання гранту від 03.12.2018 № 824986-VOGAS, укладеної з Європейським Союзом в рамках міжнародного проєкту "Горизонт 2020", Інститут є учасником проєкту "Скринінг раку шлунку на основі летких органічних сполук гібридним методом аналізу" (VOGAS)" (тривалість – 36 місяців).

Довідково. За даними Державного експертного центру МОЗ в Україні налічується 502 клінічних дослідження¹¹. За оцінкою МОЗ (вебсайт), це небагато. Кількість активних клінічних досліджень по онкології у Німеччині – майже 19 тисяч, Британії і Франції – понад 5 тисяч, Швейцарії – понад 2 тисячі, Польщі – понад 3,5 тисячі, в Угорщині – майже 2,5 тисячі¹².

За результатами медичної діяльності згідно з показниками медичної звітності проліковано 150122 пацієнти, з них у стаціонарі 81263¹³: в рамках НДР – 45564, прооперовано – 23817¹⁴, що дозволило частково зменшити летальні випадки на 0,1 відс. (у 2018 році становили 0,3 відс. загальної кількості пролікованих, у 2020 році – 0,2 відсотка).

Разом з тим встановлено низку не врегульованих МОЗ питань (ризиків), які є істотними для ефективності основної діяльності Інституту:

✓ Без визначених критеріїв здійснювався відбір НДР на 2018–2019 роки для фінансування за кошти державного бюджету та оцінка наукових розробок. В результаті, із 17 НДР, відібраних комісією з питань науково-дослідних робіт МОЗ для фінансування у 2018–2019 роках у сумі

¹¹ Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України Інформація щодо клінічних випробувань в Україні [Електронний ресурс]. – Доступний з: <https://clinicaltrials.dec.gov.ua/>.

¹² Клінічні дослідження: навіщо вони потрібні [Електронний ресурс]. – Доступний з: <https://moz.gov.ua/article/health/klinichni-doslidzhennja-navischo-voni-potribni>.

¹³ За даними Звіту головного лікаря Безносенка А.П. за 2018–2020 роки та оперативна інформація за I квартал 2021 року: 2018 – 23771, 2019 – 25967, 2020 – 24820, у I кварталі 2021 – 6705 хворих.

¹⁴ 2018 рік – 8075, 2019 – 8115, 2020 рік – 6627 (форма № 20 "Звіт лікувально-профілактичного закладу" (2018), "Звіт юридичної особи незалежно від її організаційно-правової форми та фізичної особи-підприємця, які провадять господарську діяльність із медичної практики, за 20__ рік" (2019–2020), перший квартал 2021 року – 1100 хворих (оперативна інформація Інституту)).

16585,6 тис. грн¹⁵, було припинено рішенням МОЗ у 2020 році двох НДР (витрачено 1631,7 тис. грн), не впроваджено однієї завершеної НДР (вартістю 1343,6 тис. грн), бюджетні кошти на впровадження результатів наукових досліджень у 2018–2020 роках Інституту **не виділялися**. МОЗ, як власником прав об'єктів інтелектуальної власності (ОПІВ), не здійснено передання майнових прав на 13 наукових винаходів (патентів), що створені Інститутом на державні кошти (не укладено договори). Облікована Інститутом вартість окремих ОПІВ становить 1 гривню. Окремі патенти взагалі не перебувають на обліку як ОПІВ, через що можуть бути втрачені в майбутньому як актив Інституту і об'єкт державної власності.

✓ Не розроблено пропозиції щодо визначення платних послуг, які можуть надаватися закладами охорони здоров'я, що надають високоспеціалізовану медичну допомогу за напрямками онкології, шляхом внесення змін до Постанови № 1138¹⁶. **Як наслідок, не створено умов:** для офіційної (прозорої) оплати послуг лікування пацієнтів в Інституті, обґрунтованих надходжень до спеціального фонду державного бюджету.

✓ Пунктом 10 Пояснень до Переліку закладів охорони здоров'я, затверджених Наказом № 385, передбачено: "Лікувально-профілактичні заклади (лікарні, пологові будинки та інші), що входять до складу медичних науково-дослідних закладів або підпорядковані медичним науково-дослідним закладам, називаються клініками".

Згідно із Законом № 2801 (в редакції від 23.04.2021) заклад охорони здоров'я – **юридична особа** незалежно від форми власності та організаційно-правової форми або її **відокремлений підрозділ**, основними завданнями яких є забезпечення медичного обслуговування населення та/або надання реабілітаційної допомоги **на основі відповідної ліцензії** та забезпечення професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників і фахівців з реабілітації (абзац четвертий частини першої статті 3 введено в дію з 30.06.2021). У зв'язку з цим участь Інституту в програмі медичних гарантій **потребує визначення з боку МОЗ щодо** поступового впровадження та реалізації нового механізму фінансового забезпечення надання третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги, оскільки клініка, яка є структурним підрозділом Інституту, а не юридичною особою або відокремленим підрозділом, та її медична діяльність не ліцензована, що суперечить частині першій статті 3 Закону № 2801 (клініка не має окремої ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, що не відповідає пункту 15 частини першої

¹⁵ На 2018 рік – 7000,0 тис. грн (17 НДР: 16 прикладних, 1 фундаментальна, на 2019 рік – 9585,6 тис. грн (17 НДР: 16 прикладних, 1 фундаментальна).

¹⁶ "Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних і комунальних закладах охорони здоров'я та вищих медичних навчальних закладах".

статті 7 Закону України від 02.03.2015 № 222 "Про ліцензування видів господарської діяльності").

Аудитом встановлено, що клініка в складі Інституту функціонує як заклад охорони здоров'я (наказом МОЗ від 27.01.2021 № 137¹⁷ клініці присвоєна вища акредитаційна категорія¹⁸), проте клініка не може брати участь у програмі медичних гарантій. МОЗ планує залишити Інституту статус головної наукової установи у сфері боротьби з онкологічними захворюваннями, а у частині надання медичних послуг передбачає поступовий перехід до фінансування за програмами державних гарантій медичного обслуговування населення, зокрема шляхом перетворення установи в казенне підприємство. Зазначене питання обговорюється в МОЗ з **2019 року**, зокрема висвітлено у презентаційних матеріалах "Пілот з впровадження нових механізмів фінансування та принципів управління діяльністю медичних закладів у сфері управління МОЗ".

Довідково. Відповідно до бюджетної пропозиції НСЗУ у 2022 році запропоновано долучити Інститут до надання медичних послуг, оплата яких здійснюється у межах програми державних гарантій, за напрямом "Лікування солідних пухлин у дітей". При цьому утримання закладу у 2022 році запропоновано залишити за рахунок відповідних бюджетних програм МОЗ для забезпечення поступового переходу до роботи за програмою медичних гарантій.

✓ Аудитом встановлено, що чинні галузеві стандарти надання медичної допомоги неактуальні. Наприклад, останні зміни до наказу МОЗ від 17.09.2007 № 554, яким затверджено протоколи надання медичної допомоги за спеціальністю "Онкологія", вносилися у 2015 році, який втрачає чинність 01.09.2021¹⁹. Табелі оснащення основним медичним обладнанням та виробами медичного призначення лікувально-профілактичних закладів охорони здоров'я, що надають медичну допомогу онкологічним хворим, затверджені наказами МОЗ від 05.06.1998 № 153 і від 15.12.2009 № 954, якими керується Інститут, не визначають переліку обладнання для високоспеціалізованих закладів охорони здоров'я.

Ускладненим є застосування закладами охорони здоров'я та установами, у тому числі Інститутом, нових клінічних протоколів (настанов)²⁰, які згідно з наказом МОЗ від 29.12.2016 № 1422 "Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 28.09.2012 № 751" не передбачають адаптації до практики вітчизняної галузі охорони здоров'я. За даними сайту ДП "Державний експертний центр МОЗ України", на опрацюванні мультидисциплінарних

¹⁷ "Про акредитацію закладів охорони здоров'я".

¹⁸ Акредитаційний сертифікат МОЗ серії МЗ № 015141.

¹⁹ Підстава – наказ МОЗ від 28.02.2020 № 590 "Про визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України".

²⁰ Нові клінічні протоколи розроблені фаховими медичними асоціаціями країн-членів Європейського Союзу, Сполучених Штатів Америки і запроваджені у 2016 році.

робочих груп, створених за наказом МОЗ від 18.08.2020 № 1908²¹, перебуває 19 галузевих стандартів за напрямками онкозахворювань (розділ "Теми, що опрацьовуються").

Довідково. МОЗ у проєкті Національної стратегії здійснення контролю за онкологічними захворюваннями на період до 2030 року, **розробленої на виконання постанови Верховної Ради України від 02.09.2020 № 862**, надісланої до Кабінету Міністрів України листом від 10.06.2021 № 25-04/17376/2-21, однією з серйозних перешкод для забезпечення вискоєфективного лікування онкозахворювань, зазначено незапровадження **системи оцінки якості** послуг з діагностики та лікування злоякісних новоутворень, **відсутність (або застарілість) галузевих стандартів** у сфері охорони здоров'я, що стосуються онкозахворювань. У розділі проєкту Національної стратегії "Шляхи реалізації Національної стратегії" передбачено **розроблення клінічних настанов та протоколів** щодо лікування онкозахворювань з урахуванням сучасних світових практик, ефективність яких клінічно доведена (захід 3); проте **не передбачено заходу щодо визначення ключових цільових показників та індикаторів оцінки якості і результативності вискоєфективного лікування онкозахворювань, які мають бути затверджені Кабінетом Міністрів України згідно з Постановою Верховної Ради України № 862.** Рішення про схвалення Національної стратегії Кабінетом Міністрів України не прийнято.

Незважаючи на те, що стан матеріально-технічного і кадрового забезпечення основної діяльності Інституту незадовільний, за результатами державної атестації, проведеної у 2019 році, Інститут віднесено до І класифікаційної групи²².

Довідково. Згідно з пунктом 18 Порядку проведення державної атестації наукових установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.07.2017 № 540 "Про затвердження Порядку проведення державної атестації наукових установ", І класифікаційна група – наукові установи-лідери, що мають високий рівень отриманих результатів діяльності, визнання в Україні і світі, демонструють високий науковий потенціал та ефективно його використовують для подальшого розвитку, інтегровані у світовий науковий простір та Європейський дослідницький простір з урахуванням національних інтересів.

Аудитом виявлено низку порушень Інститутом вимог законодавства та нормативно-правових актів при здійсненні діяльності, зокрема:

– в періоді, охопленому аудитом, керівництвом Інституту **не забезпечено врегулювання правовідносин з релігійною громадою щодо розміщення тимчасових споруд (намет, дерев'яні конструкції) на його земельній ділянці площею 0,089 га.** Споруди розміщені на підставі рішення Вченої ради Інституту від 02.09.2010 (протокол № 11). Договір Інституту з релігійною організацією не укладений. **Погодження МОЗ на розміщення споруд релігійної громади відсутніс.** Зазначене є порушенням частини першої статті 92 Земельного кодексу, відповідно до якої Інститут не має права розпоряджатися земельною ділянкою. Крім того, чинним статутом (пункти 5.2, 5.4, 5.8)

²¹ "Про утворення та затвердження персональних складів мультидисциплінарних робочих груп з розробки галузевих стандартів медичної допомоги".

²² Свідоцтво про державну атестацію МОН від 10.12.2019, серія ДА № 00167.

передбачено, що Інститут володіє та користується (а не розпоряджається) відведеними йому земельними ділянками; не має права безоплатно передавати належне йому майно іншим юридичним та фізичним особам; відносини Інституту з іншими установами, організаціями в усіх сферах діяльності здійснюються на основі договорів; усі питання, які стосуються земельної ділянки, що знаходиться на балансі Інституту, вирішується відповідно до законодавства виключно за погодженням з МОЗ;

– відповідно до приписів Голосіївського районного управління Головного управління Державної служби надзвичайних ситуацій України у м. Києві, у жодній будівлі (крім 1 поверху лікувального корпусу клінічного профілю Клініки № 2) не встановлено системи автоматичної пожежної сигналізації та системи оповіщення про пожежу, чим не забезпечено виконання заходів у сфері цивільного захисту на об'єктах Інституту, як встановлено Кодексом цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403;

– у зв'язку із зберіганням металобрухту на території розгрузки/загрузки товарів (яка є одним з евакуаційних виходів), розвантаження продуктів харчування проводиться фактично через службовий вхід до блоку харчування. Зазначене суперечить вимогам пункту 2.37 Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом МВС від 30.12.2014 № 1417²³, якими передбачено, що захарашення шляхів евакуації меблями, обладнанням, різними матеріалами не допускається. Відповідно існують ризики безпеки пацієнтів у разі пожежі;

– з недотриманням температурного, вентиляційного, санітарного режиму зберігаються лікарські засоби в окремих приміщеннях, які не відповідають встановленим Вимогам до приміщень лікувально–профілактичних закладів, призначених для зберігання лікарських засобів (розділ II Правил № 584);

– керівництвом Інституту не забезпечено розроблення **економічно обґрунтованих тарифів на платні медичні послуги**. Для лікування іноземців застосовуються тарифи, затверджені Інститутом у 2007–2008 роках, скориговані на індекс інфляції у 2018–2021 роках²⁴. Незважаючи на те, що зазначені тарифи були відкликани у 2015 році КМДА²⁵, **МОЗ рекомендовано Інституту у 2019 році за результатами внутрішнього аудиту²⁶ "оновити тарифи на медичні послуги відповідно до чинних вимог нормативно-правових актів"**. Однак, **Інститутом не забезпечено перегляду калькуляції вартості платних послуг та їх погодження з КМДА** (відповідно до вимог п. 12 Постанови № 1548 регулює (встановлює) тарифи на платні послуги закладам охорони здоров'я);

²³ Зареєстровано в Мін'юсті 05.03.2015 за № 252/2669.

²⁴ Накази від 18.06.2018 № 107кн, від 03.09.2019 № 133, від 04.02.2021 № 19кн.

²⁵ Лист КМДА від 25.09.2015 № 050/22-8208.

²⁶ Акт проведення комісійної перевірки від 19.12.2019 № 1.

– при плануванні собівартості наукових досліджень на 2018–2019 роки (складання калькуляції кошторисної вартості НДР) Інститут, всупереч вимогам **пункту 26 Положення 830²⁷**, не обґрунтував витрати на їх виконання;

– керівництвом Інституту не прийнято управлінських рішень щодо визначення платною послугою підготовку до захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата або доктора медичних наук, **відповідно до пункту 11 Переліку № 1180²⁸**, а також з підвищення кваліфікації медичних кадрів, передбаченого пунктом 12 цього Переліку, **як наслідок, втрачаються надходження до спеціального фонду державного бюджету**;

– інші порушення: зарахування до аспірантури понад доведені МОЗ обсяги державного замовлення; недотримання термінів затвердження Вченою радою кандидатських дисертацій та індивідуальних планів наукових робіт аспірантів, передбачених пунктом 10 Порядку № 261, а також стан підвищення кваліфікації кадрів (інформація у розрізі спеціалізацій та спеціальностей, за якими пройшли підвищення кваліфікації на курсах інформатизації 204 особи у 2018–2020 роках, відсутня).

Аудитом встановлено низку недоліків в організації діяльності Інституту.

✓ У 2011 році для забезпечення діяльності Інституту створена **наглядова рада**, персональний склад якої затверджений Кабінетом Міністрів України²⁹.

Встановлено, що у періоді, охопленому аудитом, **наглядова рада Інституту, яка мала здійснювати контроль за діяльністю Інституту у 2018–2020 та I кварталі 2021 року, не функціонувала**. Лише через 10 років після її створення, у червні цього року Урядом визначено її склад³⁰. У результаті, діяльність Інституту стала предметом розгляду на засіданнях Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування 17.09.2019, 07.11.2019³¹.

Аудитом забезпечення Інституту ЛЗ та МВ встановлено, що МОЗ потреба в ЛЗ та МВ щорічно задовольнялася фінансуванням і централізованими

²⁷ Втрата чинності 01.01.2020.

²⁸ Прийом кандидатських іспитів, видання та розповсюдження авторефератів, дисертацій, стенографування під час захисту дисертацій, організація, підготовка до захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата або доктора наук та його проведення для осіб, які навчалися відповідно до договорів, укладених з фізичними або юридичними особами, відповідно до пункту 11 Переліку № 1180 віднесено до переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними науковими установами.

²⁹ Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.06.2011 № 567-р".

³⁰ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.06.2021 № 652-р.

³¹ Стенограми і протоколи від 17.09.2019, 07.11.2019 розміщені на вебсайті <http://komzdrav.rada.gov.ua/>.

поставками менш ніж на чверть³², порівняно із запланованими обсягами. Несвоєчасні централізовані поставки, закупівлі Інститутом ЛЗ без урахування їх наявних залишків, відсутність контролю за використанням ЛЗ, терміни за якими спливають, спричинили накопичення у клініці Інституту з 2018 року щорічно невикористаних залишків ЛЗ та МВ, які за три роки збільшилися понад утричі (з 63277,8 тис. грн по 194291,3 тис. грн), і на початок 2021 року перевищували фактичний обсяг їх використання у 2020 році на 15052,0 тис. грн та станом на 01.04.2021 становили 263370,9 тис. гривень. Таким чином, частина ЛЗ та МВ, яких не було достатньо для лікувального процесу, мала придбаватися пацієнтами або їх родичами самостійно (благодійні внески пацієнтів становили 1706,6 тис. гривень³³). За поясненням головного лікаря Безносенка А.П.³⁴: *"Інститут не відмовляє в лікуванні онкологічним пацієнтам при наявності показів. Лікування пацієнти отримують безкоштовно при наявності необхідних ліків та виробів медичного призначення. При їх відсутності пацієнти забезпечують лікування самостійно або за рахунок благодійних фондів та організацій. До того ж пацієнти самостійно закупають ліки, які не входять до "Національного переліку" та номенклатури МОЗ по централізованим поставкам. Якість допомоги при придбанні невисначаючих засобів не знижується. У разі неможливості забезпечення лікування ЛЗ та МВ власним коштом, пацієнти відмовляються від лікування"*.

Не були забезпечені пацієнти основними продуктами харчування в затверджених додатком 2 до Порядку № 931 кількісних нормах: фактичний добовий обсяг харчування дорослого онкохворого коливалася від 35,5 до 78,8 відс., дитини – від 36,2 до 72,6 відс. затвердженої добової норми, яка у натуральних показниках становить: для дорослих – 2358,1 ккал, дітей – 2597,0 ккал. При цьому, згідно з пунктом 1.2 Порядку № 931, лікувальне харчування хворого є невід’ємною складовою лікувального процесу. Розрахована Інститутом вартість харчування на день усередньому становила: для дорослих 41,2 грн³⁵, дітей – 59,1 грн на день³⁶. За оприлюдненою 24.06.2021 на вебсайті Інституту інформацією, відповідний стан харчування є одним з головних чинників

³² У 2018 – на 18,4 відс. (план 1016876,5 тис. грн, надійшло 186739,9 тис. грн), 2019 – 23,1 відс. (план 838813,4 тис. грн, надійшло 193904,2 тис. грн), 2020 – 22,4 відс. (план 1124917,3 тис. грн, надійшло 252202,4 тис. грн), з урахуванням централізованих поставок МОЗ.

³³ 2018 – 702,4 тис. грн, 2019 – 584,5 тис. грн, 2020 – 405,9 тис. грн, 1 квартал 2021 – 13,8 тис. гривень.

³⁴ Відповідальність за керівництво клінікою та організацію лікувально-профілактичної діяльності в Інституті здійснює головний лікар (пункт 7.11 статуту Інституту, посадова інструкція головного лікаря затверджена директором Інституту Колеснік О. О. 09.06.2015, відмітка про ознайомлення Безносенка А. П.).

³⁵ 2018, 2019, 2021 роки – 38,6 грн, 2020 рік – 49,1 гривень.

³⁶ 2018, 2019, 2021 роки – 53,8 грн, 2020 – 75,1 гривень.

зниження ризику післяопераційних ускладнень³⁷. Встановлені аудитором дві причини незабезпечення: перша – МОЗ лише на 52,9 відс.³⁸ забезпечило фінансуванням обґрунтовану Інститутом потребу в коштах на закупівлю продуктів харчування на 2018 – 2021 роки; друга – керівництвом Інституту в.о. директора Ткаченком Р.В. в грудні 2019 року, заступником директора з загальних питань Нікітіним Д.В. – у січні 2020 року, прийняті рішення щодо передачі окремих продуктів, необхідних для харчування хворих, на зберігання постачальнику (ТОВ "Асторія ІНК"), за наявності власних складських приміщень холодильників.

✓ Посадовими обов'язками керівників Інституту і працівників передбачений взаємозв'язок під час здійснення діяльності. Встановлено, що між керівництвом Інституту і керівництвом клініки, адміністративними і клінічними структурними підрозділами Інституту та їх посадовими особами **ефективного взаємозв'язку не відбувалося**. Аудиторами зафіксовано факти численних службових пояснень працівників Інституту щодо причин накопичення залишків ЛЗ та МВ, інших неузгодженостей організаційно-управлінської діяльності, як наслідок – неодноразові звернення керівництва Інституту до правоохоронних органів щодо крадіжок і обліку матеріальних цінностей.

Неналежна організація медичної діяльності не сприяла отриманню **81263 пацієнтами** в повному обсязі передбаченої безоплатної допомоги у стаціонарі та в окремих випадках – життєдіяльності в післяопераційному періоді. Показники стаціонару "ускладненість", "летальність"³⁹ належать до післяопераційного періоду, який за оцінкою незалежних експертів найбільш ризиковий в закладах охорони здоров'я через високу смертність. За даними Національного канцер-реєстру України⁴⁰ 2018–2019 років, ці кількісні показники в Інституті є високими: післяопераційна ускладненість – 209 (2018 рік), 245 (2019 рік), післяопераційна летальність – 45 (2018 рік), 33 (2019 рік).

Довідково. Проблема підвищення стаціонарної смертності в закладах охорони здоров'я України недооцінена і потребує більшої уваги держави. Нормативна база МОЗ з якості медичної допомоги не зазначає безпеку пацієнтів як найважливішу складову якості лікування⁴¹.

³⁷ Операція та харчування [Електронний ресурс]. – Доступний з: <https://unci.org.ua/operatsiya-ta-harchuvannya/>.

³⁸ Обсяг затверджених видатків – 24260,1 тис. гривень.

³⁹ Таблиця 1 "Загальний показник діяльності стаціонару".

⁴⁰ Базуються на персоніфікованих даних про онкозахворюваність.

⁴¹ Публікація "Тенденції стаціонарної та післяопераційної летальності як показників безпеки пацієнтів в Україні" <https://www.umj.com.ua/article/182411/tendentsiyi-statsionarnoyi-ta-pislyaoperatsijnoyi-letalnosti-yak-pokaznikiv-bezpeki-patsiyentiv-v-ukrayini> базується на матеріалах Всесвітньої організації охорони здоров'я, Організації економічної співпраці та розвитку (Organisation for Economic Co-operation and Development — OECD), резолюції Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я, Токійська (2018) і Джедайська (2019) декларації з безпеки пацієнтів, свідчать про зростаючий інтерес світової спільноти до проблеми (Всемирная организация здравоохранения, 2019а; б; Slawomirski L. et al., 2017; 2018; World Health Organization, 2017; 2019). Інші публікації: <http://ir.library.nmu.com/bitstream/123456789/2062/1/4885.pdf>.

Рекомендації Кабінету Міністрів України:

– затвердити невідкладно Національну стратегію контролю онкологічних захворювань до 2030 року;

– забезпечити розроблення та внесення на розгляд Верховної Ради України проєктів законів:

про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки на 2022–2025 роки, включивши до їх числа нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань, у тому числі онкологічних;

про загальнодержавну цільову програму боротьби з онкологічними захворюваннями;

про фінансування медичних послуг, які надаються клініками та/або лікувально-діагностичними підрозділами наукових установ медичного спрямування, на засадах державних фінансових гарантій надання необхідних пацієнтам послуг з медичного обслуговування (медичних послуг);

– доручити Міністерству освіти і науки України разом з Міністерством економіки України та Міністерством фінансів України:

розробити положення з планування, обліку і калькулювання собівартості науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, що виконуються, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету;

розробити та затвердити Порядок визначення вартості підготовки за державним замовленням одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, слухача за освітньо-кваліфікаційним рівнем, науковим ступенем, спеціальністю, напрямом підготовки, галуззю знань, видом економічної діяльності, як це передбачено Методикою розрахунку орієнтовної середньої вартості підготовки одного кваліфікованого робітника, фахівця, аспіранта, докторанта, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2013 № 346;

– доручити МОЗ запровадити дієвий механізм збору якісної інформації щодо управління ЛЗ, МВ та медичним обладнанням, контролю за доступністю та якістю надання медичної допомоги пацієнтам, з урахуванням можливостей електронної системи охорони здоров'я "eHealth" цифровізації процесів моніторингу, планування закупівель, розподілу та обліку ЛЗ та МВ, фіксування причин відмов пацієнтів від медичних послуг.

Рекомендації МОЗ:

– розробити та внести на розгляд Кабінету Міністрів України проєкти законів про:

загальнодержавну цільову програму боротьби з онкологічними захворюваннями;

фінансове забезпечення медичних послуг, які надаються клініками та/або лікувально-діагностичними підрозділами наукових установ медичного спрямування на засадах державних фінансових гарантій медичного обслуговування (медичних послуг);

- вжити заходів щодо фінансового забезпечення в Інституті розвитку фундаментальних та прикладних наукових досліджень та посилення кадрового потенціалу, розширення участі в міжнародній співпраці;
- забезпечити розроблення Інститутом економічно обґрунтованих розрахунків вартості медичних послуг, що надаватимуться платно, та ефективного і прозорого механізму надходження благодійних внесків від фізичних осіб до спеціального фонду державного бюджету;
- забезпечити процес завершення адаптації до практики вітчизняної галузі охорони здоров'я міжнародних клінічних протоколів з онкології та розроблення на їх основі клінічних маршрутів пацієнта при наданні онкологічної допомоги та розглянути можливість формування окремого пакета гарантованих державою медичних послуг за напрямом післяопераційного забезпечення дорослих та дітей у стаціонарних умовах онкологічного профілю.

Рекомендації Інституту:

- розробити економічно обґрунтовані тарифи на платні послуги, які надаються Інститутом, та забезпечити їх регулювання згідно з Постановою № 1548;
- забезпечити пацієнтів стаціонару ЛЗ та МВ, закупленими за кошти державного бюджету, у тому числі отриманими централізовано, в необхідних для лікувального процесу обсягах та безоплатно;
- вжити заходів щодо укомплектування стаціонарних відділень медичним персоналом;
- забезпечити пацієнтів стаціонару основними продуктами харчування в кількісних нормах, затверджених Порядком № 931;
- забезпечити укладення договорів з аспірантами, які навчаються за державним замовленням;
- розробити та затвердити перелік платних послуг, які можуть надаватися Інститутом як бюджетною науковою установою, включивши до нього послуги, пов'язані з підготовкою та проведенням захисту дисертацій, підвищенням кваліфікації медичних кадрів, передбачені пунктами 11, 12 Переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними науковими установами, затвердженого Постановою № 1180;
- визначити перелік медичних послуг, що можуть надаватися усім пацієнтам безоплатно;
- забезпечити повноту надходження благодійних внесків від фізичних осіб до спеціального фонду державного бюджету;
- оформити правовідносини з релігійною громадою УПЦ щодо розміщення тимчасових споруд на земельній ділянці площею 0,089 га відповідно до вимог законодавства та статуту, за погодженням з МОЗ;

- розробити та забезпечити виконання заходів цивільного захисту на об'єктах Інституту, відповідно до пункту 1 частини першої статті 20 Кодексу цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403;

- забезпечити розроблення і впровадження електронного обліку використання ЛЗ та МВ, внесення медичними працівниками установи відповідних електронних медичних записів до електронної системи охорони здоров'я, звідки відомості будуть автоматизовано передаватись до електронної інтегрованої системи;

- розглянути питання створення комісії із залученням представників громадських організацій для вивчення порушень у зверненнях громадян питань щодо доступності та якості надання медичних послуг у медичних закладах та наукових установах сфери охорони здоров'я.

2.2. Результати аудиту планування та використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Національного інституту раку та зміцнення його матеріально-технічної бази

Із затверджених на 2018–2020 роки бюджетних асигнувань за чотирма бюджетними програмами (КПКВК 2301170, КПКВК 2301190, КПКВК 2301020, КПКВК 2301700) у сумі 930650,9 тис. грн Інститутом витрачено 890337,7 тис. грн (95,7 відсотка). Крім того, у I кварталі 2021 року було використано 61156,0 тис. гривень.

Відсутність системного підходу до управління фінансовими і матеріальними ресурсами та необґрунтовані управлінські рішення, які приймалися керівництвом МОЗ та Інститутом, спричинило витрату у 2018–2020 роках та I кварталі 2021 року з порушенням чинного законодавства 60291,5 тис. грн (з них з порушенням Бюджетного кодексу – 58317,1 тис. грн), заподіяння матеріальної шкоди – 9796,7 тис. грн, нерезультативно – 9648,0 тис. грн, неекономно – 2865,5 тис. грн, непродуктивно – 925,8 тис. грн, створення ризиків нерезультативного використання коштів – 4864,4 тис. грн, допущено порушень Закону № 922 – на загальну суму 25224,9 тис. гривень.

МОЗ та Інститутом у 2018–2021 роках не забезпечено належного планування та затвердження кошторисів за КПКВК 2301170 на здійснення діяльності та зміцнення матеріально-технічної бази Інституту в обсязі 340138,6 тис. грн (МОЗ – 214021,9 тис. грн, Інститутом – 126116,7 тис. грн).

Відсутність контролю з боку керівництва Інституту за обґрунтованістю планування, своєчасним укладанням та виконанням договорів, своєчасністю розрахунків за ними, призвело до повернення наприкінці 2018, 2019 та 2020 років до державного бюджету коштів, як невикористаних, у загальній сумі 17089,1 тис. грн, що свідчить про неефективне управління коштами державного бюджету.

Інститутом не забезпечено повноти надходження до спеціального фонду державного бюджету плати за надані медичні послуги та від здачі в оренду приміщень, достовірності фінансової і бюджетної звітності в частині власних надходжень на загальну суму 567,2 тис. грн, створено ризик втрати доходів – 48,8 тис. гривень.

До такого стану використання коштів призвело і незабезпечення належного контролю з боку МОЗ, як головного розпорядника бюджетних коштів, який відповідно до пункту 7 частини п'ятої статті 22 Бюджетного кодексу України "здійснює управління бюджетними коштами у межах встановлених йому бюджетних повноважень, забезпечуючи ефективне, результативне і цільове використання бюджетних коштів, організацію та координацію роботи розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів у бюджетному процесі".

У 2020 році за КПКВК 2301190 видатки в сумі 8925,5 тис. грн спрямовані на оплату праці у вигляді стимулюючих надбавок медперсоналу Інституту, який забезпечував життєдіяльність населення в умовах пандемії.

За рахунок резервного фонду на капітальний ремонт покрівлі Інституту використано 2693,3 тис. гривень.

Законодавча база

Підпунктом "б" пункту 8 частини першої статті 87 Бюджетного кодексу України передбачено, що з **Державного бюджету України здійснюються видатки на охорону здоров'я, зокрема на спеціалізовану, високоспеціалізовану амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу (клініки науково-дослідних інститутів, спеціалізовані лікарні, центри, лепрозорії, госпіталі для осіб з інвалідністю внаслідок війни, спеціалізовані поліклініки, спеціалізовані стоматологічні поліклініки згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України). Інститут включено до Переліку № 501, зокрема до розділу "Клініки науково-дослідних інститутів та закладів вищої освіти" розділу "Заклади охорони здоров'я, що забезпечують надання спеціалізованої, високоспеціалізованої амбулаторно-поліклінічної та стаціонарної допомоги (клініки науково-дослідних інститутів, спеціалізовані лікарні, центри, лепрозорії, госпіталі (центри) для ветеранів війни, спеціалізовані поліклініки, спеціалізовані стоматологічні поліклініки)".**

Однак у зв'язку з реалізацією Закону № 2168, що передбачив здійснення спочатку з 1 січня 2020 року, а потім з 1 квітня 2020 року реалізацію державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій відповідно до цього Закону для всіх видів медичної допомоги, пунктом 1-1 розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу України встановлено, що окремі положення Бюджетного кодексу застосовуються таким чином, зокрема: підпункти "а", "б", "в" і "г" пункту 8 частини першої статті 87

Бюджетного кодексу діють до 1 січня 2020 року, а підпункти "е", "є" і "ж" вводяться в дію з 1 січня 2020 року.

Отже, Бюджетним кодексом України з 1 січня 2020 року передбачено припинення здійснення видатків з державного бюджету на спеціалізовану, високоспеціалізовану амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу (клініки науково-дослідних інститутів, спеціалізовані лікарні, центри, лепрозорії, госпіталі для осіб з інвалідністю внаслідок війни, спеціалізовані поліклініки, спеціалізовані стоматологічні поліклініки згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України) та запровадження здійснення видатків на державні програми розвитку та підтримки закладів охорони здоров'я, що перебувають у державній власності, згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України (підпункт "є"), та програму державних гарантій медичного обслуговування населення (підпункт "ж").

Враховуючи зазначене, питання фінансового забезпечення медичних послуг, що надаються клініками наукових установ медичного спрямування на підставі програми медичних гарантій, потребує правового урегулювання шляхом внесення відповідних змін до чинних актів законодавства (розділ 2.1 Звіту).

Фактично фінансове забезпечення діяльності Інституту у 2018 – 2020 роках та I кварталі 2021 року здійснювалося: в частині надання спеціалізованої та високоспеціалізованої медичної допомоги – за КПКВК 2301170 та наукової діяльності – за КПКВК 2301020.

З урахуванням положень частини сьомої статті 20 Бюджетного кодексу зазначені бюджетні програми не потребували нормативно-правового визначення механізму використання бюджетних коштів та відповідно розроблення порядків їх використання.

У 2020 році у зв'язку з виникненням та поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), на виконання абзацу третього підпункту 2 пункту 5 Розділу II "Прикінцеві положення" Закону № 530, Постановою № 610 встановлено (з 1 вересня до 31 грудня 2020) доплати до заробітної плати медичним та іншим працівникам закладів охорони здоров'я комунальної форми власності (крім лікарів та/або команд первинної медичної допомоги) та закладів охорони здоров'я, що належать до сфери управління МОЗ, які надають медичну допомогу хворим на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2, та тим, які забезпечують життєдіяльність населення.

Довідково. Лікарям (незалежно від посад) у розмірі 70 відс. посадового окладу, визначеного за 14 - тарифним розрядом Єдиної тарифної сітки; фахівцям, які відповідають кваліфікаційним вимогам, затвердженим МОЗ, у розмірі 50 відс. мінімальної заробітної плати, встановленої у статті 8 Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік"; молодшим медичним сестрам у розмірі 25 відс. мінімальної заробітної плати, встановленої у статті 8 Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік".

Відповідно до підпункту 1 пункту 3 Порядку № 623 бюджетні кошти спрямовуються на здійснення з 1 вересня до 31 грудня 2020 року доплат, установлених Постановою № 610, медичним та іншим працівникам закладів охорони здоров'я, що належать до сфери управління МОЗ та надають медичну допомогу хворим на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2, та тим, які забезпечують життєдіяльність населення, відповідно до переліку посад медичних та інших працівників, для яких встановлюються такі доплати, затвердженого МОЗ.

Перелік типів закладів охорони здоров'я та перелік посад медичних та інших працівників, для яких встановлюються такі доплати, затверджені Наказом № 2021. Пунктом 2 Переліку закладів визначено, що до переліку закладів, в яких медичні та інші працівники мають право на встановлення доплати до заробітної плати, входять, зокрема, заклади охорони здоров'я, що належать до сфери управління МОЗ, та які надають спеціалізовану і високоспеціалізовану медичну допомогу, до яких Переліком № 501 також віднесено Інститут.

Частиною першою статті 24 Бюджетного кодексу передбачено, що резервний фонд бюджету формується для здійснення непередбачених видатків, що не мають постійного характеру і не могли бути передбачені під час складання проекту бюджету. Відповідно до статті 24 Бюджетного кодексу постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 415 затверджений Порядок використання коштів резервного фонду бюджету. Відповідно до пункту 6 Порядку № 415 кошти резервного фонду бюджету можуть використовуватися, зокрема, на здійснення заходів з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, природного, соціального характеру.

Порядок складання, розгляд, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ визначено Порядком № 228.

Порядок складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання визначено Правилами № 1098.

Правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначені Законом № 996.

Виявлений стан справ

Для забезпечення діяльності Інституту та зміцнення його матеріально-технічної бази на 2018–2021 роки затверджено бюджетних асигнувань за чотирма бюджетними програмами (КПКВК 2301020, 2301170, 2301190, 2301700) – 1248907,0 тис. грн, з яких використано у 2018–2020 роках та I кварталі 2021 року – 951493,7 тис. гривень. Інформацію щодо використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Інституту та зміцнення його матеріально-технічної бази на 2018–2021 роки у розрізі бюджетних програм наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

**Інформація щодо використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності
Інституту та зміцнення його матеріально-технічної бази на 2018–2021 роки**

тис. грн

КПКВК	2018 р.		2019 р.		2020 р.		2021 р.		Разом	
	Затверджено	Касові видатки	Затверджено	Касові видатки	Затверджено	Касові видатки	Затверджено	Касові видатки за I квартал	Затверджено	Касові видатки
2301020	7699,3	7431,5	11600,7	10698,2	10138,5	9499,0	8658,9	2009,1	38097,4	29637,8
2301170	262612,7	256592,4	276561,7	270211,2	347051,7	324286,6	309597,2	59146,9	1195823,3	910237,1
2301190	0	0	0	0	11552,3	8925,5	0	0	11552,3	8925,5
2301700	3434,0	2693,3	0	0	0	0	0	0	3434,0	2693,3
Всього:	273746,0	266717,2	288162,4	280909,4	368742,5	342711,1	318256,1	61156,0	1248907,0	951493,7

КПКВК 2301020

На забезпечення наукової діяльності Інституту за КПКВК 2301020 загалом на 2018–2021 роки за загальним фондом затверджено (зі змінами) **34879,1 тис. грн, що становить 65,9 відс. визначеної потреби.**

Метою бюджетної програми на 2018–2019 роки було здійснення фундаментальних та прикладних наукових досліджень в галузі охорони здоров'я; утримання та збереження об'єктів, що становлять національне надбання; підготовка наукових кадрів та підвищення кваліфікації; на 2020 рік – проведення наукової і науково-технічної діяльності у сфері охорони здоров'я; на 2021 рік – здійснення фундаментальних та прикладних наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок у сфері охорони здоров'я; утримання та збереження об'єктів, що становлять національне надбання; підготовка наукових кадрів та підвищення кваліфікації, фінансова підтримка розвитку наукової інфраструктури, створення центрів колективного користування науковим обладнанням. Результативні показники для Інституту окремо в паспорті бюджетної програми не визначені.

В обсязі затверджених Інституту видатків загального фонду на здійснення діяльності у вказаному періоді частка видатків за КПКВК 2301020 становить **3,4 відс.⁴², що не могло суттєво вплинути на підвищення ефективності основної статутної діяльності Інституту як головної державної науково-дослідної установи у сфері боротьби з онкологічними захворюваннями.**

Аудитом встановлено:

– на стадії планування видатків загального фонду на 2018–2021 роки Інститутом не склалися проекти кошторисів за КПКВК 2301020, що є

⁴² КПКВК 2301020 – 34879,1 тис. грн, КПКВК 2301170 – 1031632,6 тис. грн, разом 1035119,7 тис. гривень.

порушенням пункту 14 Порядку № 228 (пропозиції щодо обсягів видатків до проєктів державного бюджету на відповідні роки за формами, доведеними МОЗ, з детальними розрахунками за кожним напрямом використання бюджетних коштів подані до МОЗ);

– щорічно завищувалися видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв на 2018–2020 роки, загалом на суму 6187,3 тис. грн⁴³ (видатки за цим напрямом не затверджені у кошторисі); у розрахунках видатків на 2020 рік Інститутом не враховано нарахувань на заробітну плату (КЕКВ 2120) у сумі 1613,5 тис. грн⁴⁴ (загальна потреба мала складати 12448,6 тис. грн, визначено – 10835,1 тис. грн), на стадії затвердження кошторису зазначений недолік МОЗ попереджено.

Аудит засвідчив, що у 2018–2020 роках Інститутом не були використані кошти за КЕКВ 2281 (загалом на суму **1216,5 тис. грн**⁴⁵), у зв'язку з чим перераховані до державного бюджету наприкінці бюджетного періоду, **що є неефективним управлінням коштами державного бюджету**. При цьому МОЗ як головний розпорядник бюджетних коштів, всупереч **вимогам частини дев'ятої**⁴⁶ **пункту 5 статті 22 Бюджетного кодексу, не забезпечив контроль за взяттям бюджетних зобов'язань Інститутом**. Як приклад, у 2019–2020 роках проведення тендерним комітетом Інституту⁴⁷ процедури закупівлі реактивів для наукових цілей розпочато у листопаді 2019 та грудні 2020 років, при тому, що видатки на вказану мету в сумі 605,8 тис. грн виділено МОЗ ще в серпні та лютому відповідних років. Договори за результатами закупівель не були укладені. У результаті кошти загального фонду державного бюджету на закупівлі реактивів для наукових цілей протягом бюджетного року не були використані та повернуті до державного бюджету.

КПКВК 2301170

Загальний обсяг потреби у видатках, визначений Інститутом на 2018 – 2021 роки, становить 7842629,6 тис. грн (загальний фонд – 7806552,9 тис. грн:

⁴³ На 2018 рік – 1840,4 тис. грн, на 2019 рік – 2091,9 тис. грн, на 2020 рік – 2255,0 тис. гривень. Усі видатки за комунальні послуги та енергоносії у 2018–2021 роках планувалися і фактично сплачувалися Інститутом за кошти загального фонду державного бюджету за КПКВК 2301170.

⁴⁴ Видатки на нарахування на заробітну плату мали становити 1613,5 тис. грн (фонд оплати праці – 7334,1 тис. грн x 22 відс. ЄСВ).

⁴⁵ У 2018 році – 169,8 тис. грн, у 2019 році – 650,0 тис. грн, у 2020 році – 396,7 тис. гривень.

⁴⁶ Головний розпорядник бюджетних коштів: "здійснює внутрішній контроль за повнотою надходжень, взяттям бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачами бюджетних коштів і витрачанням ними бюджетних коштів" (в редакції, чинній на 31.12.2020).

⁴⁷ З 10.05.2019 по 28.05.2020 голова тендерного комітету Інституту Якубівський О., секретар – Лисенко О., уповноважена особа Каліущенко Д. (грудень 2020 року).

поточні видатки – 3997265,3 тис. грн та капітальні видатки – 3809287,6 тис. грн, спеціальний фонд – 36076,7 тис. грн (поточні видатки)).

✓ Найбільші обсяги видатків загального фонду Інститутом планувались:

– на придбання ЛЗ та МВ – 3240202,9 тис. грн (**41,5 відс.** витрат загального фонду), з них ЛЗ, включені до Національного переліку – 1633232,4 тис. грн;

– на виплату заробітної плати з нарахуваннями – 451977,6 тис. грн (**5,8 відс.** витрат загального фонду).

– на капітальні видатки – 3809287,6 тис. грн (**48,8 відс.** витрат загального фонду): на придбання обладнання – 2498953,6 тис. грн та капітальні ремонти – 1310334,0 тис. гривень⁴⁸.

Аудит засвідчив: **планування видатків Інститутом і затвердження кошторисів МОЗ за КПКВК 2301170 здійснено з порушенням вимог Порядку № 228.**

Інститутом в порушення пункту 22⁴⁹ Порядку № 228: необґрунтовано завищено потребу в коштах загального фонду для придбання ЛЗ у кількісних і фінансових показниках на 2019–2021 роки на загальну суму **121087,3 тис. грн** (2019 – 40164,0 тис. грн, 2020 – 61623,7 тис. грн, 2021 – 19299,6 тис. грн); потреба в коштах на 2020 рік в сумі **162,3 тис. грн на надання послуг (крім комунальних)** не була обґрунтована відповідними розрахунками.

Довідково. Як приклад, на 2019 та 2020 роки потреба в натрію хлориду розчині для ін'єкцій 0,9 відс. визначалася в кількості 3640500 од. на загальну суму відповідно 40045,5 тис. грн та 61597,3 тис. гривень. Фактично у 2019 році з придбаних 32000 од. препарату на суму 600,8 тис. грн використано 3990 од. на суму 77,3 тис. грн, у 2020 році із придбаних 133240 од. на суму 2253,6 тис. грн використано 73997 од. на суму 1272,4 тис. грн, а 53772 од. на суму 933,5 тис. грн повернені постачальнику (Ліки України) за відсутності потреби (накладна на повернення від 19.05.2020 № 94). Таким чином, потреба в препараті на 2019 та 2020 роки завищена, за розрахунками, відповідно на 39444,7 тис. грн та 60277,2 тис. грн. На 2021 рік потреба в препараті визначена в кількості 516890 од. на суму 13956,0 тис. грн, що майже в 7 разів (на 11962,3 тис. грн) перевищує фактичне використання 2020 року.

На 2018–2021 роки Інституту затверджені кошторисні призначення за КПКВК 2301170 за загальним фондом (з урахуванням змін) –

⁴⁸ Утеплення приміщень, фасаду, покрівлі з метою покращення енергоефективності, встановлення протипожежного оповіщення та гасіння, встановлення системи вентиляції у приміщеннях: поліклініки, радіологічного корпусу, клініки № 2, лабораторного корпусу, радіологічного корпусу, адміністративно-господарського корпусу, гаража, пральні.

⁴⁹ Показники видатків бюджету та надання кредитів з бюджету, що включаються до проєкту кошторису, повинні бути обґрунтовані відповідними розрахунками за кожним кодом економічної класифікації видатків бюджету або класифікації кредитування бюджету і деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю.

1031632,6 тис. грн (з них поточні видатки – 1021672,6 тис. грн (99,3 відс.) та капітальні видатки – 9960,0 тис. грн (9,7 відсотка).

Затверджені кошторисні призначення загального фонду **забезпечували визначену Інститутом потребу в коштах в середньому на 13 відс.: поточні видатки – 25,6 відс., капітальні видатки – 0,3 відс.** (у 2019 та 2021 роках капітальні видатки не затверджувалися взагалі).

Метою бюджетної програми на 2018–2021 роки визначено підвищення рівня діагностики і лікування захворювань із впровадженням експериментальних та сучасних медичних технологій з надання високоспеціалізованої медичної допомоги населенню.

Відповідно до звітів про виконання паспорта бюджетної програми КПКВК 2301170 за 2018–2020 роки показники кількості проведених оперативних втручань та кількості хворих, що отримують допомогу у стаціонарних відділеннях Інституту, у 2018 та 2019 роках були перевиконані у зв'язку із збільшенням кількості направлень щодо необхідності надання високоспеціалізованої медичної допомоги. Так, кількість проведених оперативних втручань у 2018 році при плані 7580 од. становила 8075 од. (перевиконано на 495 од.), у 2019 – при плані 8000 од. становила 8111 од. (перевиконано на 111 од.). Кількість хворих, що отримують допомогу у стаціонарних відділеннях Інституту, при плані 20085, у 2018 році становила 23772 (перевиконано – на 3687 чол.), у 2019 – 25910 (перевиконано показник на 5825).

У 2020 році у зв'язку із поширенням на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 та введеними у зв'язку з цим обмеженнями (призупинення планової госпіталізації хворих відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211⁵⁰), показники кількості проведених оперативних втручань та кількості хворих, що отримують допомогу у стаціонарних відділеннях Інституту, не виконані. Показник кількості оперативних втручань не виконано на 1101 од. (план – 7187 од., факт – 6086 од.), показник кількості хворих, що отримують допомогу у стаціонарних відділеннях Інституту – на 355 (план – 25175, факт – 24820).

МОЗ в кошторисах за загальним фондом затверджені видатки:

– на 2021 рік для придбання предметів та матеріалів (КЕКВ 2210), ЛЗ та МВ (КЕКВ 2220) в загальній сумі **116935,3 тис. грн**, які не підтверджені розрахунками та обґрунтуваннями, що є **порушенням пункту 29⁵¹ Порядку № 228**, на вказані цілі у I кварталі використано 22051,5 тис. гривень;

⁵⁰ "Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2".

⁵¹ Головні розпорядники під час розгляду проєктів кошторисів, планів асигнувань загального фонду бюджету, планів надання кредитів із загального фонду бюджету, планів спеціального фонду, зведення показників спеціального фонду кошторису, планів використання бюджетних коштів (крім планів використання бюджетних коштів одержувачів), помісячних планів використання бюджетних коштів зобов'язані не допускати прийняття в кошторисах сум, не підтверджених розрахунками та економічними обґрунтуваннями.

– на 2018–2021 роки для проведення розрахунків за теплопостачання, водопостачання, водовідведення електричну енергію, оплату інших енергоносіїв у загальній сумі **96514,3 тис. грн**⁵² без наявності затверджених лімітів споживання, з порушенням вимог **абзацу п'ятого пункту 43 Порядку № 228**. Відсутність затверджених лімітів споживання спричинила **завищення витрат на оплату комунальних послуг** при затвердженні кошторисних призначень загального фонду на 2018–2020 роки на суму 30753,5 тис. гривень. В результаті протягом зазначених бюджетних періодів кошторисні призначення зменшені на 29200,2 тис. грн⁵³, не були використані 1553,3 тис. грн⁵⁴ та повернені до державного бюджету.

Довідково. Наприклад, на оплату теплопостачання заплановані витрати в натуральних показниках на 2020 рік завищені у порівнянні з фактичним споживанням попереднього року на 67,7 відс. (факт 2019 року – 6157,36 Гкал, план на 2020 – 10323,8 Гкал), на 2021 рік – на 55,8 відс. (факт на 2020 рік – 6777,2 Гкал, план на 2021 – 10558,4 Гкал).

Із загального обсягу затверджених кошторисних призначень загального фонду на 2018 – 2021 роки (1031632,6 тис. грн) **використано 788500,4 тис. грн:**
– у **2018 році** – 232090,0 тис. грн (98,9 відс. затверджених 234579,4 тис. грн); **2489,4 тис. грн – повернено до державного бюджету як невикористані, що свідчить про неефективне управління коштами державного бюджету.**

*Довідково. Незважаючи на неодноразові звернення Інституту до Кабінету Міністрів України та МОЗ з проханням щодо виділення додаткових коштів на проведення капітальних видатків для поліпшення матеріально-технічної бази (зношеність основних засобів станом на 01.01.2018 в середньому становила 41,6 відс., на 01.01.2019 – 45,8 відс., на 01.01.2020 – 49,5 відс., на 01.01.2021 – 47,5 відс., на 01.04.2021 – 43,4 відс. Понад половину (57 відс.) будівель і споруд мають зношеність 100 відс., із 5116 об'єктів основних засобів, що обліковуються на рахунку 1014 "Машини та обладнання", 917 об'єктів – 100,0 відс., 3718 об'єктів – від 50,0 відс. до 99,2 відс.) **тільки наприкінці 2018 року затверджені кошторисні призначення на придбання обладнання – 660,0 тис. грн, які не використані.***

Неефективне управління коштами спричинило невиконання окремих показників паспорта бюджетної програми за КПКВК 2301170 за 2018 рік показника затрат "Проведення Національним інститутом раку капітального ремонту апарату МРТ" – на 660,0 тис. грн, показника продукту "Кількість відремонтованого Національним інститутом раку високотехнологічного обладнання" – на 1 од. (план – 3 од., факт – 2 од.). Укладання договору 29.12.2018 на проведення капітального ремонту апарату МРТ Intera 1.5 Philips із зміною охолоджувальної головки унеможливило його виконання у 2018 році;

⁵² 2018 рік – 22868,6 тис. грн, на 2019 рік – в сумі 19279,1 тис. грн, на 2020 рік – 19321,1 тис. грн та на 2021 рік – 35045,5 тис. гривень.

⁵³ 2018 рік – 2800,0 тис. грн, 2019 рік – 11100,2 тис. грн, 2020 рік – 15300,0 тис. гривень.

⁵⁴ 2018 рік – 1317,9 тис. грн, 2020 рік – 235,4 тис. гривень.

– у 2019 році – 241 686,8 тис. грн (98,7 відс. затверджених 244833,6 тис. грн) **3146,8 тис. грн** (відсутність контролю з боку Інституту за виконанням укладених договорів) – **повернено до державного бюджету як невикористані, що свідчить про неефективне управління коштами державного бюджету.** Збільшення призначень на вказану суму ініційовано Інститутом, зокрема, для придбання ЛЗ та МВ (2369,2 тис. грн) і продуктів харчування (306,4 тис. грн);

– у 2020 році – 257537,4 тис. грн (97,4 відс. затверджених 264406,2 тис. грн), **не використано 6868,8 тис. грн** через те, що закупівлі не відбулися (найбільші залишки за КЕКВ 2210 "Предмети, матеріали, обладнання та інвентар" – 5035,2 тис. грн; за КЕКВ 2230 "Продукти харчування" – 1226,4 тис. грн), **що свідчить про неефективне управління коштами державного бюджету.**

Наслідком неефективного управління коштами стало повне невиконання показника затрат паспорта бюджетної програми за КПКВК 2301170 за 2020 рік "Придбання Національним інститутом раку джерел іонізуючого випромінювання" в сумі 5059,0 тис. гривень. Інститут листом від 15.10.2020 № 903кн звертався до Голови комітету з питань бюджету Арістова Ю. Ю. та голови підкомітету інвестиційних проєктів комітету з питань бюджету Пуртової А. А. стосовно неможливості здійснення з квітня 2019 року відділенням клінічної радіоонкології з блоком брахітерапії повною мірою своїх основних функцій через закінчення строку дії високоенергетичного джерела іонізуючого випромінювання Co^{60} (Кобальт-600) в апараті "Gyne Source HDR", робота на якому зупинена Державною інспекцією ядерного регулювання України. З червня 2020 року припинено лікування онкологічних хворих у зв'язку із завершенням терміну дії високоенергетичного джерела іонізуючого випромінювання Ir^{192} (Іридій¹⁹²) для контактної променевої терапії (брахітерапії) на гамма-терапевтичному апараті "Gamma Med plus IX". Орієнтовна вартість джерела іонізуючого випромінювання Co^{60} для апарату "Gyne Source HDR" – 2900,0 тис. грн та джерела іонізуючого випромінювання Ir^{192} для апарату "Gamma Med plus IX" – 2159,1 тис. гривень.

За розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.11.2020 № 1417-р здійснено перерозподіл видатків, зокрема збільшено за КПКВК 2301170 на 5059,0 тис. гривень. Листом від 20.11.2020 № 1116кн Інститут звертався до МОЗ щодо збільшення бюджетних призначень за КЕКВ 2210 на 5059,0 тис. гривень. Довідкою від 03.12.2020 № 231/216 збільшені призначення за КЕКВ 2210 "Предмети, матеріали, обладнання та інвентар" на 5059,0 тис. гривень. Проте Інститутом кошти не використані (закупівля не відбулася). **Як наслідок, вищезгадане обладнання Інститутом не використовується, безперервне проведення контактної променевої терапії (брахітерапії) онкологічним хворим в клініці Інституту не забезпечено;**

– у I кварталі 2021 року – 57186,1 тис. грн, що становить 19,9 відс. річного затвердженого обсягу (287813,4 тис. грн) та 78,9 відс. затверджених на перший квартал 2021 року (72462,5 тис. гривень).

✓ **На стадії планування, обсяг надходжень до спеціального фонду** за КПКВК 2301170 на 2018 – 2021 роки визначений у сумі 35516,7 тис. грн (2018 – 4616,0 тис. грн⁵⁵, 2019 – 4935,0 тис. грн⁵⁶, 2020 – 4828,0 тис. грн⁵⁷, 2021 – 21137,7 тис. гривень)⁵⁸. З урахуванням внесених змін до кошторисів упродовж відповідних бюджетних періодів, обсяг спеціального фонду збільшився до 164190,6 тис. грн (2018 – 28033,2 тис. грн, 2019 – 31728,1 тис. грн, 2020 – 82645,5 тис. грн, 2021 – 21783,8 тис. гривень).

У порушення абзацу десятого пункту 47 Порядку № 228, МОЗ при внесенні змін до кошторису Інституту на 2020 рік затверджено надходження спеціального фонду в частині фінансування за рахунок залишку бюджетних коштів на початок року в обсязі, що на 572,2 тис. грн перевищив суму самого залишку.

Фактичні надходження до спеціального фонду за 2018–2020 роки та I квартал 2021 року становили 138854,1 тис. грн, що майже в 4 рази більше запланованих обсягів (35516,7 тис. гривень). Інформація щодо надходжень до спеціального фонду кошторису Інституту за КПКВК 2301170 у розрізі джерел за 2018–2020 роки та I квартал 2021 року наведена в додатку 1 до звіту.

Надходження до спеціального фонду проти запланованих Інститутом збільшилися переважно за рахунок надходжень благодійних внесків, грантів та дарунків – 95201,6 тис. грн та коштів, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів – 1109,6 тис. грн, які відповідно до чинного законодавства не підлягають плануванню.

Також при плануванні обсягів надходжень до спеціального фонду від платних послуг (медичного обслуговування іноземних громадян та клінічних досліджень) на 2019–2020 роки не був врахований рівень їх фактичного виконання за останній звітний рік, що є порушенням пункту 17 Порядку № 228,

⁵⁵ Плата за послуги, що надаються бюджетними установами – 520,0 тис. грн (медичне обслуговування іноземних громадян – 320,0 тис. грн, клінічні дослідження лікарських препаратів – 200,0 тис. грн); плата за оренду майна – 4090,0 тис. грн; надходження від реалізації в установленому порядку майна – 6,0 тис. гривень.

⁵⁶ Плата за послуги, що надаються бюджетними установами – 550,0 тис. грн (медичне обслуговування іноземних громадян – 320,0 тис. грн, клінічні дослідження лікарських препаратів – 230,0 тис. грн); плата за оренду майна – 4378,0 тис. грн; надходження від реалізації в установленому порядку майна – 7,0 тис. гривень.

⁵⁷ Плати за послуги, що надаються бюджетними установами – 520,0 тис. грн (медичне обслуговування іноземних громадян); плата за оренду майна – 4300,0 тис. грн; надходження від реалізації в установленому порядку майна – 8,0 тис. гривень.

⁵⁸ Плата за послуги, що надаються бюджетними установами – 16229,7 тис. грн; надходження від господарської діяльності – 4900,0 тис. грн; надходження від реалізації в установленому порядку майна – 8,0 тис. гривень.

як наслідок, обсяги доходів занижені на загальну суму **4867,1 тис. грн** (2019 рік – 1133,8 тис. грн⁵⁹, 2020 рік – 3733,3 тис. гривень⁶⁰).

Аудит засвідчив, що в Інституті не забезпечено повноти надходження до спеціального фонду державного бюджету плати за надані медичні послуги та від здачі в оренду приміщень, достовірності фінансової і бюджетної звітності в частині власних надходжень.

За результатами вибіркового аналізу повноти надходження до спеціального фонду плати за надані медичні послуги іноземним громадянам, що підтверджені записами у медичних картках, встановлено, що кошти в сумі **313,1 тис. грн** за трьома договорами (від 22.01.2020 № 5, від 23.01.2020 № 6, від 21.09.2020 року № 22) на рахунок Інституту не надійшли. Це є порушенням вимог пункту 2 Порядку № 121, пунктів 2.5, 4.2.4. та 4.2.5. договорів на надання медичних послуг⁶¹. Найбільшою із вказаної суми є неотримана на рахунок Інституту сума за договором від 21.09.2020 року № 22 з фізичною особою Х.У. – 308,5 тис. гривень. Факт втрати надходжень спеціального фонду державного бюджету містить ознаки кримінального правопорушення.

Господарські операції⁶² з надання медичних послуг іноземцям на платній основі у бухгалтерському обліку Інституту протягом 2018–2020 років та I кварталу 2021 року не відображалися, що є порушенням вимоги частин першої та п'ятої статті 9 Закону № 996⁶³ та пункту 2.2. Положення № 88⁶⁴. Так, у бухгалтерському обліку станом на 31.12.2020 не відображена дебіторська заборгованість у сумі 313,1 тис. грн за надані медичні послуги іноземцям, чим порушено вимоги частини п'ятої статті 9 Закону № 996, оскільки господарські операції повинні бути відображені в облікових регістрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені. Зазначене призвело до внесення недостовірної інформації до бюджетної звітності та є порушенням вимог пункту 2

⁵⁹ 1683,8 тис. грн (отримано в 2017 році) – 550,0 тис. грн (заплановано на 2019 рік).

⁶⁰ 4253,3 тис. грн (отримано в 2018 році) – 520,0 тис. грн (заплановано на 2020 рік).

⁶¹ Пунктом 2.5 договорів визначено, що надання Виконавцем (Інститутом) медичних послуг, передбачених умовами договору або додаткової угоди, здійснюється лише після оплати Замовником (іноземець) медичних послуг, визначених в додатку. Пунктами 4.2.4. та 4.2.5. договорів визначено, що Замовник (іноземець) зобов'язаний підписати виданий Виконавцем (Інститутом) договір та додаток до нього, а також сплатити вартість замовлених медичних послуг.

⁶² Відповідно до статті 1 Закону № 996 господарська операція – дія або подія, яка викликає зміни в структурі активів та зобов'язань, власному капіталі підприємства.

⁶³ Частинами 1 та 5 статті 9 Закону № 996 визначено, що підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, господарські операції повинні бути відображені в облікових регістрах у тому звітному періоді, в якому вони були здійснені.

⁶⁴ Пунктом 2.2 визначено, що підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи. Для контролю та впорядкування обробки інформації на основі первинних документів можуть складатися зведені документи.

Порядку № 44. Причиною такого стану є неузгодженість дій між працівниками клінічних та адміністративних підрозділів у частині контролю за надходженням плати за послуги з лікування.

Загалом Інститутом здаються в оренду приміщення загальною площею 2006,5 кв. метрів.

Інститутом недоотримано надходжень до спеціального фонду на загальну суму **157,7 тис. грн** від організацій, які розміщуються на площах, що належать Інституту, у зв'язку з неналежним оформленням договорів оренди:

– відповідно до договору оренди нерухомого майна від 25.05.2016 № 7423 ФОП Іванцовій Р. А. для розміщення буфету передано частину нежитлового приміщення у будівлі хірургічного корпусу загальною площею 9,0 кв. м, яке перебуває на балансі Інституту. За період 01.01.2018-01.04.2021 орендарю нараховано 38,5 тис. гривень. Фактично ФОП Іванцова Р. А. займає 16 кв. м, тобто більше в 1,778 раза (на 7 кв. м) визначеної договором площі (з урахуванням місць для відвідувачів та холодильників). Як наслідок, сума недоотриманих надходжень від зайнятої понад договір оренди площі ФОП Іванцовою Р. А., за розрахунками, становить **29,9 тис. грн;**

– у хірургічному корпусі розміщена благодійна організація "Благодійний фонд допомоги онкохворим дітям "Краб", договір оренди та договір на відшкодування комунальних послуг не оформлений, що підтверджено Фондом державного майна у м. Києві (лист від 19.07.2021 № 30-04/5850). Не здійснюється орендна плата та відшкодування комунальних послуг Інституту. У зв'язку з цим, за розрахунками, втрата надходжень за період 01.01.2018–01.04.2021 становить **127,8 тис. гривень.**

Станом на 01.04.2021 в Інституті обліковується прострочена дебіторська заборгованість в загальній сумі 145,2 тис. грн, з якої 96,4 тис. грн – виникла у 2010 та 2012 роках за орендну плату та за використану електроенергію (ТОВ "Укрбудконтракт", ТОВ "Медбуд", СПД Вакулук, судові рішення прийняті на користь Інституту), 48,8 тис. грн – виникла у 2018 році за нараховану оренду та відшкодування комунальних послуг (ТОВ "Основа", ФУД Холдінг). Інститутом (юридичним відділом), **не вживалися заходи щодо** визнання простроченої заборгованості в сумі **96,4 тис. грн** безнадійною (через неможливість стягнення коштів у зв'язку з ліквідацією підприємств) з подальшим списанням (за погодженням з головним розпорядником), а також не проводилася претензійно-правова робота щодо погашення простроченої заборгованості ТОВ "Основа", ФУД Холдінг в загальній сумі 48,8 тис. гривень. **Зазначене свідчить про втрату надходжень до спеціального фонду в сумі 96,4 тис. грн та ризик втрати надходжень на суму 48,8 тис. гривень.**

КПКВК 2301190

МОЗ зобов'язав заклади та установи сфери управління МОЗ надати інформацію щодо потреби у видатках на забезпечення встановлення доплат до

заробітної плати медичним та іншим працівникам, які надають медичну допомогу хворим на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2, та тим, що забезпечують життєдіяльність населення, відповідно до вимог Постанови № 610 на штатні посади⁶⁵.

На вказаний запит Інститут надавав розрахунок потреби в додаткових коштах на вересень-грудень 2020 року⁶⁶ за доведеною формою, із розрахунку на усі посади, наявні в Інституті відповідно до затвердженого Переліку посад, у загальній сумі **10912,8 тис. грн** (в т.ч. за: КЕКВ 2111 – 8944,9 тис. грн, КЕКВ 2120 – 1967,9 тис. гривень).

У подальшому, в зв'язку з підвищенням мінімальної заробітної плати з 01.09.2020 до 5,0 тис. грн⁶⁷, МОЗ зобов'язав заклади та установи сфери управління МОЗ надати уточнену інформацію щодо потреби у видатках на забезпечення встановлення вищезазначених доплат на фактично зайняті посади⁶⁸.

На виконання вищезгаданого листа Інститутом потреба в коштах на доплати на вересень-грудень 2020 року була збільшена до **11552,4 тис. грн** (у т.ч. за: КЕКВ 2111 – 9469,2 тис. грн, КЕКВ 2120 – 2083,2 тис. гривень)⁶⁹. Зазначений розрахунок потреби Інститутом здійснено виходячи із затвердженої штатної чисельності посад – 975 шт. од⁷⁰, а не фактично зайнятих, як було визначено МОЗ.

Внаслідок розрахунку Інститутом необхідної суми доплат на штатні, а не фактично зайняті посади, потреба Інституту в коштах за КПКВК 2301190 на 2020 рік була завищена на **2626,9 тис. грн** (у т.ч. за: КЕКВ 2110 – 2188,3 тис. грн, КЕКВ 2120 – 438,6 тис. грн), які повернені до державного бюджету, що свідчить про неефективне управління коштами державного бюджету.

Рекомендації Інституту:

– забезпечити укладання договорів оренди на фактично зайняті площі Інституту відповідно до Закону № 157 та відшкодування йому комунальних

⁶⁵ Лист від 20.08.2020 № 10-13/24552/2-20 (за підписом заступника Міністра С. Шаталової).

⁶⁶ Підписана в. о. директора Яциною О. І., заступником головного лікаря з економічних питань Доманською Н. О. та в. о. головного бухгалтера Лебедевою С. О. 20.08.2020.

⁶⁷ Відповідно до Закону України від 25.08.2020 "Про внесення змін до статті 8 Закону України "Про Державний бюджет України на 2020 рік"

⁶⁸ Лист від 22.09.2020 № 10-13/28246/2-20.

⁶⁹ Підписана в. о. директора Коровіним С. І. та в. о. головного бухгалтера Лебедевою С. О.

⁷⁰ Лікарські посади – 245, середній медичний персонал – 425, молодший медичний персонал – 305.

послуг, забезпечити повноту надходження до спеціального фонду державного бюджету орендної плати;

- планування видатків на закупівлю ЛЗ та МВ здійснювати з урахуванням: показників Національного канцер-реєстру, наявних залишків і централізованих поставок ЛЗ та МВ;

- з метою уникнення утилізації залишків ЛЗ, термін придатності яких минув, удосконалити їх закупівлю в децентралізованому порядку;

- з метою недопущення подальшого накопичення ЛЗ, термін придатності яких минув, неефективного використання коштів та запобігання нанесенню матеріальної шкоди, організувати належний контроль за своєчасністю використання ЛЗ або їх перерозподілу;

- вжити заходи щодо утилізації ЛЗ, термін придатності яких минув, та повернення з відповідального зберігання ЛЗ і продуктів харчування;

- розглянути питання щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності посадових осіб, обов'язками яких визначені: придбання, збереження і розподіл, облік ЛЗ, МВ та продуктів харчування, контроль за якістю і термінами придатності ЛЗ та МВ, перевірка їх наявності; надання інформації завідуючим відділеннями, лікарям, старшим медичним сестрам про наявність та кількість ЛЗ та МВ.

2.2.1. Аналіз використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності

КПКВК 2301020

У 2018–2020 роках і I кварталі 2021 року Інститутом здійснено видатки загалом на суму **29637,8 тис. грн (загальний фонд – 27012,8 тис. грн⁷¹**: на проведення НДР – **25464,8 тис. грн (94,3 відс.)**, на підготовку наукових та науково-педагогічних кадрів – **1509,4 тис. грн⁷² (5,7 відс.)**, **спеціальний фонд – 2625,0 тис. гривень).**

Частка видатків на оплату праці з нарахуваннями в загальній сумі затверджених видатків загального фонду становить у середньому 90,7 відсотка⁷³. **Отже, майже весь обсяг видатків на наукову діяльність здійснений на оплату праці наукових працівників.**

Видатки на завершені 14 НДР⁷⁴ (із 17 НДР що виконувались) становлять 14881,6 тис. гривень⁷⁵. Загальна вартість НДР – 19809,1 тис. гривень.

⁷¹ 2018 – 7299,8 тис грн, 2019 – 9445,2 тис. грн, 2020 – 8258,7 тис грн, 1 півріччя 2021 – 2009,1 тис. гривень.

⁷² У 2018 році – 308,4 тис. грн, у 2019 році – 478,7 тис. грн, у 2020 році – 561,2 тис. грн, станом на 01.04.2021 – 161,1 тис. гривень.

⁷³ На 2018 рік – 93,6 відс., 2019 рік – 88,6 відс.; 2020 рік – 88,7 відс.; 2021 рік – 91,9 відсотка.

⁷⁴ 13 прикладних і одна фундаментальна НДР.

Середньорічна вартість однієї НДР у 2018 році становила 413,5 тис. грн; у 2019 році – 470,2 тис. грн; у 2020 році – 645,6 тис. гривень.

Аудитом встановлено факт здійснення Інститутом у 2018 та 2020 роках видатків загального фонду у **сумі 881,6 тис. грн** (у 2018 році – 453,8 тис. грн, у 2020 році – 427,8 тис. грн) на виконання чотирьох ініціативних (пошукових) робіт, а не фундаментальних або прикладних. Це є **порушенням Закону № 848**. Зазначені видатки включені до складу накладних витрат за тематикою наукових досліджень, затвердженою МОЗ у Переліку наукових досліджень і розробок, та спрямовані на оплату праці задіяних в НДР працівників.

Встановлено факти **неефективного використання Інститутом коштів загального фонду бюджетної програми:**

- через незавершення двох НДР⁷⁶, що виконувалися з 2018 року, мета досліджень не була досягнена, та МОЗ не включено їх до Переліку наукових досліджень та розробок, що виконуватимуться у 2020 році за рахунок коштів державного бюджету (наказ МОЗ від 24.02.2020 № 509). Як наслідок кошти, спрямовані на виконання у 2018–2019 роках у загальній сумі **1631,7 тис. грн, використані нерезультативно;**

- за відсутності актів впровадження однієї НДР⁷⁷, що виконувалась у 2018–2020 роках, на її виконання витрачено **1343,6 тис. грн⁷⁸ нерезультативно;**

- за відсутності належного контролю з боку Вченої ради, теми кандидатських дисертацій та індивідуальні плани наукових робіт усіх аспірантів (8 осіб), зарахованих до аспірантури за державним замовленням у 2018–2020 роках, затверджені з порушенням встановлених Порядком № 261 та наказами Інституту термінів від трьох до 22 місяців. У результаті, **видатки в сумі 401,7 тис. грн здійснені у 2018–2020 роках та протягом I кварталу 2021 року на забезпечення стипендією аспірантів за відсутності затверджених тем кандидатських дисертацій та індивідуальних планів наукових робіт. Зазначені кошти використані непродуктивно.** Наприклад, теми кандидатських дисертацій та індивідуальні плани наукових робіт чотирьох аспірантів, зарахованих до аспірантури Інституту з 01.10.2018 на умовах державного замовлення за очною

⁷⁵ У 2018 році – 5 НДР з обсягом видатків 2018 року – 2067,5 тис. грн; у 2019 році – 3 НДР з обсягом видатків 2374,5 тис. грн (2018 рік – 963,9 тис. грн, 2019 рік – 1410,6 тис. гривень); у 2020 році – 6 НДР з обсягом видатків 10439,6 тис. грн (2018 рік – 2713,5 тис. грн, 2019 рік – 3852,6 тис. грн, 2020 рік – 3873,5 тис. гривень).

⁷⁶ "Оптимізувати морфологічну діагностику лімфопроліферативних процесів і метастатичних уражень лімфатичних вузлів з використанням комплексу сучасних цитологічних і гістологічних методів досліджень" та "Нові підходи та методи лікування хворих на злоякісні пухлини органів грудної порожнини" (строки виконання 2018–2020 роки).

⁷⁷ Прикладна НДР "Розробити та вдосконалити методи персоналізованого лікування хворих на серозний рак яєчника".

⁷⁸ У тому числі у 2018 році – 370,1 тис. грн, у 2019 році – 463,6 тис. грн та у 2020 році – 509,9 тис. гривень.

(денною) формою навчання, затверджені Вченою радою Інституту не протягом двох місяців з дня зарахування, як це передбачено пунктом 10 Порядку № 261, а протягом травня-червня 2019 року та в жовтні 2020 року, тобто з порушенням встановлених термінів від п'яти до 22 місяців.

Згідно з вимогами пункту 4 Постанови № 1298⁷⁹ та підпункту 4.2 Контракту з керівником Інституту⁸⁰ преміювання керівника здійснюється за рішенням МОЗ. МОЗ листом від 16.01.2018 № 102–13/81/1119 до керівників закладів охорони здоров'я та установ, що належать до сфери його управління, погодив виплату премій за умови обов'язкового інформування протягом трьох днів про прийняття ними рішення про преміювання, а у разі несвоєчасного надання такої інформації буде прийматися рішення про скасування такої виплати. Встановлено (вибірково) випадок неповідомлення МОЗ про виплату директору Інституту Колеснік О. О. премії за грудень 2018 року у сумі **9,8 тис. грн** на підставі наказу від 07.12.2018 № 227-к "Про особовий склад". Це призвело до порушення **вимог пункту 4 Постанови № 1298 та підпункту 4.2 Контракту з керівником Інституту.**

Понад обсяги державного замовлення 2020 року зараховано до аспірантури⁸¹ одну особу на очну (денну) форму навчання. Як наслідок, здійснені у грудні 2020 року на виплату стипендії аспірантки, зарахованої у 2020 році, видатки в сумі **5,6 тис. грн** використані з **порушенням Наказу № 1850.**

Аудитом встановлено, що **МОЗ** як головний розпорядник бюджетних коштів **затверджував паспорти за КПКВК 2301020, а на 2018, 2019, 2020, 2021 роки – з перевищенням встановлених пунктом 6 розділу I Правил №1098 термінів** (у 2019 році – на 27 днів, у 2020 році – на 9 днів, у 2021 році – на 2 дні), **що відповідно до пункту 17 статті 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства.**

КПКВК 2301170

На проведення **поточних видатків** Інститутом у 2018–2020 роках та I кварталі 2021 року за **загальним фондом** використано **779200,4 тис. гривень.** Структуру касових видатків Інституту за КПКВК 2301170 (загальний фонд) за 2018 – 2020 роки та перший квартал 2021 року наведено в додатку 2 до звіту.

Найбільші касові видатки у 2018–2020 роках та I кварталі 2021 року **(загальний фонд)** проведені: на придбання ЛЗ та МВ – 372798,5 тис. грн

⁷⁹ Преміювання керівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери, встановлення їм надбавок та доплат до посадових окладів, надання матеріальної допомоги здійснюється за рішенням органу вищого рівня у межах наявних коштів на оплату праці.

⁸⁰ Преміювання керівника установи, встановлення йому надбавок та доплат до посадових окладів, надання матеріальної допомоги здійснюється за рішенням органу вищого рівня (МОЗ) у межах наявних коштів на оплату праці.

⁸¹ Згідно з наказом Інституту від 04.12.2020 № 215кн з 01.12.2020 до аспірантури за спеціальністю "Медицина", код спеціальності 222, спеціалізація "Онкологія", строк навчання 01.12.2020 – 30.11.2024.

(47,8 відс.), оплату праці з нарахуваннями – 313685,2 тис. грн (40,3 відс.), оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 57621,0 тис. грн (7,4 відс.), на придбання продуктів харчування – 16855,3 тис. грн (2,2 відсотка).

У періоді 2018–2020 років та I кварталу 2021 року Інститутом для проведення поточних видатків використано 54549,2 тис. грн коштів спеціального фонду. Найбільші видатки здійснені: на придбання ЛЗ та МВ – 24065,8 тис. грн (44,1 відс.), оплату послуг (крім комунальних) – 16987,9 тис. грн (31,1 відс.), на придбання предметів, матеріалів – 6058,8 тис. грн (11,1 відс.), оплату комунальних послуг – 4620,9 тис. грн (8,4 відс.) та інші напрями.

Крім цього, за розподілами МОЗ отримано (централізовано) ЛЗ та МВ на суму 374148,4 тис. гривень.

При здійсненні поточних видатків Інститутом допущено порушення Бюджетного кодексу, законодавства та неефективне витрачання коштів.

Загальна сума порушень законодавства та умов Колективного договору при здійсненні видатків на оплату праці становить 1083,0 тис. гривень.

Перевіркою правильності призначення та виплати премій працівникам Інституту відповідно до вимог Постанови № 1298, Положення про преміювання встановлено, що у травні 2018 року працівникам Інституту виплачувались премії до державних свят у сумі 49,8 тис. грн, що не передбачено умовами діючого у 2018 році Колективного договору та Положення про преміювання; у грудні 2020 року виплачено премії 218 працівникам Інституту на загальну суму 821,8 тис. грн без обґрунтування розміру трудового внеску окремого працівника або колективу в цілому, що суперечить вимогам пункту 2 Положення про преміювання⁸². Як наслідок, упродовж дослідженого періоду з порушенням зазначених вимог працівникам Інституту виплачені премії на загальну суму 871,6 тис. гривень.

Упродовж 2018–2020 років та I кварталу 2021 року надбавка за складність та напруженість у роботі у розмірі 50 відс. посадового окладу виплачена 5 заступникам директора Інституту на загальну суму 211,4 тис. грн⁸³ без погодження МОЗ, що є порушенням вимог підпункту 7.13 пункту 7 розділу VII "Соціально-економічні відносини" Колективного договору⁸⁴.

⁸² Преміювання працівників Інституту повинно бути організовано так, щоб була встановлена пряма залежність розміру премії від розміру трудового внеску окремого працівника або колективу в цілому на підставі обліку та виходячи з особливостей їхньої праці; не допускати урівняння в матеріальному заохоченні, забезпечувати заохочення за напруженою, високопродуктивною працею, виявлення ініціативи та творчого ставлення до справи, а також дотримання виробничої та трудової дисципліни.

⁸³ 2018 рік – 49,4 тис. грн, 2019 рік – 62,6 тис. грн, 2020 рік – 82,8 тис. грн, I квартал 2021 року – 16,6 тис. гривень.

⁸⁴ Відповідно до підпункту 7.13 розділу VII "Соціально-економічні відносини" Колективного договору, працівникам Інституту надбавки встановлюються керівником Інституту, а керівнику та його заступникам – органом вищого рівня у межах фонду оплати праці.

✓ Інститутом кошти спеціального фонду в сумі **363,1 тис. грн**, що надійшли в періоді 2018 – 2020 років та I кварталу 2021 року як плата за послуги за медичне обслуговування іноземних громадян, використані на поточні і капітальні видатки, крім витрат на оплату праці та нарахувань на неї, що є **порушенням вимог частини четвертої статті 13 Бюджетного кодексу, пунктів 23 та 49 Порядку № 228**, чим створено додаткове навантаження на загальний фонд державного бюджету за КПКВК 2301170 на зазначену суму та **відповідно до статті 116 Бюджетного кодексу є порушенням бюджетного законодавства**.

✓ У порушення **частини третьої статті 51 Бюджетного кодексу** Інститутом у 2018–2020 роках за укладеними договорами на електричну та теплову енергію, водопостачання, водовідведення, комунальні послуги проведені розрахунки за **відсутності затверджених лімітів споживання** на загальну суму **57954,0 тис. гривень**⁸⁵.

Станом на 01.05.2021 в Інституті зберігаються і підлягають утилізації в зв'язку з псуванням і заборобою їх використання ЛЗ та МВ, термін придатності яких минув⁸⁶, на загальну суму **8292,7 тис. грн** (з них закуплені у період 2018–2020 років за кошти КПКВК 2301170 – 21946 од. на суму 3004,6 тис. гривень). Кошти державного бюджету, спрямовані на їх придбання, використані **нерезультативно** та є прямою матеріальною шкодою. **Цей факт містить ознаки кримінального правопорушення та потребує оцінки правоохоронних органів**.

Довідково. Приклади (вибірково) найбільших залишків за ЛЗ, термін придатності яких минув, придбаними Інститутом у 2018–2020 роках за КПКВК 2301170: МЕТАКОС® конц.д/розч.д/інф. 4мг/5мл 5мл фл. – 1256 од. на суму 220,1 тис. грн, який за відсутності визначеної потреби закуповувався Інститутом у 2018 році, термін придатності закінчився 01.02.2021; ОКТРА® розч.д/ін`ек. 0.1мг/мл 1мл №5 амп. – 10145 од. на суму 1038,0 тис. грн придбаний у 2018 році, термін придатності закінчився 01.06.2020; Вінорельбін 10 мг/мл 5 мл (50 мг) – 279 фл. (188 фл. – закуплено в 2019 році, 91 фл. – у 2020 році) на суму 558,6 тис. грн, термін придатності – 01.04.2021; Тазпен – 1250 од. на суму 291,3 тис. грн придбано у 2019 році, термін придатності – до 01.03.2021; Іринотекана–Віста конц. д/пригот. розч. для інф. 20 мг/мл 5 мл 198 од. на суму 261,3 тис. грн придбаний у 2020 році, термін придатності – до 01.05.2021.

⁸⁵ У 2018 році 21103,4 тис. грн (загальний фонд – 20419,7 тис. грн, спеціальний фонд – 683,7 тис. грн), у 2019 році – 18976,3 тис. грн (загальний фонд – 16778,6 тис. грн, спеціальний фонд – 2197,7 тис. грн), у 2020 році – 17874,3 тис. грн (загальний фонд – 16760,1 тис. грн, спеціальний фонд – 1114,2 тис. гривень).

⁸⁶ Законом України від 04.04.1996 № 123/98–ВР "Про лікарські засоби" визначено поняття терміну придатності лікарських засобів як час, протягом якого лікарський засіб не втрачає своєї якості за умови зберігання відповідно до вимог нормативно-технічної документації. Статтею 23 зазначеного Закону України передбачено: "Неякісні лікарські засоби, включаючи ті, термін придатності яких закінчився, підлягають утилізації та знищенню". Пунктом 5 частини першої Правил № 584 забороняється реалізація (відпуск) громадянам неякісних лікарських засобів або таких, термін придатності яких минув.

Неекономне використання коштів у зв'язку з придбанням ЛЗ та продуктів харчування за завищеними цінами, оплатою послуг зберігання матеріальних цінностей, які тривалий час не використовуються – **561,5 тис. грн:**

– **156,9 тис. грн** – у 2020 році за результатами відкритих торгів Інститутом укладено договір з Ліками України від 31.03.2020 № 131 на поставку 850 фл. Севофлурану (250 мл) за ціною 3282,83 грн, яка за додатковою угодою від 10.04.2020 № 1 (через 25 днів після розкриття тендерних пропозицій (16.03.2020) була збільшена (без збільшення загальної вартості договору) до 3612,21 грн, та відповідно зменшено кількість зазначеного препарату до 772 флаконів. При цьому видатки на зазначені цілі в Інституті фактично не зменшилися. За умови зазначення Ліками України в тендерній пропозиції дійсної ціни на Севофлуран (250 мл) – 3612,21 грн (з ПДВ), його загальна цінова пропозиція (3306,5 тис. грн) перевищила б цінову пропозицію другого учасника ПП ВКФ "Скайінвест" (3149,6 тис. грн) на 156,9 тис. грн, що призвело до неекономного використання коштів;

– **74,8 тис. грн** – при тому, що договір з ТОВ "Діаліз Медік" від 02.07.2019 № 156 на придбання Фентанілу (*розчину д/ін. 0,05 мг/мл по 2 мл в ампл.*) не був виконаний в повному обсязі (*із 22000 ампл. поставлено 17060 ампл.*), Інститутом 26.12.2019 придбано 2600 ампул Фентаніл Калцекс (*0,05 мг/мл по 2мл ампл.*) на 186,9 тис. грн в рахунок договору від 21.12.2019 № 393, укладеного з Ліками України, за ціною 71,89 грн, яка в 1,7 раза перевищувала ціну за попереднім договором (43,0 грн), що призвело до неекономного використання коштів;

– **161,5 тис. грн** – використано у 2019 році за двома договорами (від 21.12.2019 № 396, від 21.12.2019 № 412) про закупівлю у ТОВ "Асторія ІНК" 1740,0 кг філе хека за ціною 178,2 грн/кг на загальну суму 310,1 тис. грн (без проведення відкритих торгів), при тому, що середня ціна на товар по регіону становила 85,0 грн/кг;

– **158,3 тис. грн** – сплачено у 2018–2020 роках ДП Міністерства оборони України "Київська контора матеріально-технічного забезпечення" за послуги зберігання дороговартісного медичного обладнання, придбаного у 2011 році (договори від 26.03.2018 № 80 – 50,3 тис. грн, від 31.01.2019 № 102 – 40,8 тис. грн, від 16.03.2020 № 26 – 67,2 тис. грн) та не введенного в експлуатацію протягом 10 років;

– **10,0 тис. грн** – сплачено за експертну оцінку земельної ділянки 18.11.2019 ПП "АКТИВ ІНВЕСТ", при тому, що зі статті 13 Закону № 1378 виключено норму щодо обов'язкового відображення вартості земельних ділянок та права користування земельними ділянками у бухгалтерському обліку за експертною грошовою оцінкою та за відсутності рішення Інституту і погодження МОЗ на проведення експертної оцінки.

✓ **Нерезультативне використання коштів – 6598,1 тис. грн:**

– **5202,4 тис. грн** – використані на закупівлю ЛЗ та МВ за 16 договорами з Ліки України, які понад рік (станом на 01.05.2021) перебували на відповідальному зберіганні в цього постачальника та не використовувалися у лікувальному процесі. Під час обговорення проєкту Звіту Інститутом надані копії актів приймання-передачі за липень-серпень 2021 року, за якими зберігачем (Ліками України) передані Інституту з відповідального зберігання ЛЗ на суму 2412,2 тис. гривень. Таким чином, **станом на 01.09.2021 на відповідальному зберіганні залишаються ЛЗ в сумі 2790,2 тис. грн** (з них поставлені централізовано – 1973,4 тис. грн, термін придатності яких закінчиться у цьому місяці (25.09.2021)). Фактично ЛЗ та МВ не використовуються для лікування пацієнтів;

– **948,5 тис. грн** – списані в червні 2021 року в безспірному порядку з Інституту штрафні санкції, інфляційні витрати в зв'язку з несвоєчасними розрахунками за поставлені ЛЗ Ліками України, згідно з наказами Господарського суду м. Києва (916,2 тис. грн)⁸⁷; судовий збір стягнутий у безспірному порядку з Інституту в зв'язку з несвоєчасними розрахунками за поставлені ЛЗ Ліки України згідно з наказом Господарського суду м. Києва від 11.01.2021 по справі № 910/15524/20 (32,3 тис. грн);

– **447,2 тис. грн** – використано в грудні 2019 – січні 2020 років за 14 договорами з ТОВ "Асторія ІНК" на закупівлю продуктів харчування, які передано останньому в тому ж періоді на відповідальне зберігання. На час завершення аудиту в Інститут продукти харчування не поставлені (понад рік), зв'язок між Інститутом та постачальником відсутній.

✓ **Непродуктивне використання коштів – 9,0 тис. грн, заподіяна матеріальна шкода – 6,0 тис. грн:**

– **9,0 тис. грн** – помилково (двічі) сплачені у квітні-червні 2018 року за послуги з охорони на рахунок ТОВ "ВІК-ТАН" та підлягають поверненню на рахунок Інституту (договір від 30.01.2018 № 218, акти приймання наданих послуг від 31.03.2018 № 638, від 04.04.2018 № 861, від 18.06.2018 № 1355);

– **6,0 тис. грн** – сплачено за послуги проведення незалежної оцінки п'яти транспортних засобів за договором від 21.12.2020 № 53, без отримання Звіту про незалежну оцінку вартості майна.

Крім того, існують **ризики нерезультативного використання коштів:**

– **4365,0 тис. грн** – у зв'язку з невикористанням накопичених залишків ЛЗ з терміном придатності, що минає. Як приклад, станом на 01.04.2021 не

⁸⁷ Від 26.05.2021 № 910/21048/20 – 211,5 тис. грн (18.06.2021), від 11.05.2021 № 10/19702/20 – 199,7 тис. грн (10.06.2021), від 26.05.2020 № 910/21087/20 – 145,1 тис. грн (18.06.2021), від 18.05.2021 № 910/2711/21 – 108,1 тис. грн (10.06.2021), від 05.05.2021 № 10/21085/20 – 129,1 тис. грн (10.06.2021), від 24.05.2021 № 910/1520/21 – 56,6 тис. грн (10.06.2021), від 02.04.2021 № 910/19701/20 – 66,1 тис. грн (22.04.2021).

використані 935 фл. на суму 3209,3 тис. грн Севофлурану (250 мл). Враховуючи, що за перший квартал 2021 року використано тільки 67 фл. препарату, до закінчення терміну його придатності (01.12.2022), за розрахунками, буде використано 469 фл. (7 кв. $\times$ 67 фл.). Відповідно існує ризик невикористання до закінчення терміну придатності 466 фл. на суму 1683,3 тис. грн (466 фл. $\times$ 3612,2 грн:1000). Невикористаний також препарат Дипрофолу ЕДТА 20 мг/мл 50 мл № 1 емульсія для ін. 6646 од. на суму 1838,3 тис. грн з терміном придатності 01.10.2021 (з них 3136 од. на суму 867,4 тис. грн понад рік – на відповідальному зберіганні у постачальника (Ліки України) згідно з договором відповідального зберігання від 03.04.2020 № 39-ВЗ). Враховуючи, що в середньому щомісячно використовується 333 фл. препарату, за розрахунками, 4646 фл. (6646 – (333 $\times$ 6) на суму 1285,1 тис. грн (4646 фл. $\times$ 276,6 грн) не будуть використані взагалі;

– **474,3 тис. грн** – у разі звернення Ліків України до суду, у зв'язку з несплатою Інститутом наданих послуг із зберігання ЛЗ за договором від 20.01.2020 № 30-ВЗ;

– **25,4 тис. грн** – сума штрафних санкцій, які будуть стягнуті з Інституту за наказом Господарського суду м. Києва від 18.05.2021 № 910/2711/21.

✓ **Аудитом встановлено факти, що свідчать про неналежну організацію закупівель в Інституті:**

– відсутні чинні у 2018 році положення про тендерний комітет та накази про склад тендерного комітету і призначення його голови, документальне підтвердження діяльності тендерного комітету, чим не дотримано вимоги частини другої статті 11 Закону № 922 (у редакції від 27.01.2018);

– за 2019 рік документи про діяльність тендерного комітету наявні частково (річний план закупівлі зі змінами, тендерна документація);

– відсутні: документальне підтвердження діяльності тендерного комітету у січні-грудні 2018 року та у січні-вересні 2020 року⁸⁸, протоколи за період з 29.05.2020 по 19.10.2020, що свідчить про порушення частини третьої⁸⁹ статті 11 Закону № 922 (у редакціях від 27.01.2018, від 01.12.2019), пункту 1 частини четвертої⁹⁰ Прикінцевих положень Закону № 922 і нової редакції Закону № 922.

⁸⁸ Накази або інші розпорядчі документи, річний план закупівель, протоколи засідань тендерного комітету, тендерна документація щодо проведених закупівель товарів, робіт і послуг.

⁸⁹ Тендерний комітет або уповноважена особа (особи): планує закупівлі, складає та затверджує річний план закупівель; здійснює вибір процедури закупівлі; проводить процедури закупівель; забезпечує рівні умови для всіх учасників, об'єктивний та чесний вибір переможця; **забезпечує складання, затвердження та зберігання відповідних документів з питань публічних закупівель**, визначених цим Законом; забезпечує оприлюднення інформації та звіту щодо публічних закупівель відповідно до Закону; здійснює інші дії, передбачені цим Законом.

⁹⁰ Тендерний комітет планує закупівлі, складає та затверджує річний план закупівель, здійснює вибір процедури закупівлі, проводить процедури закупівель, забезпечує рівні умови для всіх учасників, об'єктивний та чесний вибір переможця, **забезпечує складання, затвердження та зберігання відповідних документів з питань публічних закупівель**, визначених цим Законом, забезпечує оприлюднення інформації та звіту щодо публічних закупівель відповідно до цього Закону, здійснює інші дії, передбачені цим Законом.

Довідково. Згідно з актом прийому–передачі документів від 03.11.2020 були прийняті головою тендерного комітету – провідним економістом планово–економічного відділу Коржем В. М. від Фоменка А. О. – секретаря тендерного комітету документи на 85 арк. за період з 29.05.2020 по 19.10.2020, але не забезпечено їх зберігання;

– в порушення вимог пункту 5 Порядку № 749 упродовж 2019–2020 і січня–травня 2021 років відповідальні особи за забезпечення застосування електронного цифрового підпису (підписувачі) документів, які оприлюднюються в системі "Prozorro", керівництвом Інституту не визначалися і управлінські рішення щодо затвердження вимог до ведення обліку, зберігання та знищення особистих ключів працівників Інституту не приймалися. Як наслідок, працівниками Інституту оприлюднення планів та проведення процедур закупівель здійснювалося по декілька разів за однією і тією ж закупівлею, що призвело до викривлення обсягів і кількості запланованих закупівель та відповідно порушення вимоги пункту 6⁹¹ частини першої статті 14 Закону України від 13.01.2011 № 2939 "Про доступ до публічної інформації".

У зв'язку з відсутністю в повному обсязі документів щодо діяльності Тендерного комітету у 2018–2020 роках досліджено стан дотримання вимог законодавства при здійсненні Інститутом публічних закупівель на основі даних електронної системи закупівель "Prozorro", розміщеної за адресою: <https://prozorro.gov.ua>.

Упродовж 2018–2020 років та I кварталу 2021 року Тендерним комітетом організовано та проведено 805 процедур відкритих торгів (конкурентні процедури), з яких успішні – 438 відкритих торгів, 80 – відмінено, 287 – визнано такими, що не відбулися. За неконкурентними процедурами (переговорною процедурою/допороговою/спрощеною) здійснено 580 закупівель, а саме: за переговорною/допороговою закупівлею – 31, за спрощеною процедурою 50 (у т. ч. за звітуванням про укладання договорів за COVID-19 – 40 закупівель), без використання електронної системи за процедурою звітування в електронній системі закупівель "Prozorro" – 499 закупівель.

У порушення вимог наказу Мінекономіки від 22.03.2016 № 490 "Про затвердження форм документів у сфері публічних закупівель"⁹² (зі змінами), в оголошеннях про проведення відкритих торгів та повідомленнях про намір укласти договір впродовж 2018–2019 років не зазначено інформацію про

⁹¹ Розпорядники інформації зобов'язані надавати та оприлюднювати достовірну, точну та повну інформацію, а також у разі потреби перевіряти правильність та об'єктивність наданої інформації і оновлювати оприлюднену інформацію.

⁹² Зареєстровано в Мін'юсті 25.03.2016 за № 449/28579 наказ Мінекономіки від 22.03.2016 № 490 "Про затвердження форм документів у сфері публічних закупівель". Зазначений наказ втратив чинність 11.06.2020 на підставі наказу Мінекономіки від 11.06.2020 № 1082 "Про затвердження Порядку розміщення інформації про публічні закупівлі", зареєстрованого в Мін'юсті 01.01.2020 за № 610/34893.

джерело фінансування закупівлі, що було обов'язковою умовою при заповненні необхідних форм документів, тобто Інститутом оприлюднено неповну інформацію, чим порушено вимоги пункту 6⁹³ частини першої статті 14 Закону України від 13.01.2011 № 2939 "Про доступ до публічної інформації".

Встановлено, що Інститут не маючи законодавчих підстав, здійснив закупівлю ЛЗ з посиланням на Порядок № 225 без застосування процедур закупівель. Проте **Порядком № 225 дозволяється закупівля лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та харчових продуктів для спеціальних медичних цілей тільки для надання медичної допомоги пацієнтам, хворим на COVID-19⁹⁴. Інститут такої допомоги не надавав.**

У результаті укладено вісім договорів на суму **17030,0 тис. грн⁹⁵** з порушенням частини десятої⁹⁶ статті 3 Закону № 922, а саме, без застосування процедур закупівель. В рахунок зазначених договорів у 2020 році за КПКВК 2301170 проведені видатки загального фонду в сумі 14739,1 тис. гривень.

У порушення частини сьомої статті 2 Закону № 922 здійснено поділ предметів закупівлі на загальну суму 905,8 тис. грн, чим уникнено процедуру відкритих торгів при закупівлі товарів, робіт і послуг:

– за предметом закупівлі "Послуги з поточного ремонту огорожі на території Національного Інституту раку за адресою: м. Київ, вул. Ломоносова 33/43" штучно поділено предмет закупівлі шляхом неправильного застосування кодів ДК 021:2015, в результаті укладено три прямі договори з приватним підприємством "Дорбудремсервіс" на загальну суму **595,7 тис. грн:**

– у договорі від 17.12.2019 № 371 визначено предмет за ДК 021:2015:44210000-5 "Конструкції та їх частини", при тому що за цим розділом визначаються конструкційні матеріали та супутні вироби, фактично

⁹³ Розпорядники інформації зобов'язані надавати та оприлюднювати достовірну, повну інформацію, а також у разі потреби перевіряти правильність та об'єктивність наданої інформації і оновлювати оприлюднену інформацію.

⁹⁴ Перелік товарів, робіт і послуг, необхідних для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на території України.

⁹⁵ Зокрема закуплено: Atropine (Атропін), Ceftriaxone (Цефтриаксон), Dexamethasone (Дексаметазон), Epinephrine (Адреналін), Furosemide (Фуросемід), Lidocaine (Лідокаїн), Naloxone (Налоксон-ЗН), Norepinephrine (Нордадреналін Тартрат Агетан), Omeprazole (Омес), Tranexamic acid (Гемаксам), Moxifloxacin (Моксифлокс), Linezolid (Лінезолідин), Atracurium (Атракуріум-ново), Tigecycline (Тігацил), Salbutamol (Сальбутамол-нео), Povidone-iodine (Йод печаєвський), Chlorhexidine тощо.

⁹⁶ Забороняється придбання товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур закупівель/спрощених закупівель, визначених цим Законом, та укладення договорів про закупівлю, які передбачають оплату замовником товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур закупівель/спрощених закупівель, визначених цим Законом.

проведено підготовчі роботи з поточного ремонту огорожі, які за сутністю відносяться до робіт за кодом ДК 021:2015:45340000-2 "Зведення огорож, монтаж поручнів і захисних засобів". Договір укладено на суму 199,5 тис. грн;

– у договорі від 17.12.2019 № 372 – ДК 021:2015:45340000-2 "Зведення огорож, монтаж поручнів і захисних засобів" – предмет визначено правильно. Договір укладено на суму 197,8 тис. грн;

– у договорі від 17.12.2019 № 373 при тому, що фактично проводилося влаштування фундаменту під огорожу, яке за сутністю не є завершальними роботами, предмет договору визначено за ДК 021:2015:45450000-6 "Інші завершальні будівельні роботи", а не за кодом ДК 021:2015:45340000-2 "Зведення огорож, монтаж поручнів і захисних засобів". Договір укладено на суму 198,4 тис. грн, кошти в рахунок вищезгаданих договорів Інститутом перераховані в повному обсязі;

– за двома договорами (договір від 26.12.2019 № 412 в особі виконуючого обов'язки директора Ткаченка Р. В. на суму 110,5 тис. грн та договір від 21.12.2019 № 396 в особі заступника директора з загальних питань Нікітіна Д. В. на суму 199,6 тис. грн), укладеними з ТОВ "Асторія ІНК" (в особі Філоненка І. Є), закуповувалось 1740,0 кг "філе хека", країна походження Аргентина, на загальну суму **310,1 тис. грн** (з ПДВ). При цьому за одним договором від 26.12.2019 № 412 придбання "філе хека" здійснено за правильним кодом ДК 021:2015-15220000-6 - Риба, рибне філе та інше м'ясо риби морожені (згідно з національним класифікатором України ДК 021:2015 "Єдиний закупівельний словник" за кодом за ДК 021:2015-15220000-6 придбається філе хека свіжоморожене), за іншим договором від 21.12.2019 № 396 – придбання того ж самого "філе хека" проведено за невірним кодом предмета закупівлі ДК 021:2015:15211000-0 - Рибне філе (за цим кодом закуповується свіжа риба, філе свіжої риби), тобто Інститутом свідомо здійснено поділ предмета закупівлі та укладено два договори без проведення відкритих торгів.

КПКВК 2301190

Упродовж жовтня-грудня 2020 року Інститутом використані кошти за КПКВК 2301190 в сумі 8925,5 тис. грн (у т. ч. на: доплату лікарям та медичним працівникам – 7280,9 тис. грн, нарахування на неї – 1644,6 тис. грн), що становить 77,3 відс. затверджених кошторисом 11552,3 тис. гривень.

Довідково. Відповідно до інформації про використання коштів за КПКВК 2301190, яка направлялась Інститутом до МОЗ (лист Інституту від 22.01.2021 № 6Ікн), касові видатки становили 8925,5 тис. грн, фактична кількість посад медичних та інших працівників – 780 шт. од. (в т. ч.: лікарські посади – 226, середній медичний персонал – 325, молодший медичний персонал – 229).

Фактично у 2020 році Інститутом не здійснювалось лікування хворих на гостру респіраторну хворобу COVID-19. Відповідно до Порядку роботи Інституту в умовах карантину, затвердженого наказом Інституту від 18.06.2020

№ 110кн⁹⁷, у разі підозри на COVID-19 у пацієнта, який перебуває на стаціонарному лікуванні, необхідно: ізолювати пацієнта в приміщенні, в якому зафіксована підозра; повідомити головного лікаря та директора Інституту; організувати проведення ПЛР-тесту. В разі позитивного результату на COVID-19 пацієнт переводиться до профільної медичної установи, яка надає допомогу пацієнтам на хворобу COVID-19.

Упродовж вересня-грудня 2020 року, коли здійснювалась доплата працівникам Інституту, було виявлено чотири випадки захворювання на COVID-19. Відповідно до вимог Порядку № 110кн хворі пацієнти переводились до профільної медичної установи, яка надає допомогу пацієнтам на хворобу COVID-19.

У 2020 році за КПКВК 2301190 видатки в сумі 8925,5 тис. грн спрямовані на оплату праці у вигляді стимулюючих надбавок медперсоналу Інституту, який забезпечував життєдіяльність населення в умовах пандемії.

2.2.2. Аналіз використання бюджетних коштів на зміцнення матеріально-технічної бази

КПКВК 2301170

✓ Інститутом за рахунок КПКВК 2301170 у 2018 – I кварталі 2021 року проведено капітальних видатків на загальну суму 76487,5 тис. грн:

– загальний фонд – 9300,0 тис. грн Фактично у 2020 році було придбано тільки 9 од. обладнання (комплект системи ультразвукової діагностичної Voluson S6 вартістю 2690,0 тис. грн та комплект системи ультразвукової діагностичної Versana Balanse вартістю 1100,0 тис. грн, системи реєстрації медичної інформації та дослідне обладнання в кількості 4 од. на суму 1500,0 тис. грн, аналізатор газів крові та електролітів ST-200 CC Blood Gas Analyzer-ABGEM вартістю 312,9 тис. грн та 7 шт. реагент_пак ST-200 CC Reagent Pack – ABGEM (800ml+200ml+500ml) +1 (Glu/Lac) Electrode-ABGEM вартістю 117,6 тис. грн, 8 наборів G1032 IФА набір COVID-19 ELISA IgG вартістю 72,0 тис. грн; 8 наборів MA1032 IФА набір COVID-19 ELISA IgM+IgA вартістю 80,0 тис. грн; 1 шт. Рідер для мікроплашетів MR-96A вартістю 99,0 тис. грн; 1 шт. промивач для мікроплашетів MW-12A вартістю 99,0 тис. грн; 1 шт. термошейкер 60HL, BioSan (Латвія) вартістю 50,0 тис. грн, 1 комплекту ендоскопічного обладнання для бронхоскопії Олімпас вартістю 3179,5 тис. грн) замість запланованих 202 од., тобто показник продукту паспорта бюджетної програми за КПКВК 2301170 "Кількість придбаного медичного обладнання Національним інститутом раку" недовиконаний на 193 од., відповідно вартість одиниці придбаного

⁹⁷ "Про організацію надання планової високоспеціалізованої медичної допомоги пацієнтам в умовах карантину з приводу гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2".

обладнання (1033,3 тис. грн) **перевищила заплановану (46,0 тис. грн) у понад 22 рази** (на 987,3 тис. грн). Не виконано на 30 відс. показник "Рівень введення в експлуатацію придбаного медичного обладнання" (план 100 відс.), оскільки станом на 01.01.2021 не введено в експлуатацію 3 із 9 од. придбаного обладнання, яке не було поставлено до кінця 2020 року. Протягом I кварталу 2021 року придбане обладнання введено в експлуатацію;

– **спеціальний фонд – 67187,5 тис. грн** (на капітальний ремонт інших об'єктів – 49868,9 тис. грн та придбання обладнання і предметів довгострокового користування – 17318,6 тис. грн). Зокрема, впродовж 2019 – 2020 років за договором благодійної пожертви від 23.05.2018 № 24, укладеним між Інститутом та ДП "Кондитерська Корпорація "Рошен", було передано благодійну пожертву у вигляді товарів, робіт та послуг, проведених у лікувальному корпусі клінічного профілю (Клініка № 2) на загальну суму 48369,1 тис. гривень. Обладнання вартістю 16006,1 тис. грн отримано Інститутом у вигляді благодійної допомоги;

✓ При використанні коштів Інститутом у 2018 – 2020 роках допущено **неекономне витрачання коштів на суму 2298,4 тис. грн** – сплачено у 2020 році за медичне обладнання за цінами, що перевищували ринкові. Наприклад, комплект системи ультразвукової діагностичної Voluson S6 придбаний у ТОВ "Протек Солюшнз Україна" за договором від 18.12.2020 № 16122020/3А на 2690,0 тис. грн, ринкова ціна – 1064,5 тис. грн⁹⁸, перевищення – 1625,5 тис. грн; комплект системи ультразвукової діагностичної Versana Balance придбаний у ТОВ "Протек Солюшнз Україна" за договором від 18.12.2020 № 16122020/3А на 1100,0 тис. грн, ринкова ціна – 500,0 тис. грн, перевищення – 600,0 тис. грн⁹⁹;

✓ У 2019 році Інститутом за рахунок коштів спеціального фонду сплачено **1498,0 тис. грн** за виготовлення ПКД, що обліковується на рахунку 1311 "Капітальні інвестиції", яка відсутня, по об'єктах: "Ремонт приміщень з утепленням фасаду і заміною існуючих вікон лікувального корпусу клінічного профілю (Клініка № 2) Інституту" – на суму 538,0 тис. грн, "Капітальний ремонт приміщень 3-го поверху поліклініки Інституту з облаштування та опорядження чистих приміщень під обладнання підготовки та приготування препаратів для хіміотерапії" – на суму 530,0 тис. грн, "Технічне переоснащення внутрішніх систем вентиляції 2-го і 3-го поверхів корпусу № 2 Інституту" – 430,0 тис. грн, **що свідчить про заподіяну матеріальну шкоду. Цей факт містить ознаки кримінального правопорушення та потребує оцінки правоохоронних органів;**

⁹⁸ Розміщені на сайті: <https://r-med.com.ua/uk/ge-voluson-s6>.

⁹⁹ Розміщені на сайті: <https://bimedis.net/ge-versana-balance-m501776>.

– **74,6 тис. грн** – кошти спеціального фонду сплачено у 2018 та 2019 роках за 10 од. обладнання (діфманометр рівневий, установка компресорна, перфоратор, кондиціонери, телефон), яке понад два роки не використовується (перебуває на складі), що свідчить **про нерезультативне витрачання коштів державного бюджету**;

✓ Інститут, не маючи законодавчих підстав, здійснив закупівлю медичного обладнання з посиланням на Порядок № 225 без застосування процедур закупівель. Проте **Порядком № 225 дозволяється закупівля медичного обладнання без проведення процедур закупівель тільки закладам охорони здоров'я, що надають допомогу пацієнтам, хворим на COVID-19¹⁰⁰**. Інститут такої допомоги не надавав.

У результаті укладено вісім договорів на суму 11438,7 тис. грн¹⁰¹ з порушенням частини десятої¹⁰² статті 3 Закону № 922, а саме, без застосування процедур закупівель. В рахунок зазначених договорів за КПКВК 2301170 проведени видатки в сумі 9580,0 тис. гривень.

КПКВК 2301700

У 2018 році МОЗ зверталось до Мінфіну¹⁰³ та Кабінету Міністрів України¹⁰⁴ щодо можливості фінансування ремонту покрівлі корпусу № 2 Інституту з резервного фонду бюджету в сумі 5150,0 тис. гривень.

Довідково. Корпус Клініки № 2 було введено в експлуатацію у 1966 році, за час експлуатації капітальний ремонт будівлі не проводився. Враховуючи значний період експлуатації та природні умови, дах приміщення зазнав руйнації, розширвання покрівельного матеріалу та перестав виконувати захисні функції. Як наслідок, відбувається затікання води на бетонні перекриття та стіни, що призвело до вкриття пліснявою палат, кабінетів та інших приміщень, в яких проводиться хіміотерапевтичне лікування онкогематологічних хвороб.

З урахуванням Експертного висновку Мінрегіонрозвитку щодо розгляду кошторисної документації, Інститут листом від 05.06.2018 № 452кн направив МОЗ доопрацьований пакет документів, кошторисна вартість ремонту визначена в сумі 3452,8 тис. гривень.

¹⁰⁰ Перелік товарів, робіт і послуг, необхідних для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на території України.

¹⁰¹ Перелік закупленого обладнання наведено вище.

¹⁰² Забороняється придбання товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур закупівель/спрощених закупівель, визначених цим Законом, та укладення договорів про закупівлю, які передбачають оплату замовником товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур закупівель/спрощених закупівель, визначених цим Законом.

¹⁰³ Лист від 21.03.2018 № 10.2-11/817/7164.

¹⁰⁴ Лист від 23.08.2018 № 10.2-09/852/7456.

На звернення МОЗ¹⁰⁵ розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.07.2018 № 502-р¹⁰⁶ (далі – розпорядження № 502-р) МОЗ виділено 3434,0 тис. грн для здійснення заходів, пов'язаних із запобіганням виникненню надзвичайної ситуації у клінічному корпусі № 2 Інституту. Мінфіну доручено здійснити зазначені видатки за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету.

Відповідно до переліку заходів, затвердженого¹⁰⁷ на виконання пункту 2 розпорядження № 502-р, передбачалося ремонт покрівлі в сумі 3434,0 тис. грн провести за рахунок резервного фонду державного бюджету, а проєктні роботи та експертизу в загальній сумі 18,7 тис. грн – за рахунок інших джерел (загальна вартість заходів – 3452,8 тис. гривень).

Бюджетні призначення за КПКВК 2301700 КЕКВ 3132 "Капітальний ремонт інших об'єктів" у сумі 3434,0 тис. грн (загальний фонд) МОЗ доведені Інституту 18.09.2018.

Фактично роботи проводилися на підставі проєкту¹⁰⁸, відповідно до якого вартість робіт становила 2741,8 тис. грн (в поточних цінах станом на 13.12.2018), однак зазначена документація та експертний звіт до аудиту Інститутом не надано (натомість надано експертний звіт від 29.08.2018 № 1200-18Е, відповідно до якого кошторисна вартість капітального ремонту у поточних цінах станом на 29.08.2018 становила 3208,9 тис. гривень).

Довідково: Експертний звіт на суму 2741,8 тис. грн згадується в Акті ревізії окремих питань фінансово-господарської діяльності Інституту від 29.11.2019 № 05-30/718, проведеної Північним офісом Держаудитслужби України (за період з 01.10.2015 по 01.09.2019), в якому зазначено, що експертний звіт було представлено Інститутом, а ПКД до нього відсутня.

За результатами проведеної процедури закупівлі з переможцем торгів (ТОВ "ЕЙ БІ ДІ ГРУП") укладено договір від 16.10.2018 № 453 на здійснення капітального ремонту покрівлі на суму 2693,3 тис. грн (з урахуванням змін від 22.12.2018 № 1 та від 22.12.2018 № 2), який на підставі акта приймання виконаних робіт від 27.12.2018 № 1 (форма №КБ-2в)¹⁰⁹ оплачений Інститутом в повному обсязі.

При укладанні вищезгаданого договору Інститутом допущено порушення пункту 1 статті 884 Цивільного кодексу України, пунктів 5 та 103 Загальних

¹⁰⁵ Лист від 11.06.2018 № 10.2-09/1576/14654 до Кабінету Міністрів щодо виділення коштів у сумі 3452,8 тис. грн з резервного фонду бюджету на проведення ремонту покрівлі корпусу № 2 Інституту.

¹⁰⁶ "Про виділення коштів для здійснення заходів, пов'язаних із запобіганням виникненню надзвичайної ситуації у клінічному корпусі № 2 Інституту"

¹⁰⁷ Затверджений в.о. Міністра охорони здоров'я України У. Супрун 06.08.2018, погоджено Мінрегіонбудом 07.08.2018, Мінекономіки 08.08.2018 та Мінфіном 20.08.2018.

¹⁰⁸ Експертний звіт ДП "Укрдержбудекспертиза" від 13.12.2018 № 00-1916-18/КД.

¹⁰⁹ Акт підписано директором Інституту Колеснік О. О., директором ТОВ "ЕЙ БІ ДІ ГРУП" Мазур І. С. та інженером з технагляду Фіца С. О.

умов № 668, вимог Порядку № 903, а саме, не визначено істотних умов здійснення авторського та технічного нагляду за виконанням робіт, гарантійних строків якості закінчених робіт (експлуатації об'єкта будівництва)¹¹⁰, порядку усунення недоліків.

Довідково. Інститутом укладено договір від 26.12.2018 № 650 з ФОП Фіца В. С. на надання послуг з проведення технічного нагляду по об'єкту на суму 27,0 тис. грн, який є формальним, так як документальне підтвердження факту надання послуг (акт наданих послуг, розрахунки сум з технічним наглядом тощо) та їх оплати (платіжне доручення, казначейська виписка) в рахунок зазначеного договору відсутнє.

Як наслідок, через два роки після проведення капітального ремонту покрівлі клінічного корпусу № 2 актом проведення огляду будівлі від 03.12.2020 комісією виявлено на 3-му поверсі онкогематології: протікання стелі під час зливи, відшарування штукатурки від стелі в палатах; старі місця затікання на сходових клітинах; на зовнішній частині будівлі замокання стін будівлі та відшарування і опадання плитки. Зазначене спричинено неправильно визначеним розміром системи водостоку (дощоприймачі, труби, жолоба), діаметр яких виявився занадто малими (Ø 130/100), у зв'язку з чим під час злив відбувається перетікання дощової води через жолоб водовідводу та відповідно її затікання. Таким чином, **витрати на встановлення системи водостоку в сумі 515,1 тис. грн є нерезультативним використанням коштів.**

Довідково. У зв'язку з відсутністю на момент аудиту в Інституті затвердженого проєкту, неможливо визначити розмір закладених в проєкт елементів систем водостоку та факт виконання підрядником робіт відповідно до проєкту, тобто з цієї вини – проєктанта (ФОП Фіца В. С.), інженера з технагляду Фіца С. О. або підрядника ТОВ "ЕЙ БІ ДІ ГРУП" виникли проблеми з водостоком.

Через місяць після укладання договору Інститут¹¹¹ повідомляв МОЗ про економію коштів за КПКВК 2301700 на суму 735,0 тис. грн, у зв'язку з тим, що за результатами експертизи кошторисна вартість проєкту становила 3208 тис. грн, що на 225 тис. грн менше від первинного розрахунку, а також у зв'язку з обранням за результатами відкритих торгів на закупівлю робіт найбільш вигідної пропозиції в сумі 2699 тис. гривень. Фактично кошторисні призначення не зменшені та в кінці 2018 року **740,7 тис. грн повернені до державного бюджету як невикористані, що свідчить про неефективне управління коштами державного бюджету.**

Таким чином, після двох років експлуатації покрівля клінічного корпусу, на капітальний ремонт якої витрачено у 2018 році 2693,3 тис. грн резервного фонду, потребує знову додаткового ремонту.

¹¹⁰ "... гарантійний строк експлуатації об'єкта будівництва становить 10 років від дня його прийняття замовником, якщо більший гарантійний строк не встановлений договором підряду або законом".

¹¹¹ Лист від 15.11.2018 № 972 кн.

2.3. Оцінка ефективності управління та використання бюджетних коштів на реалізацію державних інвестиційних проєктів

Використані у 2018–2020 роках 34075,0 тис. грн на реалізацію державних інвестиційних проєктів Інституту становили лише 6,3 відс. затверджених в державному бюджеті на ці роки призначень (540358,0 тис. гривень). На 2021 рік на розвиток матеріальної бази Інституту затверджено 1609724,6 тис. грн, у I кварталі касові видатки не здійснено. МОЗ, як головним розпорядником бюджетних коштів, не забезпечено розвитку матеріально-технічної бази Інституту, встановлення сучасного обладнання, розширення лікувальних можливостей закладу, підвищення якості медичної онкологічної допомоги, не створено належних передумов для запровадження фінансування закладу за програмою медичних гарантій.

МОЗ неодноразово змінено відповідальних виконавців державних інвестиційних проєктів, не забезпечено належного здійснення ними функцій замовника робіт, що призвело до неодноразового перенесення термінів виконання проєктів, збільшення їх вартості. Як результат, реалізація державних інвестиційних проєктів була зірвана. У зв'язку з цим Міжвідомчою комісією з питань державних інвестиційних проєктів проєкти Інституту були визначені ризиковими, а обсяг бюджетних призначень 2018–2020 років зменшений на 467527,6 тис. грн (з 540358,0 до 72830,4 тис. грн), або у 7,4 раза, та перерозподілений на більш успішні проєкти інших головних розпорядників бюджетних коштів та самого МОЗ.

Утворене МОЗ ДП "ДБЦ МОЗ" протягом 2018–2019 років жодного проєкту не реалізувало, його діяльність була збитковою та неефективною. Сплачені ДП "ДБЦ МОЗ" у 2018 році кошти у сумі 31993,5 тис. грн за передпроєктні та проєктні роботи для "Реконструкції і розширення Інституту" використані нерезультативно, оскільки у 2021 році розроблятиметься нова ПКД. Із них кошти в сумі 20385,1 тис. грн не підтверджені актами виконаних робіт, чим заподіяно матеріальної шкоди. Остаточний розрахунок за проєктні роботи в сумі 2752,2 тис. грн ДП "ДБЦ МОЗ" у 2018 році здійснено за відсутності позитивного експертного звіту та кінцевого акта приймання-передачі виконаних робіт. Зазначений факт містить ознаки кримінального правопорушення та потребує оцінки правоохоронних органів.

Через неспроможність ДП "ДБЦ МОЗ" реалізувати проєкти, окремі з яких розпочаті у 2011–2012 роках, МОЗ започаткувало у 2021 році новий проєкт "Створення сучасної клінічної бази", до якого, зокрема, включені роботи, передбачені проєктами "Покращення якості променевої терапії", "Реконструкція та розширення Інституту". Проте за КПКВК 2301100 порядок використання коштів на створення сучасної клінічної бази був затверджений тільки в травні, із затримкою на 3,5 місяця, паспорт бюджетної програми – наприкінці липня, план використання ДП "Укрмедпроектбуд" – лише у серпні 2021 року. Це призвело

до затримки відкриття асигнувань та створило ризики невикористання **1505000,0 тис. грн** до завершення року.

Реконструкція та введення в експлуатацію нових клінічних корпусів, технологічне переоснащення медичних служб, впровадження сучасних технологій, як матеріально-технічної основи наукових досліджень, передбачалося заходами Генеральної концепції розвитку Інституту на 2012–2032 роки, розробленої Інститутом та погодженої МОЗ 5 березня 2012 року. Однак жоден із запланованих до 2020 року заходів не виконано.

Зокрема, не проведено будівництво та оснащення центру дитячої онкології, реконструкцію лабораторного центру та його оснащення, патологоанатомічного корпусу, віварію, аптеки, харчоблоку, адміністративного корпусу, приміщень для створення центру реабілітації, зон відпочинку для персоналу і пацієнтів, та інших заходів зі зміцнення матеріально-технічної бази Інституту. Ризики невиконання I етапу Концепції розвитку до передбаченого 2022 року є високими. МОЗ не здійснював управління ризиками та внутрішній контроль і моніторинг стану виконання заходів Концепції розвитку.

У періоді, охопленому аудитом, реалізація двох проєктів – "Покращення якості променевої терапії" та "Запровадження інформаційної системи" не проводилася; лише частково реалізовано проєкт "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики"; скоригована ПКД, яка мала бути результатом використання коштів на проєкт "Реконструкція і розширення Інституту", – відсутня.

Відсутність реалізації розпочатого у 2011 році проєкту "Покращення якості променевої терапії" спричинила недоступність більшості онкологічних хворих до високоякісного вузькоспеціалізованого лікування та розширення спектру можливостей лікувальних процедур у комплексній променевій терапії. За таких обставин лінійний прискорювач вартістю 26550,0 тис. грн вже понад 10 років перебуває на відповідальному зберіганні в Міноборони, його апаратне та програмне забезпечення застарілі та потребують оновлення.

Невизначеність строків реалізації та джерел фінансування проєкту "Запровадження інформаційної системи" створює ризики його зриву. Як наслідок, медична інформаційна система в Інституті та персоніфікований контроль за використанням лікарських засобів і товарів медичного призначення не впроваджено, не модернізовано програмного забезпечення Національного канцер-реєстру. Отже, не здійснено запровадження медичної інформаційної системи в Інституті, яка є однією з передумов переходу Інституту на фінансування за програмою медичних гарантій.

У разі відсутності додаткового фінансування в сумі 9915,5 тис. грн існує ризик незавершення в поточному році проєкту "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики", реалізація якого триває. За таких умов, строки закінчення реконструкції лабораторії та її оснащення, яка має забезпечити всі види молекулярно-генетичної діагностики для всіх верств населення та

дослідження донорів для трансплантації кісткового мозку, знову будуть відтерміновані.

Внаслідок нереалізації проєкту **"Реконструкція і розширення Інституту"** не забезпечено збільшення ліжкового фонду Інституту, приведення у відповідність із сучасними нормативами умов перебування пацієнтів у стаціонарі для надання високоякісної медичної допомоги онкохворим. Після 2013–2014 років, з часу початку реконструкції клініки № 1 та закладення фундаменту клініки № 3, вже сьомий рік поспіль роботи не проводяться.

Законодавча база

Відповідно до пункту 20¹ частини першої статті 2 Бюджетного кодексу, **державний інвестиційний проєкт** – *інвестиційний проєкт, що реалізується шляхом державного інвестування в об'єкти державної власності з використанням державних капітальних вкладень та/або кредитів (позик), залучених державою або під державні гарантії.*

Згідно із статтею 33¹ Бюджетного кодексу відбір державних інвестиційних проєктів здійснюється Міжвідомчою комісією з питань державних інвестиційних проєктів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Частиною третьої цієї статті Бюджетного кодексу передбачено, що Мінекономіки за участю Комітету Верховної Ради України з питань бюджету у тритижневий строк після схвалення Бюджетної декларації Кабінетом Міністрів України готує пропозиції щодо розподілу обсягу державних капітальних вкладень на розроблення та реалізацію державних інвестиційних проєктів на середньостроковий період між головними розпорядниками бюджетних коштів за результатами відбору державних інвестиційних проєктів. Державні капітальні вкладення на розроблення та реалізацію державних інвестиційних проєктів включаються до проєкту закону про Державний бюджет України за результатами такого розподілу.

Постановою № 571 утворено **Міжвідомчу комісію з питань державних інвестиційних проєктів** (далі – Комісія), затверджено її склад, Положення та Порядок відбору державних інвестиційних проєктів.

Основним завданням Комісії є відбір державних інвестиційних проєктів, розроблення та реалізація яких здійснюється з використанням державних капітальних вкладень (крім тих, що здійснюються із залученням державою кредитів (позик) від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій, та проєктів, що реалізуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку).

Пунктом 2 Порядку відбору державних інвестиційних проєктів визначено, що **відповідальним виконавцем** є структурний підрозділ головного розпорядника коштів державного бюджету або підприємство, або установа, або організація, що належать до сфери управління головного розпорядника, визначені ним відповідальними за підготовку державного інвестиційного

проєкту, управління здійсненням заходів щодо розроблення та реалізації інвестиційного проєкту, в тому числі виконання функцій замовника будівництва в разі потреби.

Виявлений стан справ

Для забезпечення розвитку Інституту та зміцнення його матеріально-технічної бази у 2018–2021 роках передбачалася реалізація чотирьох проєктів: "Реконструкція і розширення Інституту" (КПКВК 2301850); "Покращення якості променевої терапії" (КПКВК 2301830); "Запровадження інформаційної системи" (КПКВК 2301840); "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики" (КПКВК 2301130).

У Додатку 3 до Звіту наведено схему "Державні інвестиційні проєкти на розвиток матеріально-технічної бази Інституту у 2018–2021 роках".

На реалізацію проєктів Законами № 2246, № 2629, № 294 і № 1082 у зазначеному періоді затверджені бюджетні призначення у загальному обсязі 645082,6 тис. гривень. Проте за пропозиціями Комісії передбачені кошти державного бюджету щорічно перерозподілялися Урядом на інші проєкти.

Так, у зв'язку із визнанням Комісією проєктів: "Реконструкція і розширення Інституту", "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики" та "Покращення якості променевої терапії" ризиковими, обсяг бюджетних призначень на 2018–2020 роки був зменшений на **467527,6 тис. грн** (з 540358,0 тис. грн до 72830,4 тис. грн),¹¹² або у 7,4 раза, та перерозподілений на інші більш успішні проєкти.

З урахуванням проведеного перерозподілу бюджетні призначення на 2018–2021 роки за КПКВК 2301130, 2301830, 2301840, 2301850 становили **177555,0 тис. грн** (таблиця 2).

Таблиця 2

Інформація про бюджетні призначення на реалізацію проєктів Інституту, затверджені законами України про державний бюджет України на відповідний рік та з урахуванням перерозподілу Кабінету Міністрів України

тис. грн					
Затверджено:	2301130	2301830	2301840	2301850	ВСЬОГО
2018 рік					
законом про державний бюджет	х	22304,4	15199,0	168646,0*	206149,4
з урахуванням розподілу КМУ	х	22304,4	15199,0	32927,0	70430,4
Затверджено:	2301130	2301830	2301840	2301850	ВСЬОГО

¹¹² За КПКВК 2301130 в 2019–2020 роках зменшено бюджетних призначень на 154752,0 тис. грн; за КПКВК 2301830 в 2019 році – на 28056,6 тис. грн; за КПКВК 2301850 в 2018–2019 роках – на 284719,0 тис. гривень.

продовження таблиці 2

Затверджено:	2301130	2301830	2301840	2301850	ВСЬОГО
2019 рік					
законом про державний бюджет	50000,0	28056,6	x	150000,0	228056,6
з урахуванням розподілу КМУ	0	0	x	1000,0	1000,0
2020 рік					
законом про державний бюджет	106152,0	x	x	x	106152,0
з урахуванням розподілу КМУ	1400,0	x	x	x	1400,0
2021 рік					
законом про державний бюджет	104724,6	x	x	x	104724,6
з урахуванням розподілу КМУ	104724,6	x	x	x	104724,6
Разом					
законом про державний бюджет	260876,6	50361,0	15199,0	318646,0	645082,6
з урахуванням розподілу КМУ	106124,6	22304,4	15199,0	33927,0	177555,0

*У першій редакції Закону № 2246 за КПКВК 2301850 передбачалося 168646,0 тис. грн, з урахуванням внесених змін від 06.12.2018 № 2648 бюджетні призначення зменшені до 57142,6 тис. гривень.

Касові видатки у 2018–2020 роках становили 34075,0 тис. грн, або 6,3 відс. затверджених у державному бюджеті призначень (540358,0 тис. грн), з них: 32768,8 тис. грн – на реалізацію у 2018 році проєкту "Реконструкція і розширення Інституту" (КПКВК 2301850) та 1306,2 тис. грн – на реалізацію у 2020 році проєкту "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики" (КПКВК 2301130). Два інші проєкти – "Покращення якості променевої терапії", "Запровадження інформаційної системи" не фінансувалися. У I кварталі 2021 року за КПКВК 2301130 касові видатки не здійснювалися.

***Довідково.** У другому кварталі 2021 року за проєктом "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики" за КПКВК 2301130 відкриті асигнування в сумі 15708,6 тис. грн, касові видатки проведені в сумі **10472,4 тис. гривень**.*

Нефінансування проєктів було спричинено, окрім несвоєчасного затвердження у 2018 році бюджетних призначень (за КПКВК 2301830 і 2301840 зміни затверджені 06.12.2018¹¹³) та порядку використання коштів (КПКВК 2301850 – 29.08.2018), **неналежним виконанням відповідальними виконавцями покладених на них завдань, внаслідок чого функції замовника робіт з реалізації проєктів неодноразово передавалися від одного до іншого замовника.**

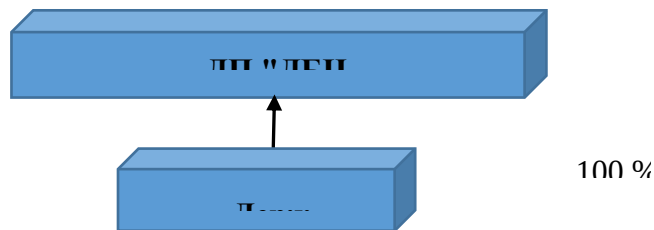
¹¹³ До Закону № 2246 внесені зміни від 06.12.2018 № 2648, які набули чинності 13.12.2018.

Так, у 2017–2018 роках функції замовника робіт з реалізації проєктів "Реконструкція і розширення Інституту", "Покращення якості променевої терапії" та "Запровадження інформаційної системи" виконував Інститут (накази МОЗ від 25.05.2017 № 565, від 29.05.2017 № 571). У серпні 2018 року Порядком № 684 функції замовника з коригування проєктної документації та завершення робіт проєкту "Реконструкція і розширення Інституту" покладені на ДП "ДБЦ МОЗ".

МОЗ не забезпечено затвердження Порядку № 684 у строки, встановлені частиною сьомою статті 20 Бюджетного кодексу¹¹⁴, оскільки проєкт зазначеного порядку використання коштів подано на розгляд Кабінету Міністрів України 09.08.2018, тобто із затримкою у більше ніж 6 місяців. **Це унеможливило використання коштів за КПКВК 2301850 в затвердженому державним бюджетом обсязі та спричинило прийняття рішень про їх зменшення шляхом внесення змін до закону про державний бюджет та передання на інші проєкти в цілому з 168646,0 тис. грн до 32927,0 тис. грн, або в п'ять разів.**

На звернення Інституту від 21.12.2018 функції замовника робіт з реалізації інших трьох проєктів також були покладені на ДП "ДБЦ МОЗ" (накази МОЗ від 26.12.2018 № 2470, від 23.01.2019 № 176).

Таким чином, замовником робіт з реалізації проєктів у 2018–2019 роках було ДП "ДБЦ МОЗ"¹¹⁵, однак жодного із них не реалізовано. Одна із причин – відсутність належного контролю з боку МОЗ за діяльністю підприємства.

**Схема 1. Структура власності
Державного підприємства "ДЕРЖАВНИЙ БУДІВЕЛЬНИЙ ЦЕНТР МІНІСТЕРСТВА
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ"**

Так, створивши ДП "ДБЦ МОЗ", МОЗ не спромоглося навіть призначити директора підприємства, з яким мав бути укладений контракт, з визначенням обов'язків і прав (упродовж трьох років обов'язки директора тимчасово виконували шість осіб, змінюючи одна одну).

¹¹⁴ За бюджетними програмами, здійснення заходів за якими потребує нормативно–правового визначення механізму використання бюджетних коштів, головні розпорядники коштів державного бюджету розробляють проєкти порядків використання коштів державного бюджету та забезпечують їх затвердження у терміни, визначені Кабінетом Міністрів України.

¹¹⁵ ДП "ДБЦ МОЗ" утворено за наказом МОЗ від 28.07.2016 №780.

Відповідно до пункту 5 розділу II Статуту ДП "ДБЦ МОЗ", затвердженого наказом МОЗ від 17.04.2019 № 864, *предметом діяльності підприємства є ведення господарської діяльності у сфері будівництва* з метою задоволення потреб Уповноваженого органу управління (МОЗ) та одержання прибутку від фінансово-господарської діяльності. Проте підприємство самостійної господарської діяльності не проводило, статутні завдання не виконувало, а його діяльність зводилась до "очікування" бюджетного фінансування за проекти Інституту (кошти на утримання служби замовника).

Як наслідок, підприємство не отримувало прибутків і було збитковим, постійно накопичувало борги з виплати заробітної плати. На сьогодні ДП "ДБЦ МОЗ" не здійснює господарської діяльності.

Враховуючи таке становище, МОЗ наказом № 531 поклало функції замовника робіт з реалізації проєктів Інституту на ДП "Укрмедпроектбуд" та зобов'язало ДП "ДБЦ МОЗ" передати йому проєктну, виконавчу та технічну документацію. Однак документи за проєктом "Реконструкція і розширення Інституту" були вилучені ДБР у 2019 році, за іншими трьома проєктами документація відсутня.

Неодноразова зміна замовників робіт, тривале виконання проєктів, постійне перенесення термінів реалізації призвело до збільшення їх вартості майже утричі від початкової (з 937059,9 до 2834421,6 тис. гривень).

Інформація щодо вартості проєктів, обсягів фінансування та рівня їх виконання за 2018–І квартал 2021 року наведена в таблиці 3.

Таблиця 3

**Вартість проєктів, обсяги фінансування та рівень їх виконання за 2018–
І квартал 2021 року**

тис. грн

КПКВК	Вартість проєкту		Профінансовано станом на 01.01.2018	Удорожження вартості проєкту, відс.	Фінансування протягом 2018 – 2020 та І кварталу 2021 року		Касові видатки за проєктом станом на 01.04.2021 року	Виконання проєкту станом на 01.04.2021, відс.
	початкова	з урахуванням змін (на час проведення аудиту)			затверджено з урахуванням внесених змін	касові видатки		
2301130	58340,0	106124,6*	0	181,9	106124,6	1306,2	1306,2	1,2
2301830	57230,0	77246,0**	26885,0	135,0	22304,4	0	26885,0	34,8
2301840	29600,0	88349,0***	16765,9	298,5	15199,0	0	16765,9	19,0
2301850	791889,9****	2562674,6*****	60431,8	323,6	33927,0	32768,8	93200,6	3,6
Разом	937059,9	2834394,2	104082,7	302,5	177555,0	34075,0	138157,7	4,8

* затверджена наказом № 1891

** відповідно до висновку державної експертизи МОЗ до проєкту

*** визначена у резюме до проєкту та озвучена на засіданні Комісії у 2018 році

**** затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 № 921-р

***** зазначена в протоколах Комісії у 2019 та 2020 роках

Станом на 01.04.2021 рівень виконання проєктів (з урахуванням обсягів видатків з початку їх реалізації) коливався від 1,2 відс. до 34,8 відсотка.

Кошторисна вартість проєкту "Реконструкція та розширення Інституту", яка згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 № 921-р становила 791889,9 тис. грн, у 2020 році збільшилася до 2562674,6 тис. грн, тобто у 3,2 раза. Проєкт мав бути завершений до кінця 2014 року, однак строки його реалізації подовжуються до 2022 року.

Аналогічна ситуація за іншими проєктами: термін завершення робіт за проєктом "Покращення променевої терапії" перенесено з 2018 на 2020 рік, "Запровадження інформаційної системи" – з 2018 на 2019 рік, "Удосконалення молекулярно–генетичної діагностики" – з 2018 на 2021 рік.

Наведені факти свідчать, що МОЗ як головним розпорядником коштів державного бюджету не забезпечено оцінки ризиків та належного контролю за своєчасністю реалізації проєктів, виконанням робіт відповідальними виконавцями. Як результат, реалізація державних інвестиційних проєктів є вкрай незадовільною.

У результаті, у періоді, охопленому аудитом, реалізація двох проєктів—"Покращення якості променевої терапії" та "Запровадження інформаційної системи" не проводилася; частково реалізовано проєкт "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики"; скоригована ПКД, яка мала бути результатом використання коштів на проєкт "Реконструкція і розширення Інституту" – відсутня.

Так, реалізація проєкту *"Покращення якості променевої терапії"* передбачала підготовку приміщень в радіологічному корпусі для встановлення та введення в експлуатацію лінійного прискорювача Varian Clinac 2100C/D, а також системи рентгенівської променевої терапії.

У попередніх роках (2011, 2017) проєкт реалізовано на 26885,0 тис. грн, з них вартість закупленого прискорювача – 26550,0 тис. гривень. У 2018 році у зв'язку із пізнім затвердженням в Законі № 2246 (в редакції від 13.12.2018) бюджетних призначень (22304,4 тис. грн), кошти не використовувалися. У 2019 році укладені ДП "ДБЦ МОЗ" договори були визнані нікчемними або не виконувалися, бюджетні призначення в сумі 28056,6 тис. грн зняті. У 2020 році фінансування проєкту не передбачалося.

За таких обставин лінійний прискорювач, придбаний в 2011 році, вже понад 10 років перебуває на відповідальному зберіганні в Міноборони, а вартість проєкту у 2020 році порівняно з 2017 роком збільшилась в 1,3 раза (з 57230,0 до 77246,0 тис. гривень). Важливим фактором є те, що введення в експлуатацію прискорювача потребує оновлення фізично застарілих версій апаратного та програмного забезпечення, на що потрібно ще

6730,0 тис. гривень. Тільки після його запуску стане відомо, яка кількість деталей потребуватиме заміни, що може також призвести до додаткових витрат.

Довідково. У відділенні дистанційної променевої терапії Інституту функціонує єдиний лінійний прискорювач електронів Varian Clinac 2100C/D (дата виготовлення – 2012 рік). За 2017–2019 роки відділенням було проведено лікування 2675 пацієнтів, що становить лише 20 відс. пацієнтів, які його потребують.

Таким чином, неспроможність МОЗ як головного розпорядника коштів державного бюджету реалізувати розпочатий у 2011 році проєкт "Покращення якості променевої терапії" не дозволяє збільшити доступність онкологічних хворих до високоякісного вузькоспеціалізованого лікування та розширити спектр можливостей лікувальних процедур у комплексній променевій терапії.

Аналогічна ситуація із реалізацією проєкту *"Запровадження інформаційної системи"*, який розпочато у 2017 році і на який витрачено 16765,9 тис. грн (виконання будівельних робіт із створення та модернізації інформаційних систем, придбання комп'ютерного обладнання та програмного продукту). У 2018 році у зв'язку із пізнім затвердженням в Законі № 2246 (в редакції від 13.12.2018) бюджетних призначень (15199,0 тис. грн), кошти не використовувалися. Кошти на реалізацію проєкту у 2019–2020 роках не виділялися. За період аудиту тільки частково введено в експлуатацію придбане у 2017 році комп'ютерне обладнання (301 од. на суму 3436,1 тис. гривень). Станом на 01.04.2021 вартість незавершеного будівництва становила 10443,0 тис. грн, не введені в експлуатацію 11 од. комп'ютерної техніки.

До цього часу не погашена **кредиторська заборгованість за КПКВК 2301840 у сумі 446,8 тис. грн**, яка утворилась через відсутність реєстрації декларації про готовність об'єкта до експлуатації та сертифіката за роботами, виконаними в 2017 році.

Вартість проєкту збільшилася у три рази (з 29600,0 тис. грн¹¹⁶ до 88349,0 тис. гривень¹¹⁷).

На час проведення аудиту строки реалізації проєкту та джерела фінансування не визначені, що створює ризики його незавершення. Як наслідок, медична інформаційна система в Інституті та персоніфікований контроль за використанням лікарських засобів і товарів медичного призначення не впроваджено, не модернізовано програмного забезпечення Національного канцер-реєстру. Отже, не запроваджено медичної інформаційної системи в Інституті, яка є однією з передумов переходу Інститут на фінансування за програмою медичних гарантій.

¹¹⁶ Відповідно до експертизи проєкту від 20.12.2017 року.

¹¹⁷ Зазначена у резюме до проєкту, підготовленому замовником робіт – Інститутом та озвучена у 2018 році на засіданні Комісії колишнім директором Колеснік О.О.

Реалізація проекту **"Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики"** передбачала оновлення матеріально-технічної бази єдиної в Україні державної лабораторії, що мало забезпечити всі види молекулярно-генетичної діагностики солідних новоутворень для всіх верств населення та дослідити донорів і реципієнтів для трансплантації кісткового мозку.

У 2019 році укладені ДП "ДБЦ МОЗ" договори визнані нікчемними, а бюджетні призначення в сумі 50000,0 тис. грн зняті. У 2020 році на реалізацію проекту було використано **1306,2 тис. гривень**.

Довідково. З урахуванням касових видатків у другому кварталі 2021 року використані кошти в сумі 11778,6 тис. грн становили 11,1 відс. кошторисної вартості проекту (106124,6 тис. гривень). Видатки були спрямовані на проектно-вишукувальні та будівельно-монтажні роботи в приміщеннях лабораторії молекулярно-генетичної діагностики та радіологічного корпусу, розпочато закупівлю медичного обладнання очікуваною вартістю 66584,9 тис. гривень.

У лютому 2021 року МОЗ звернулося до Мінекономіки щодо збільшення вартості проекту до 115946,2 тис. грн. Таким чином, у випадку невиділення додаткового фінансування в сумі 9915,5 тис. грн **існує ризик його незавершення в поточному році**.

Неефективні управлінські рішення керівництва Інституту та незадовільна реалізація проектів на момент аудиту в радіологічному корпусі спричинила: наявність вільного приміщення (з очікуванням у 2021 році завершенням ремонтних робіт за рахунок КПКВК 2301130), для якого **не придбане рентгенівське обладнання**, та наявність на складі МОУ закупленого лінійного прискорювача, для встановлення якого **не підготовлено приміщення**.

Довідково. Закупівля системи рентгенівської медичної терапії для відремонтованого приміщення радіологічного корпусу, яка спочатку передбачалася за кошти КПКВК 2301130¹¹⁸, а потім – за кошти КПКВК 2301100¹¹⁹, фактично не здійснена.

Реалізацію проекту будівництва **"Реконструкція і розширення Інституту"**¹²⁰ загальною кошторисною вартістю 791889,9 тис. грн планувалося здійснити протягом 22,5 місяця. Проект передбачав реконструкцію клініки № 1 та патологоанатомічного корпусу, будівництво клініки № 3, завершення будівництва об'єктів підсобного, господарського призначення, інженерних мереж тощо.

У 2013–2014 роках розпочато реконструкцію клініки № 1 та закладено фундамент клініки № 3. У 2015–2017 роках проект не фінансувався. У 2018 році кошти у сумі 32768,8 тис. грн були використані на передпроектні та проектні роботи.

На засіданнях Комісії неодноразово піднімалися питання причин **нереалізації проекту за умови щорічного передбачення на нього коштів**,

¹¹⁸ Медичне завдання від 19.05.2020.

¹¹⁹ Листи Інституту до ДП "Укрмедпроектбуд" від 11.08.2020 та 24.06.2021.

¹²⁰ Затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 № 921-р.

неналежного виконання замовником ДП "ДБЦ МОЗ" робіт з коригування розробленої у 2012 році ПКД та пропонувалося розглянути можливість *передання Інституту до Національної академії медичних наук України*.

У 2019–2020 роках роботи з реалізації проєкту у зв'язку з відсутністю фінансування не проводилися.

В цілому, за період з 2012 року замовниками робіт зазначеного проєкту виступали Інститут та три державні підприємства МОЗ: "Інженерно–технічний центр МОЗ", "ДБЦ МОЗ", "Укрмедпроектбуд".

Інформація про передання функцій замовника робіт з Реконструкції та розширення Інституту наведена на схемі 2.

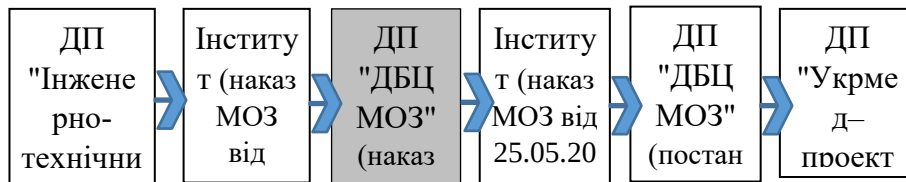

Схема 2. Передання функцій замовника робіт з Реконструкції та розширення Інституту

Неодноразова зміна замовників робіт не сприяла реалізації проєкту. Як наслідок, його вартість збільшилася у 3,2 раза (з 791889,9 до 2562674,6 тис. грн¹²¹). Основні причини – уточнення медичного завдання, збільшення вартості будівельних матеріалів, зростання показників інфляції та рівня заробітної плати.

Фактично реалізація проєкту обмежена закладенням у 2013–2014 роках фундаменту клініки № 3 та початку реконструкції клініки № 1, два із трьох блоків якої виведені з експлуатації. Реконструкція патологоанатомічного корпусу не розпочиналася.

Скоригована у 2018 році ПКД, яка мала підтверджувати виконання оплачених передпроектних та проєктних робіт загалом у сумі 31993,5 тис. грн, була вилучена ДБР у ДП "ДБЦ МОЗ" на підставі ухвали слідчого судді (справа № 757/8923/20-к) для проведення досудового слідства в рамках кримінального провадження № 42019000000000331 від 12.02.2019.

Враховуючи, що відповідно до оновленого медичного завдання на 2021 рік до проєкту "Створення сучасної клінічної бази" ПКД буде розроблятися заново, **кошти у сумі 31993,5 тис. грн використані нерезультативно**. З них проєктні роботи ТОВ "БРК Проджект Інжиніринг" на суму **20385,1 тис. грн** не підтверджені актами виконаних робіт та обліковуються в МОЗ та ДП "ДБЦ МОЗ" як прострочена дебіторська заборгованість. Це свідчить **про** заподіяння матеріальної шкоди **на зазначену суму**. Претензійно-позовна робота щодо її погашення у 2019 році проведена

¹²¹ Відповідно до експертного звіту за скоригованим проєктом від 25.03.2019.

неналежним чином (судову справу закрито за причиною неявки позивача ДП "ДБЦ МОЗ").

Отже, проєкт не реалізовано, а його мети – збільшення ліжкового фонду Інституту, приведення у відповідність із сучасними нормативами умов перебування пацієнтів у стаціонарі для надання високоякісної вузькоспеціалізованої медичної допомоги онкохворих не досягнуто.

Внаслідок неналежного внутрішнього контролю з боку МОЗ, у 2018 році ДП "ДБЦ МОЗ" бюджетні кошти на реалізацію проєктів Інституту використані з порушенням. Так, з порушенням пункту 4.8 договору від 18.12.2018 № ДП-1/12-2018, укладеного ДП "ДБЦ МОЗ" з ТОВ "БРК Проджект Інжиніринг", а саме за відсутності позитивного експертного звіту та кінцевого акта приймання-передачі виконаних проєктних робіт у повному обсязі, проведено остаточний розрахунок з виконавцем робіт на суму **2752,2 тис. грн** (КПКВК 2301850), що є порушенням статті 526 Цивільного кодексу України.

У 2019 році ДП "ДБЦ МОЗ" з порушенням вимог Закону № 922 проведено тендер з очікуваним обсягом закупівлі **2461024,1 тис. грн** за ДК 021:2015: 45454000-4-Реконструкція, який на виконання рішення Постійно діючої адміністративної колегії Антимонопольного комітету України відмінено, а також укладено два договори загальною вартістю **1992,9 тис. грн** за КПКВК 2301850, два договори загальною вартістю **106497,3 тис. грн** за КПКВК 2301130, чотири договори загальною вартістю **27633,4 тис. грн** за КПКВК 2301830, які були визнані тендерним комітетом нікчемними або не виконувалися.

Для подальшого розвитку Інституту в державному бюджеті на 2021 рік за бюджетною програмою КПКВК 2301100 передбачено **1505000,0 тис. грн** (загальний фонд – 700000,0 тис. грн, спеціальний фонд – 805000,0 тис. гривень).

Підставою реалізації цієї бюджетної програми є Медичне завдання, затверджене Інститутом та погоджене з МОЗ і ДП "Укрмедпроектбуд" (замовник робіт) у березні 2021 року.

До проєкту *"Створення сучасної клінічної бази"* (КПКВК 2301100) включені роботи, передбачені проєктами *"Покращення якості променевої терапії"* (реконструкція будівлі радіологічного корпусу для встановлення лінійного прискорювача) та *"Реконструкція та розширення Інституту"* (завершення реконструкції клініки № 1, будівництво клініки № 3, замість реконструкції передбачено будівництво нового патологоанатомічного корпусу); а також завершення будівництва радіологічного корпусу, розпочатого благодійною організацією "Фонд Ріната Ахметова" (БФ "Розвиток України") до 2014 року, реконструкція будівлі клініки № 2 (2 та 3-го поверхів), в якій благодійним фондом корпорації "ROSHEN" у 2019–2020 роках проведені роботи на цокольному та першому поверсі; реконструкція поліклініки, матеріально-технічний стан якої незадовільний, будівлі лабораторного корпусу

із конференц-залом (на третьому поверсі якої на сьогодні проводяться будівельні роботи в рамках проєкту "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики") та інших господарських будівель. Крім того, передбачено будівництво нового палатного корпусу Інституту.

Розрахована вартість проєкту становить 7436501,6 тис. грн із терміном реалізації 2021–2025 роки. Після реалізації проєкту додатково буде створено 340 ліжок, загальний ліжковий фонд Інституту становитиме 940 ліжок. При тому, що за результатами реконструкції клініки № 1 у проєкті "Реконструкція та розширення Інституту" 2018 року планувалося збільшення ліжкового фонду на 311 ліжок, медичне завдання 2021 року такого збільшення ліжко-місць не передбачає, заплановано тільки покращення умов перебування пацієнтів.

У 2021 році передбачається розпочати першу чергу (реконструкція будівлі радіологічного корпусу та корпусу № 1; будівництво корпусу № 3 та переходу із корпусу № 1 до поліклініки; інші: інженерні споруди тощо) з плановим обсягом капіталовкладень 1504609,9 тис. гривень.

З порушенням встановлених частиною сьомою статті 20 Бюджетного кодексу строків (із затримкою на 3,5 місяця) затверджено Порядок № 484. Паспорт бюджетної програми затверджено наказом МОЗ від 29.07.2021 № 1587, а бюджетні призначення ДП "Укрмедпроектбуд" (замовник робіт та одержувач бюджетних коштів) – 04.08.2021. **Такі дії призвели до затримки відкриття асигнувань (станом на 01.08.2021 – 821841,6 тис. грн), що створює ризики невикористання коштів у затвердженому обсязі (1505000,0 тис. грн) у поточному році.**

МОЗ як головним розпорядником у періоді аудиту не було дотримано вимог пункту 9 розділу I Правил № 1098, а саме не забезпечено своєчасності затвердження паспортів бюджетних програм за КПКВК 2301130, 2301830, 2301850, 2301100, достовірності інформації, що в них міститься.

Так, з недотриманням терміну, визначеного пунктом 6 розділу I Правил № 1098¹²² за КПКВК 2301130 у 2019–2020 роках, КПКВК 2301830 та 2301850 у 2019 році, МОЗ затверджені паспорти із затримкою на 2–4 місяці¹²³; з

¹²² Паспорти бюджетних програм головного розпорядника затверджуються спільним наказом головного розпорядника та Мінфіну в трьох примірниках протягом 45 днів від дня набрання чинності законом про Державний бюджет України.

¹²³ За **КПКВК 2301130** у 2019 році паспорт затверджений наказом МОЗ від 11.04.2019 № 823, тобто із затримкою майже на 2 місяці; у 2020 – наказом МОЗ від 09.06.2020 № 1353, із затримкою майже на 4 місяці; за **КПКВК 2301830** у 2019 році паспорт затверджений наказом МОЗ від 26.04.2019 № 995, із затримкою більше ніж на 2 місяці; за **КПКВК 2301850** у 2019 році паспорт затверджений наказом МОЗ від 14.05.2019 № 1073, із затримкою на 3 місяці.

недотриманням терміну, встановленого пунктом 3 розділу I Правил № 1098¹²⁴, за КПКВК 2301850 у 2018 році та КПКВК 2301100 у 2021 році, МОЗ затверджені паспорти із затримкою на 2–2,5 місяця¹²⁵.

В порушення пункту 10 розділу 1 Правил № 1098 у 2018–2020 роках зміни до паспортів бюджетних програм 2301130, 2301830, 2301850 на загальну суму **467527,6 тис. грн** МОЗ не вносилися при тому, що нормативно-правовими документами (на підставі рішень Комісії) кошти перерозподілялися на інші проекти¹²⁶.

Несвоєчасне затвердження паспортів бюджетних програм призводило до затримки відкриття асигнувань, що свідчить про формальний підхід МОЗ до визначення показників паспортів бюджетних програм.

Таким чином, не забезпечено розширення Інституту, розвитку його матеріально-технічної бази, встановлення сучасного обладнання, підвищення якості медичної онкологічної допомоги, створення належних передумов для запровадження фінансування закладу за програмою медичних гарантій.

Рекомендації МОЗ:

- здійснити контроль за реалізацією ДП "Укрмедпроектбуд" проектів "Удосконалення молекулярно-генетичної діагностики" та "Створення сучасної клінічної бази";
- прийняти рішення щодо завершення реалізації проекту "Запровадження медичної інформаційної системи в Інституті";
- вжити заходів щодо погашення дебіторської заборгованості в сумі 20385,1 тис. гривень.

¹²⁴ Якщо реалізація бюджетної програми потребує затвердження нового або внесення змін до чинного порядку використання бюджетних коштів, головні розпорядники подають на затвердження до Мінфіну проекти паспортів бюджетних програм протягом тижня після набрання чинності відповідним рішенням.

¹²⁵ За КПКВК 2301850 у 2018 році паспорт затверджений спільним наказом МОЗ та Мінфіну від 30.10.2018 № 1968/861 через 2 місяці після затвердження Порядку № 684; за КПКВК 2301100 у 2021 році паспорт затверджений наказом МОЗ від 29.07.2021 № 158 майже через 2,5 місяця після затвердження Порядку № 484.

¹²⁶ 2018 рік – змінами від 06.12.2018 до Закону України "Про Державний бюджет України на 2018 рік" та розпорядженням Уряду від 31.10.2018 № 787-р зменшені бюджетні призначення за КПКВК 2301850 на 135719,0 тис. грн;

2019 рік – розпорядженням Уряду від 15.11.2019 № 1044-р зняті бюджетні призначення за КПКВК 2301130 у сумі 50000,0 тис. грн, КПКВК 2301830 у сумі 28056,6 тис. грн та зменшені за КПКВК 2301850 у сумі 149000,0 тис. грн;

2020 рік – розпорядженням Уряду від 21.10.2020 № 1276-р зменшені призначення за КПКВК 2301130 на 104752 тис. гривень.

2.4. Оцінка стану функціонування системи внутрішнього контролю

Інститутом належним чином не організовано систему внутрішнього контролю, як передбачено Основними засадами здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 1062. Внутрішні документи щодо управління ризиками, здійснення заходів контролю, інформаційного та комунікаційного обміну і моніторингу відсутні, що є порушенням пункту 8 (підпунктів 2–5) зазначених Основних засад, чим не забезпечено продуктивного, економного, результативного, з дотриманням вимог законодавства використання бюджетних коштів.

Як приклад: щорічні інвентаризації активів і зобов'язань в Інституті проводилися формально і з порушенням встановленого порядку, а незастосування затвердженої облікової політики призвело до недостовірності даних бухгалтерського обліку та створило передумови для незаконного і неефективного використання бюджетних коштів.

Відсутність належного внутрішнього контролю за використанням Інститутом матеріальних цінностей призводило до їх значних залишків і нестач.

Встановлено несвоєчасне та неправильне відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності Інститутом фінансово-господарських операцій на суму 280368,0 тис. грн, із порушенням стандартів, принципів, методів і процедур облікової політики.

Рівень імплементації рекомендацій за результатами здійснених МОЗ внутрішніх аудитів був вкрай низьким.

Законодавча база

Відповідно до частини третьої статті 26 Бюджетного кодексу ***розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників організовують внутрішній контроль і внутрішній аудит*** та забезпечують їх здійснення у своїх установах і на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери управління таких розпорядників бюджетних коштів.

Для здійснення внутрішнього аудиту розпорядник бюджетних коштів в особі керівника утворює самостійний структурний підрозділ внутрішнього аудиту, що є підпорядкованим і підзвітним безпосередньо такому керівнику.

Основні засади здійснення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту та порядок утворення підрозділів внутрішнього аудиту визначаються Кабінетом Міністрів України. Організаційно-методологічні засади здійснення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту визначаються Мінфіном, яке забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державного внутрішнього фінансового контролю, у тому числі здійснює оцінку функціонування систем внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту.

Основні засади здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів затверджені Постановою № 1062.

Методичні рекомендації з організації внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах затверджено наказом Мінфіну від 14.09.2012 № 995.

З 27.12.2018 набрали чинності зміни до Порядку № 1001, внесені Постановою № 1062, згідно з якими затверджено Порядок здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту. Згідно з пунктом 1 Порядку № 1001 (зі змінами) його дія поширюється на головних розпорядників коштів державного бюджету, їх територіальні органи та бюджетні установи, які належать до сфери їх управління.

Наказом Мінфіну від 04.10.2011 № 1247¹²⁷ затверджено Стандарти внутрішнього аудиту.

Виявлений стан справ

Статутом (пункт 7.9) передбачено, що керівник несе відповідальність за функціонування системи внутрішнього контролю з метою забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності Інституту.

В Інституті діє Положення про облікову політику, затверджене наказом директора Інституту від 10.09.2019 № 147 (із змінами), яке визначає внутрішнє контрольне середовище, механізми, способи обліку та контролю. Проте у ньому не визначено кореспонденцію субрахунків бухгалтерського обліку, строки корисного використання груп основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів; перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), яке не узгоджується з вимогами Методичних рекомендацій щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, затверджених наказом Мінфіну від 23.01.2015 № 11.

Положення про облікову політику протягом тривалого часу (вересень 2019–січень 2021 років) не погоджувалося з МОЗ, що є порушенням пункту 5 статті 8 Закону № 996. Це Положення було погоджено з МОЗ лише після внесення змін до нього (наказ Інституту від 02.02.2021 № 17кн).

Встановлено, що щорічні інвентаризації активів і зобов'язань проводилися на підставі наказів Інституту¹²⁸. За їх результатами у 2018–2019 роках порушень не виявлено. Однак у 2020 році встановлено **нестачу 367472 од. запасів (МВ та обладнання) на суму 3986,4 тис. гривень**.

Крім того, у 2020 та 2021 роках у зв'язку зі зміною керівництва Інституту (Колеснік О. О. (з 01.01.2018 по 20.04.2020), виконуючими обов'язки директора

¹²⁷ Зареєстровано в Мін'юсті 20.10.2011 за № 1219/19957.

¹²⁸ Від 29.10.2018 № 162, 20.10.2019 № 177, від 29.10.2020 № 188кн.

Інституту були Яцина О. І. (з 21.04.2020 по 09.03.2021), Шипко А. Ф. (з 10.03.2021 по теперішній час)) за результатами інвентаризацій **виявлено нестачі матеріальних цінностей на суму 9059,4 та 11281,6 тис. грн**, відповідно, за результатами яких направлені заяви про вчинені кримінальні правопорушення до правоохоронних органів¹²⁹.

Зазначені факти свідчать про відсутність в Інституті належного контролю за використанням та збереженням майна і коштів.

Пунктом 5 розділу I Положення № 879, зокрема, передбачено виявлення активів, які частково втратили свою первісну якість та споживчу властивість, застарілих, а також матеріальних та нематеріальних активів, що не використовуються, невикористаних сум забезпечення.

Водночас, під час річної інвентаризації матеріальних цінностей і активів, станом на 01.11.2020 на аптечному складі Інституту виявлено **16353 од. ЛЗ, термін придатності яких минув, на суму 1987,3 тис. грн**, які не підлягають використанню (зіпсовані запаси). Проте у порушення підпункту 4.4. пункту 4 розділу III Положення № 879 окремий інвентаризаційний опис на них не складався. Причини виявлених втрат інвентаризаційною комісією не розглядалися, інформація щодо вжитих заходів запобігання таким втратам і нестачам у протоколі інвентаризації не відображалась, чим порушені вимоги підпункту 2.5. пункту 2 розділу II Положення № 879.

Зазначений факт свідчить про порушення головою і членами інвентаризаційної комісії Інституту пункту 4 розділу II Положення № 879, – незабезпечення дотримання правил проведення інвентаризацій, повноти і точності внесення до інвентаризаційних описів (актів інвентаризації) даних про фактичні залишки активів та повноти відображення зобов'язань, правильності та своєчасності оформлення матеріалів.

У результаті на кінець 2020 року завищено вартість активів на суму 1987,3 тис. грн, чим порушено вимоги частини п'ятої статті 9 і статті 10 Закону № 996, пункту 2 розділу III НП(С)БОДС № 123 та пункту 3 розділу IV Положення № 879.

За результатами інвентаризації (протокол від 23.12.2020) розбіжності матеріальних цінностей (МВ) між фактичною наявністю та даними бухгалтерського обліку за матеріально відповідальною особою Овдійчук О. А. становили **3226,5 тис. гривень**.

За даним фактом Інститут листом від 25.05.2020 № 479кн направив до Головного управління Національної поліції України в м. Києві заяву про кримінальні правопорушення *(проводиться досудове розслідування у кримінальному провадженні № 42020100000000073 від 26.02.2020 за фактом вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ч. 5 ст. 191, ч. 3 ст. 191, ч. 2 ст. 364, ч. 2 ст. 366 КК України)*.

¹²⁹ Листи від 25.05.2020 № 479кн, від 30.04.2021 № 452кн.

Виявлена станом на 01.01.2021 нестача матеріальних цінностей не була списана з балансу Інституту та в порушення частини п'ятої статті 9 та статті 10 Закону № 996, пункту 2 розділу III НП(С)БОДС № 123, пункту 3 розділу IV Положення № 879 не зарахована на позабалансовий рахунок установи, чим завищено активи на суму 3226,5 тис. гривень.

Проведеною під час інвентаризації перевіркою обліку та умов зберігання ЛЗ та МВ в приміщеннях Інституту станом на 24.03.2021 виявлені розбіжності між даними бухгалтерського обліку та фактичною їх наявністю. Після опрацювання інформації щодо найменувань матеріальних цінностей, за якими виявлена розбіжність з урахуванням ЛЗ та МВ, які знаходяться на відповідальному зберіганні в інших суб'єктів господарювання, встановлена **нестача в сумі 11281,6 тис. грн та надлишок в сумі 2599,7 тис. гривень.**

За даним фактом Інститут листом від 30.04.2021 № 452 кн направив до Голоसіївського управління поліції ГУНП у м. Києві заяву про кримінальні правопорушення щодо зникнення за невстановленими обставинами ЛЗ та МВ і запропонував внести відомості про вчинене кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і розпочати розслідування.

Всупереч вимогам **пункту 4.7** розділу III. "Порядок інвентаризації активів та зобов'язань" **Положення № 879** (зі змінами), інвентаризація незавершених НДР у 2018–2020 роках в Інституті не проводилася. Як наслідок, реальна вартість активів Інституту не визначена.

Іншим прикладом недієвості внутрішнього контролю є не проведення під час звільнення у серпні 2020 року матеріально відповідальних осіб Інституту (заступника директора з адміністративно-господарської роботи Ткаченка Р. В. та начальника відділу обслуговування та ремонту будівель, споруд та інженерних мереж Тополенка О. В.) обов'язкової інвентаризації та передання матеріальних активів.

Прикладами неналежного внутрішнього контролю також є численні порушення **бухгалтерського обліку та складання фінансової і бюджетної звітності**, а саме:

– об'єкти основних засобів за групами "Будівлі та споруди", "Машини та обладнання", "Транспортні засоби", які 100-відсотково зношені, але не втратили потенціалу корисності і продовжують використовуватися, потребують приведення до рівня справедливої вартості, відповідно до абзацу другого пункту 5 розділу III НПБО 121¹³⁰ та погодження рішення про проведення переоцінки об'єктів основних засобів з МОЗ, відповідно до вимог абзацу четвертого пункту 3 розділу III НПБО 121 (індексація основних засобів

¹³⁰ Якщо залишкова вартість об'єкта основних засобів дорівнює нулю, то його переоцінена залишкова вартість визначається додаванням справедливої вартості цього об'єкта до його первісної (переоціненої) вартості без зміни суми зносу об'єкта. При цьому для об'єктів, що продовжують використовуватися, обов'язково визначається ліквідаційна вартість.

востаннє проводилася 12.05.2010). У періоді, охопленому аудитом, Інститут не ініціював перед МОЗ проведення переоцінки основних засобів із залишковою нульовою вартістю;

– не відображено в бюджетній звітності станом на 01.01.2019, 01.01.2020, 01.01.2021 та 01.04.2021 простроченої ТОВ "Основа" та ФУД Холдінг заборгованості на загальну суму 48,8 тис. грн, яка виникла у жовтні 2018 року (2,5 року тому) та строк оплати якої минув, що є порушенням пункту 3 Розділу III Порядку № 44¹³¹;

– не відповідають даним бухгалтерського обліку звітні дані розділу IV "Виробничі запаси" форми № 5-дс "Примітки до річної фінансової звітності" Інституту в частині надходження та вибуття ЛЗ та МВ: за 2019 рік¹³² – занижені на 9481,2 тис. грн та 9481,5 тис. грн відповідно (не відображено благодійну допомогу); за 2020 рік¹³³ – завищені на 263949,0 тис. грн та 263949,0 тис. грн відповідно (у звітності відображено дані з внутрішніми переміщеннями ЛЗ та МВ), чим не дотримано вимоги частини другої статті 3 Закону № 996¹³⁴;

– дані аналітичного обліку не відповідають даним, відображеним в річній фінансовій звітності (форма № 5-дс "Примітки до річної фінансової звітності") за 2020 рік. Вартість зношеності основних засобів за даними річної фінансової звітності на 1308,6 тис. грн перевищує дані аналітичного обліку, чим порушено вимоги пункту 3 статті 9 Закону № 996¹³⁵ та відповідно до пункту 35 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу є порушенням бюджетного законодавства¹³⁶;

– всупереч вимогам статті 9 Закону № 996 Інститутом протягом трьох років (у 2018–2020 роках та станом на 01.04.2021) не відображено за даними бухгалтерського обліку кредиторську заборгованість в сумі 53,5 тис. грн, яка виникла за договором № 26017/ДУ-2018 від 17.08.2018, укладеним між

¹³¹ У графі 6 "Дебіторська заборгованість на кінець звітного періоду (року), усього – з неї прострочена" із загальної суми дебіторської заборгованості, що виникла на дату складання бюджетної звітності при виконанні кошторису (плану використання бюджетних коштів) за поточний та минулі звітні роки, уточнюється сума заборгованості з простроченим терміном, тобто це заборгованість, що виникає на 30-й день після закінчення терміну обов'язкового платежу згідно з укладеними договорами.

¹³² Відповідно до форми № 5-дс: надходження – 184423,0 тис. грн, вибуття – 165712,9 тис. гривень.

¹³³ Відповідно до форми № 5-дс: надходження – 516151,4 тис. грн, вибуття – 443188,3 тис. гривень.

¹³⁴ "...Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, гуртуються на даних бухгалтерського обліку".

¹³⁵ "...Дані аналітичних рахунків повинні бути тотожні відповідним рахункам синтетичного обліку на кінець останнього дня кожного місяця".

¹³⁶ Невідповідність даних, наведених у фінансовій і бюджетній звітності бюджетних установ, даним бухгалтерського обліку.

Інститутом та Інститутом експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р. Є. Кавецького НАН України.

Відповідно до пункту 1 розділу II НПБО 121, затвердженого наказом МФУ від 12.10.2010 № 1202 та зареєстрованого в Мін'юсті 01.11.2010 за № 1017/18312, та пункту 3 розділу I і пункту 6 розділу II Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11, одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів, облік яких ведеться в інвентарних картках, які відкриваються на кожний інвентарний об'єкт (предмет). У порушення зазначених вимог Інститутом нараховано знос в сумі 1308,6 тис. грн без розбивки його за об'єктами обліку.

Індикатором безконтрольності є численні скарги громадян, що були пацієнтами Інституту, в яких зокрема зазначено про непрозору систему оплати медичних послуг, відсутність окремих ліків, відмови в наданні медичної допомоги, завищені ціни, адресатами є вище керівництво України, МОЗ, що свідчить про недовіру до керівництва Інституту та суттєво впливає на його імідж як єдиної головної наукової і лікувальної профільної установи.

Зазначене є наслідком неприйняття рішень керівництвом Інституту щодо врегулювання питань, визначених пунктом 8 Основних засад (підпунктів 2–5): внутрішні нормативні документи щодо управління ризиками, здійснення заходів контролю, інформаційного та комунікаційного обміну і моніторингу відсутні.

Відсутність в Інституті дієвої системи внутрішнього контролю призводила до численних порушень при використанні та збереженні матеріальних цінностей, які виявлялися під час його перевірок.

Так, МОЗ упродовж 2018–2020 років тричі перевіряло діяльність закладу (комісійна перевірка дотримання статуту та умов контракту директором Інституту Колеснік О. О.; позаплановий внутрішній аудит та комісійна перевірка за період з 15.04.2020 до 03.12.2020). Проте, незважаючи на надані пропозиції щодо усунення виявлених порушень, більшість з них залишилися нереалізованими.

МОЗ листом від 11.10.2019 № 09-07/42645/2-19 зверталось до Головного управління Національної поліції України в м. Києві, в якому повідомляло, що за результатами аудиту в Інституті встановлено відсутність управлінського контролю за станом оприбуткування, збереження та використання основних засобів, інших необоротних активів та товарно-матеріальних цінностей. Оцінка виконання договорів, укладених за результатами проведених процедур закупівель, вказує на факти неналежного виконання умов договорів та ризик неефективного використання бюджетних коштів і невчасного постачання обладнання, ліків та медичних виробів. Крім того, зауважено, що виявлені під час аудиту порушення у своїй сукупності можуть свідчити про наявність у діях посадових осіб Інституту ознак кримінальних правопорушень.

Враховуючи викладене, МОЗ на підставі статей 60 та 214 КПК України просило надати правову оцінку вказаним фактам та за наявності підстав внести відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань; перевірити під час досудового розслідування зазначені обставини; повідомити про внесення відомостей до ЄДР та реєстраційний номер кримінального провадження; надати інформацію про закінчення досудового розслідування, прийняте рішення за результатами розслідування у кримінальному провадженні. Однак Головне управління Національної поліції України в м. Києві на надану інформацію не відреагувало.

У 2019 році за результатами аудиту діяльності ДП "ДБЦ МОЗ", яке виступало замовником робіт з реалізації інвестиційних проєктів Інституту, МОЗ надало рекомендації, зокрема, сектору оцінки та усунення корупційних ризиків про направлення матеріалів, що містять ознаки шахрайства, до уповноважених органів і надіслало лист до Національної поліції України (від 26.06.2019 № 09-06/306/16750), однак відповіді не отримало.

Рекомендації МОЗ:

- посилити контроль за ефективним використанням та збереженням майна і коштів Інституту;
- забезпечити постійний моніторинг за виконанням рекомендацій за результатами здійснених в Інституті заходів внутрішнього аудиту;
- притягнути до дисциплінарної відповідальності посадових осіб, які здійснювали керівництво Інститутом та не вжили достатніх заходів для законного та ефективного використання коштів державного бюджету на здійснення діяльності Інституту та зміцнення його матеріально-технічної бази;
- розглянути питання про результати аудиту на засіданні колегії МОЗ.

Рекомендації Інституту:

- забезпечити ефективне функціонування системи внутрішнього контролю, як це передбачено Основними засадами здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затвердженими Постановою № 1062. Розробити внутрішні документи щодо управління ризиками, здійснення заходів контролю, інформаційного та комунікаційного обміну і моніторингу;
- розробити план заходів щодо усунення виявлених Рахунковою палатою в ході аудиту недоліків і порушень, із визначенням термінів і відповідальних осіб, забезпечити його виконання.

Додатки

Додаток 1

Інформація щодо надходжень до спеціального фонду кошторису Інституту за КПКВК 2301170 у розрізі джерел за 2018– 2020 роки та I квартал 2021 року

/тис. грн/

Надходження	Затверджено				Надійшло			
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	I кв. 2021 р.
за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю	3328,7	1163,8	11896,4	16229,7	4253,3	5579,0	13640,4	2019,2
від оренди майна бюджетних установ	4416,3	9179,0	5460,6	0	4567,6	5974,5	4444,0	2034,2
від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)	20,0	12,8	8,9	8,0	22,6	5,8	2,3	0
надходження від господарської діяльності	0	0	0	4900,0	0	0	0	0
благодійні внески, гранти та дарунки	19469,4	19266,1	55737,8	646,1	19491,8	19269,9	55780,0	659,9
кошти, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів	411,6	300,8	130,5	0	421,6	320,8	335,4	31,8
фінансування	387,2	1805,6	9411,3	0	0	0	0	0
Всього	28033,2	31728,1	82645,5	21783,8	28756,9	31150,0	74202,1	4745,1

Додаток 2

**Структура касових видатків Інституту за КПКВК 2301170 (загальний фонд)
за 2018–2020 роки та I квартал 2021 року**

/тис. грн/

Напрямок видатків	2018 р.		2019 р.		2020 р.		I кв. 2021 р.		Разом	
	Касові видатки	%	Касові видатки	%	Касові видатки	%	Касові видатки	%	Касові видатки	%
Поточні видатки	232090,1	100	241686,8	100	248237,4	96,4	57186,1	100	779200,4	98,8
Оплата праці з нарахуваннями	85829,0	37	93877,8	38,9	103572,5	40,2	30405,9	53,3	313685,2	39,8
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар	2803,9	1,2	1786,5	0,7	378,0	0,1	57,7	0,1	5026,1	0,6
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	112719,5	48,6	117602,8	48,7	120482,4	46,8	21993,8	38,5	372798,5	47,3
Продукти харчування	5714,7	2,5	6018,2	2,5	4525,3	1,8	597,1	1	16855,3	2,2
Оплата послуг (крім комунальних)	3480,5	1,5	4134,3	1,7	895,8	0,3	117,3	0,2	8627,9	1,1
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	20419,7	8,8	16778,6	6,9	16760,1	6,5	3662,6	6,4	57621,0	7,3
Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм	8,7	x	47,0	x	162,2	0,1	3,0	x	220,9	x
Виплата пенсій і допомоги	1101,6	0,4	1427,1	0,6	1406,1	0,6	313,2	0,5	4248,0	0,5
Інші поточні видатки	12,5	x	14,5	x	55,0	x	35,5	x	117,5	x
Капітальні видатки	0	x	0	x	9300,0	3,6	0	x	9300,0	1,2
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	0	x	0	x	9300,0	3,6	0	x	9300,0	1,2
Всього:	232090,0	100	241686,8	100	257537,4	100	57186,1	100	788500,4	100

Схема 3. Державні інвестиційні проєкти на розвиток матеріально-технічної бази Інституту у 2018–2021 роках

